

Fakulteta za
informacijske študije
Faculty of information studies

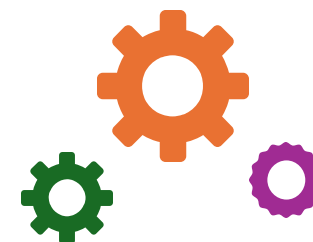
Co-funded by
the European Union

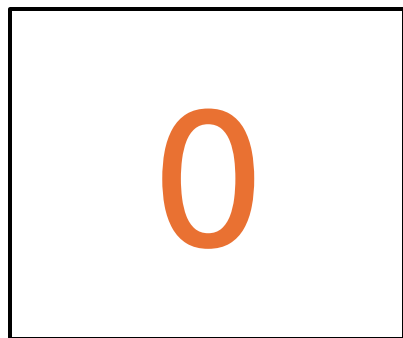
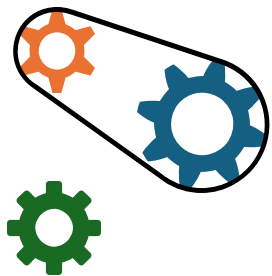
Jean Monnet Chair

Vključujoče skupnosti za Evropsko industrijo 5.0 / Inclusive communities for European Industry 5.0

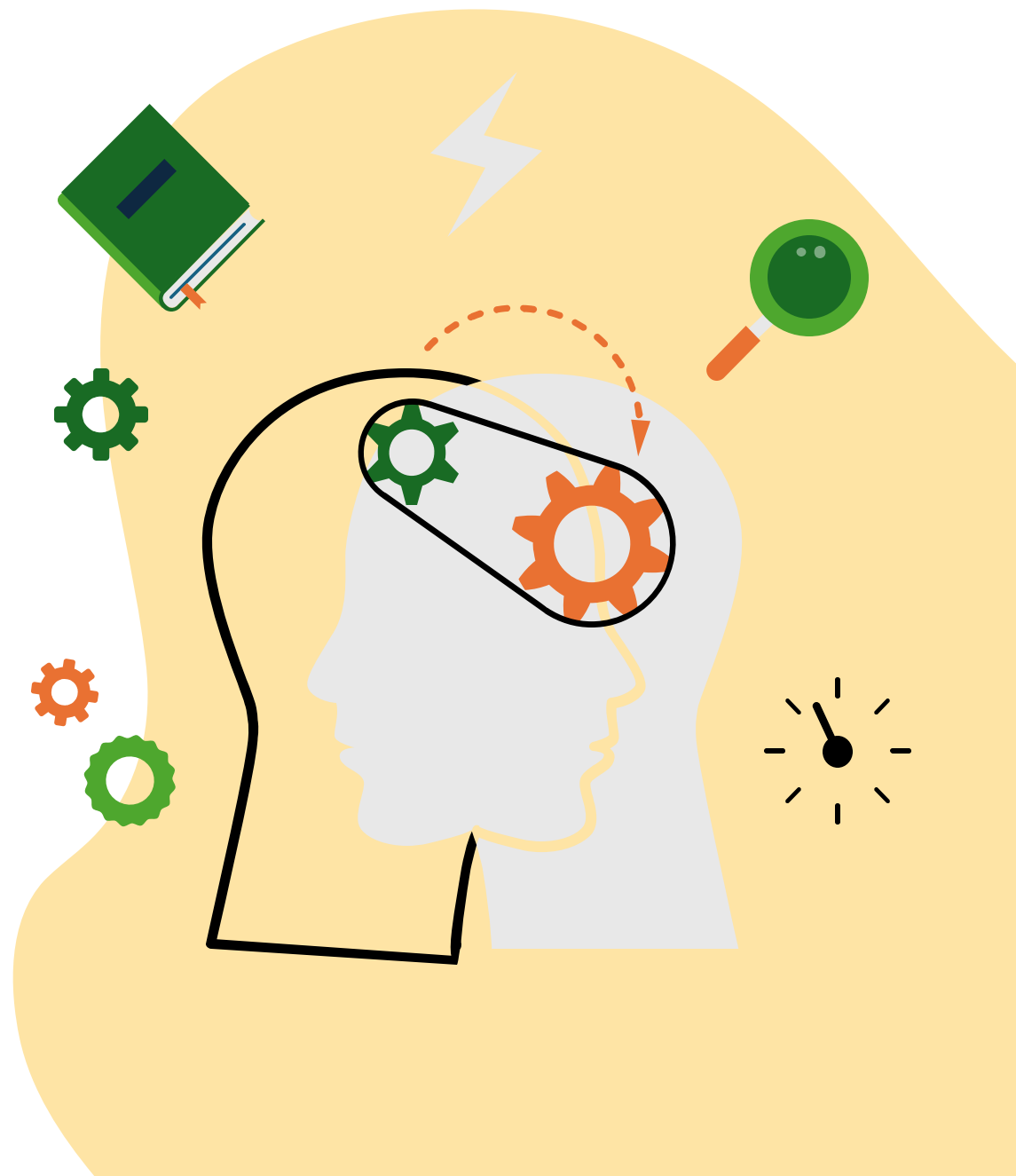
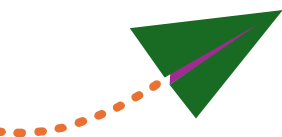
RAZISKOVALNA METODOLOGIJA

Prof. dr. Tea Golob

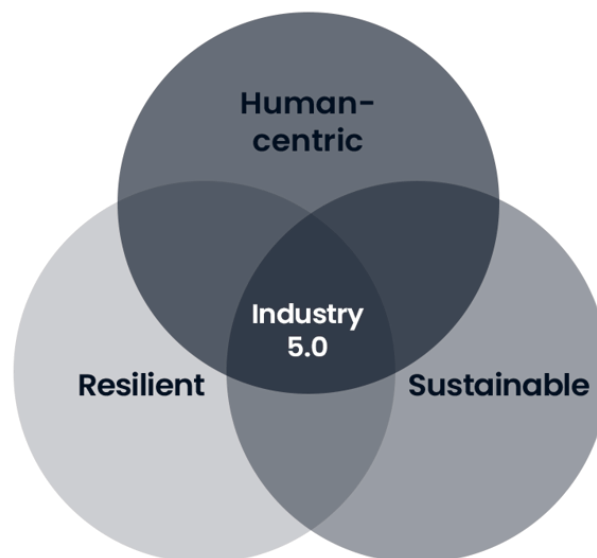
Uvod in predstavitev

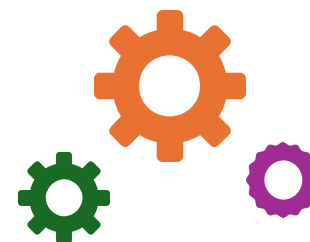
Predmet je sestavni del katedre
Jean Monnet z naslovom:
**Vključujoče skupnosti za
Evropsko industrijo 5.0** / Inclusive
communities for European Industry
5.0, Jean Monnet Chair

Industrija 5.0 na novo opredeljuje
namen industrije in v ospredje
proizvodnega procesa postavlja
dobrobit delavcev in planeta. Ta
prehod poganja celovita vizija, ki
zajema trajnost, krožnost, digitalno
preobrazbo, opolnomočenje
delavcev in vpliv na družbo

- Namen projekta je slediti najnovejšim trendom, vpogledom in razvoju na področju Evropske industrije 5.0 ter jih vključiti v pedagoški proces, raziskovalne aktivnosti in številne dogodke, ki bodo spodbujali dialog in sodelovanje med akademskim svetom in relevantnimi družbenimi akterji, kot so oblikovalci politik, gospodarstvo in civilna družba.

Slika: The Three Pillars of Industry 5.0 based on the EU Publication "Industry 5.0 Human-centric, sustainable and resilient" as adopted by [Forbes](#).

Hitreje in lažje
se učimo v
skupini
motiviranih
ljudi

Coming together is a
beginning. Keeping together
is progress. Working
together is success.

–Henry Ford

@weareteachers

Kdo smo?

- Pet značilnosti, ki nas najbolj opisujejo:
 - kaj radi počnemo
 - kaj nas zanima
 - kaj si želimo...tekom študija, v življenju
 - že poznamo koga v skupini

Tea Golob

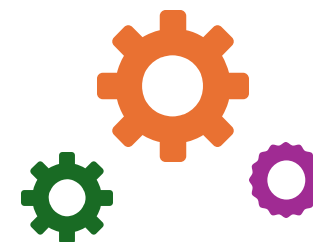

Kaj lahko pričakujem od predmeta?

Kaj se pričakuje od vas?

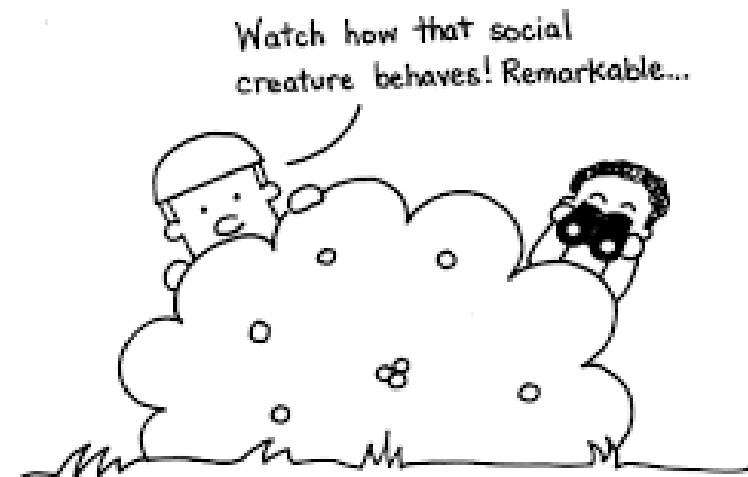

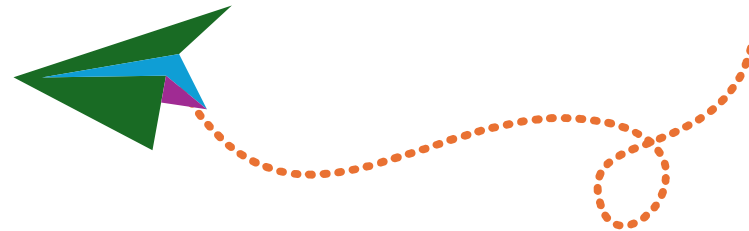
1. Kaj mislim, da je (družboslovna) raziskovalna metodologija?
2. Čemu je namenjena?
3. Ali se mi zdi predmet zanimiv, zakaj ja, zakaj ne?
4. Kaj počnejo raziskovalci?

Kaj je predmet (družboslovne) raziskovalne metodologije?

- Študije človeškega vedenja in interakcij
- študije družbenih trendov, dinamike in načel, ki obstajajo med posamezniki in znotraj družb.
- Strokovnjaki izvajajo družbene raziskave, da bi bolje razumeli družbene dejavnike, ki motivirajo in vplivajo na ljudi, ter analizirali, kako in zakaj ljudje med seboj komunicirajo.
- Ta široka kategorija raziskav vključuje teme s številnih družboslovnih področij, kot so psihologija, sociologija in antropologija, menedžment

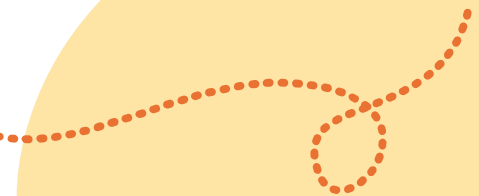
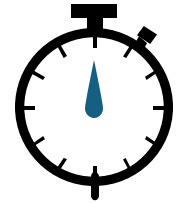
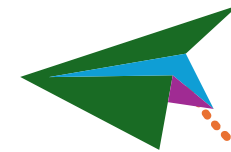
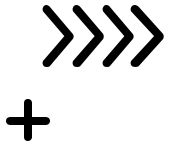
Zakaj sploh?! 😊

- Razvoj in trženje produktov (lastne ideje ali ideje podjetja)
- Politični marketing (javnomnenjske raziskave)
- Proučevanje socialnih problemov (tudi tistih, ki so skriti)
- Podjetniška svetovalna dejavnost (zadovoljstvo zaposlenih...)
- Načrtovanje sistemskih / družbenih sprememb
- Konkretna uporaba metod pri vašem delu....?

“Research is seeing what everybody else has seen and thinking what nobody else has thought.”

- Albert Szent-Györgyi

Szent-Györgyi (1893-1986) was a Hungarian pharmacologist known for his work on vitamins and oxidation. He was awarded the Nobel Prize in Physiology or Medicine in 1937.

Primeri raziskav

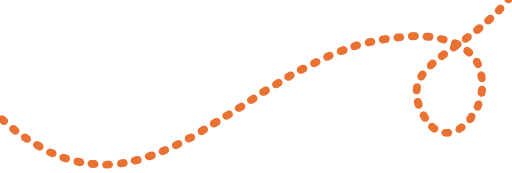
- Odgovorno delovanje Slovencev / - Načrtovanje sistemskih / družbenih sprememb
- INNO WISE – Interreg - Proučevanje socialnih problemov (tudi tistih, ki so skriti)
- Migrantsko podjetništvo SeeMeIn - Proučevanje socialnih problemov (tudi tistih, ki so skriti) / Razvoj in trženje produktov (lastne ideje ali ideje podjetja)
- Festivalsko dogajanje v občini Tolmin - Politični marketing (javnomnenjske raziskave) / Načrtovanje sistemskih / družbenih sprememb
- Stres v gradbeništvu -

Vsebina predavanj

- Uvod v družboslovno raziskovanje; kaj je to, zakaj je pomembno, kako se ga lotiti, kaj lahko dosežemo z družboslovno raziskavo
- Paradigmatski okvirji
- Raziskovalni proces: od ideje do raziskave, raziskovalni problem, vprašanje, literatura
- Načrt raziskave, izbira metode
- Vzorčenje + metode + integrirani pristopi
- Refleksija in pisanje

+ <<<<
+

Vsebina predavanj

01

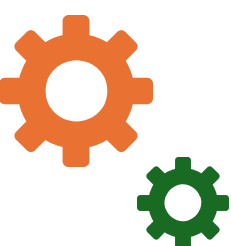
Kaj je družboslovno
raziskovanje

02

Paradigmatski okvirji

03

Raziskovalni proces

04

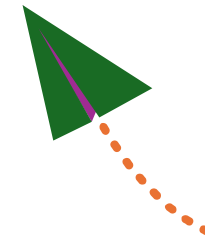
Načrt raziskave

05

Metode

06

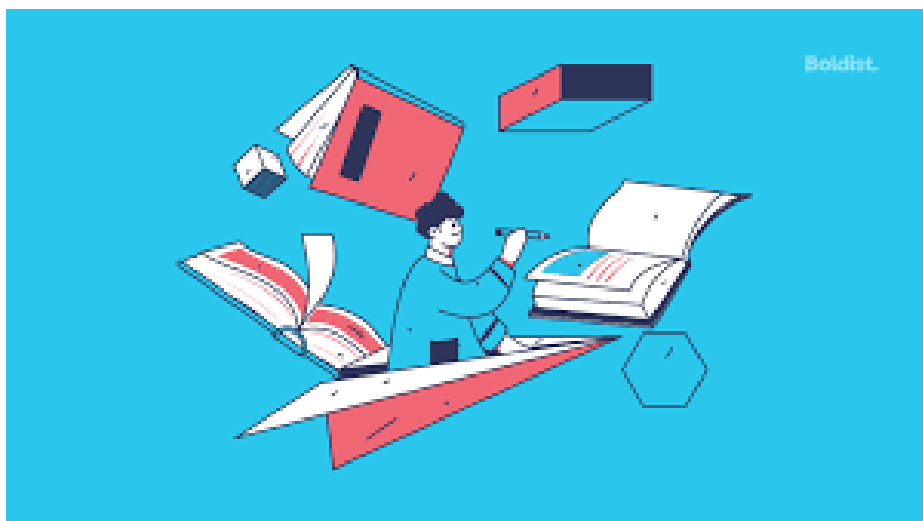
Etika, pisanje, refleksija

Dva tematska sklopa

- pregled razvoja družboslovnega raziskovanja ter epistemoloških temeljev (pozitivistična tradicija in interpretativni prelom, razločitev med kvantitativnim in kvalitativnim načinom raziskovanja; poudarek na različnih metodah raziskovanja)
- raziskovalni proces v praksi; struktura raziskovalnega procesa, s posebnim poudarkom na poznavanju pred-empirične faze raziskovanja ter raziskovalnih korakov, ki vključujejo načrtovanje in oblikovanje lastnega raziskovalnega projekta

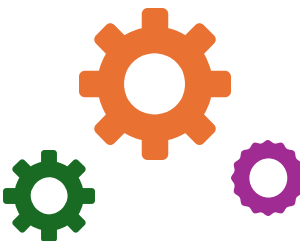
Kaj se zahteva od vas?

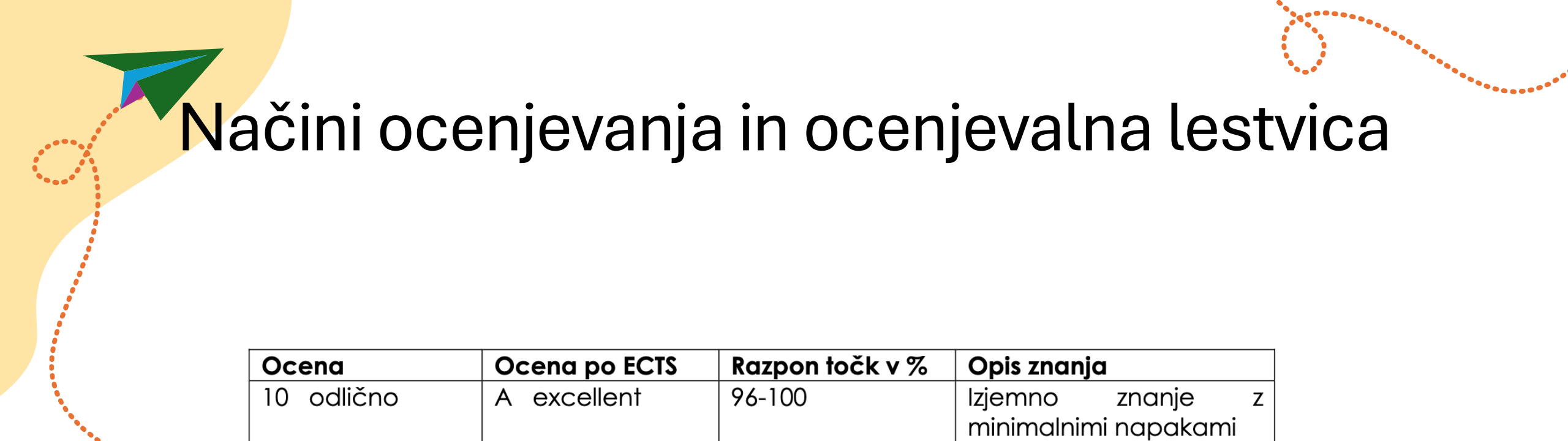

Raziskovalni načrt 100% ocene

1. Raziskovalni načrt sestoji iz naslednjih delov:
 - a. Sprotno delo na vajah 30% končne ocene
 - i. Priprava poročila o dogodku Skupnost v akciji (6. - 9.11. 2024)
 - ii. Predstavitev naloge v obliki posnetka
 - b. Pisni del raziskovalnega načrta 70% končne ocen

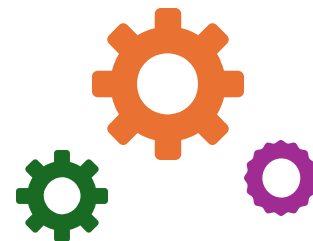
Dodatne točke za sodelovanje pri predavanjih –10%
(skupaj lahko dosežete največ 110%)

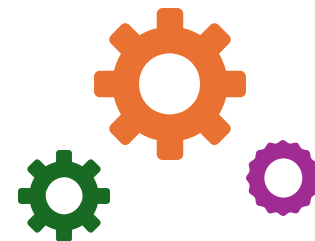
Načini ocenjevanja in ocenjevalna lestvica

Ocena	Ocena po ECTS	Razpon točk v %	Opis znanja
10 odlično	A excellent	96-100	Izjemno znanje z minimalnimi napakami
9 prav dobro	B very good	86-95	Precej dobro znanje z majhnimi napakami
8 prav dobro	C good	76-85	Dobro znanje s srednje velikimi napakami
7 dobro	D satisfactory	66-75	Povprečno znanje z večjimi napakami
6 zadostno	E sufficient	56-65	Znanje, ki ustreza minimalnim kriterijem
1-5 nezadostno	F fail	0-55	Znanje, ki ne ustreza minimalnim kriterijem

Ocenjevanje

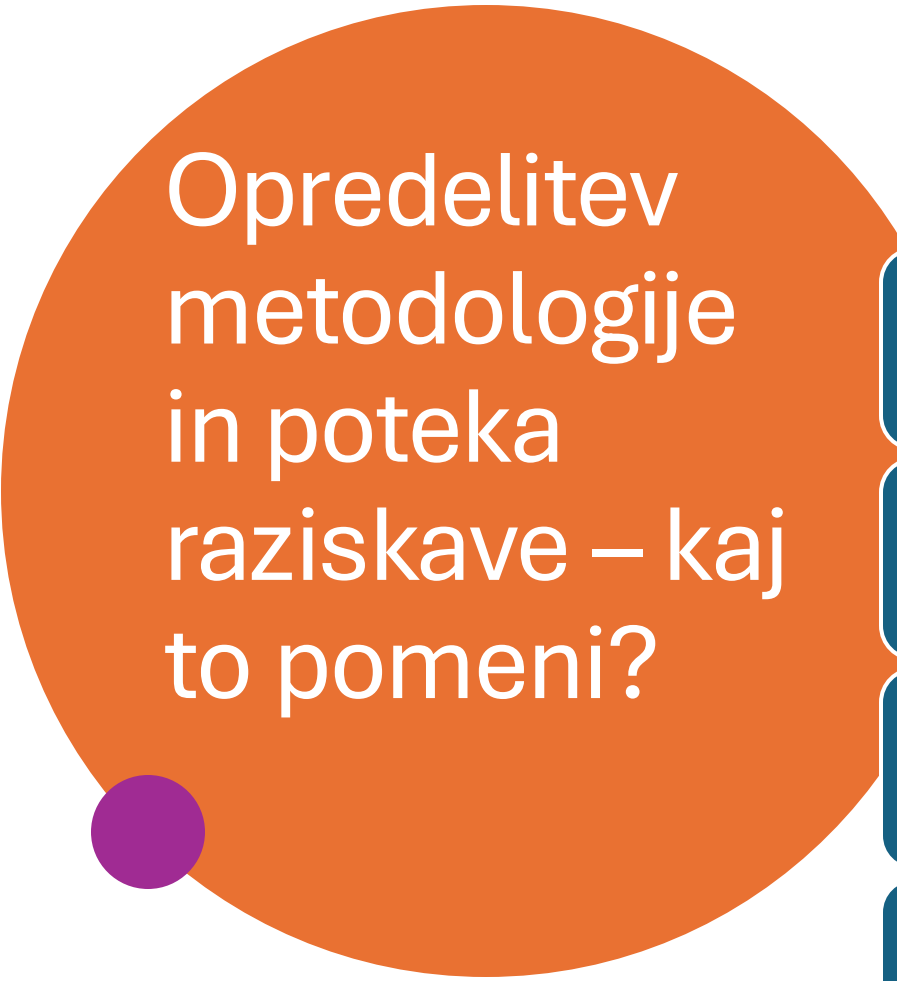
VRSTA KRITERIJA	ŠTEVILO MOŽNIH TOČK
Izvedbeni kriteriji	
Ustrezno navajanje virov in literature	10
Tehnična ustreznost	5
Vsebinski kriteriji	
Ustreznost vsebine z naslovom	5
Jasna opredelitev raziskovalnega problema	10
Ustrezna postavitev namena in cilja/ev raziskovanja	10
Ustrezna postavitev raziskovalnih vprašanj	10
Argumentacija izbora raziskovalnega pristopa	10
Argumentacija izbora metode raziskovanja	10
Ustrezna argumentacija metode vzorčenja in jasen opis vzorca	10
Strukturiranost in opis instrumenta merjenja	10
Kritična samoevalvacija predloga/načrta raziskave	10
-	SKUPAJ: 100 TOČK

Dodatni
procenti
(zviševanje
pozitivne
ocene)

- Sodelovanje na predavanjih (v živo ali preko moodla) 10%
 - Prvo predavanje 2%
 - Drugo predavanje 2%
 - Tretje predavanje 2%
 - Četrto predavanje 1%
 - Peto predavanje 1%
 - Šesto predavanje 2%

Opredelitev metodologije in poteka raziskave – kaj to pomeni?

opredelitev paradigme raziskovanja (pozitivistična/kvantitativna vs. fenomenološka/kvalitativna);

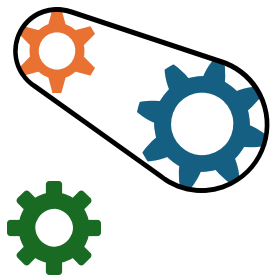
utemeljitev izbora metode zbiranja podatkov/merskega instrumenta (anketni vprašalnik, usmeritvena vprašanja za intervju ali fokusno skupino, strukturalni list za opazovanje...);

vzorčenje: vrsta in velikost vzorca (velik, reprezentativen vs. majhen, skrbno izbrane enote...)

opis procesa zbiranja (uporaba sekundarnih podatkov, anketni vprašalnik, intervju in fokusna skupina, opazovanje..) in analize podatkov (statistične metode obdelave, analiza vsebine, semiotična analiza, hermenevtika...)

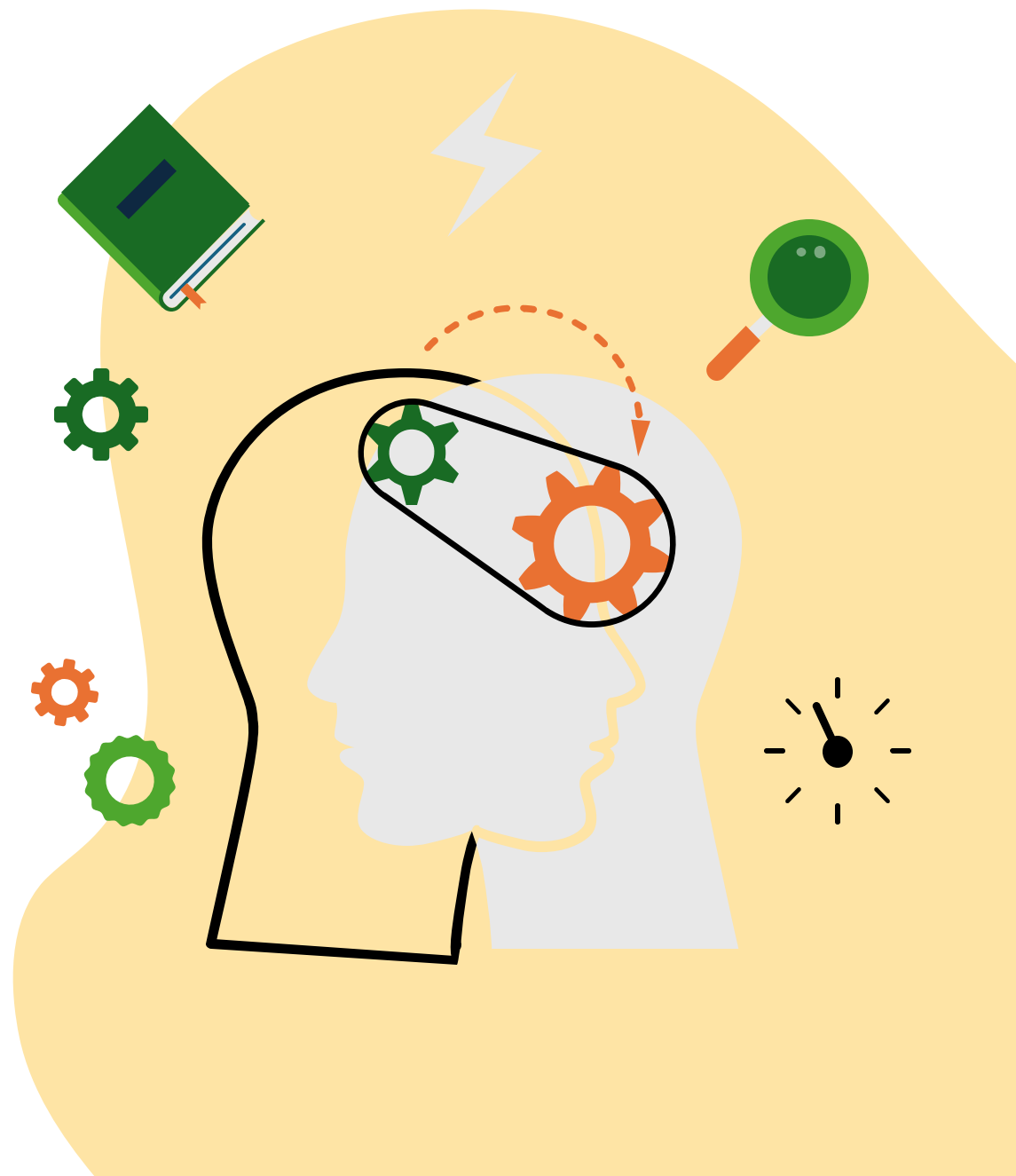
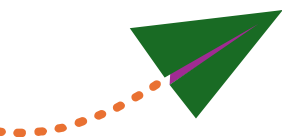

- Morebitne ovire in pomakljivosti:
 - Etika raziskovanja
 - Problem dostopa
 - Zaupnost podatkov
- Seznam uporabljene literature
 - Najmanj 10 enot literature, izmed katerih morajo biti najmanj 3 v tujem jeziku
- Predloga raziskave v spletni učilnici in kriteriji ocenjevanja

02

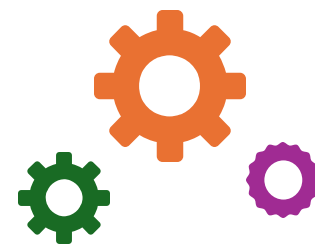
Kaj je družboslovno raziskovanje?

Kaj, zakaj, kako?

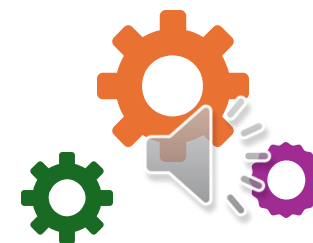
Raziskovalna imaginacija

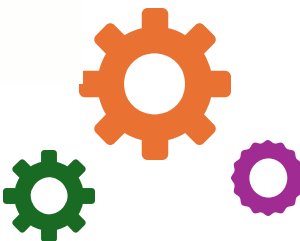
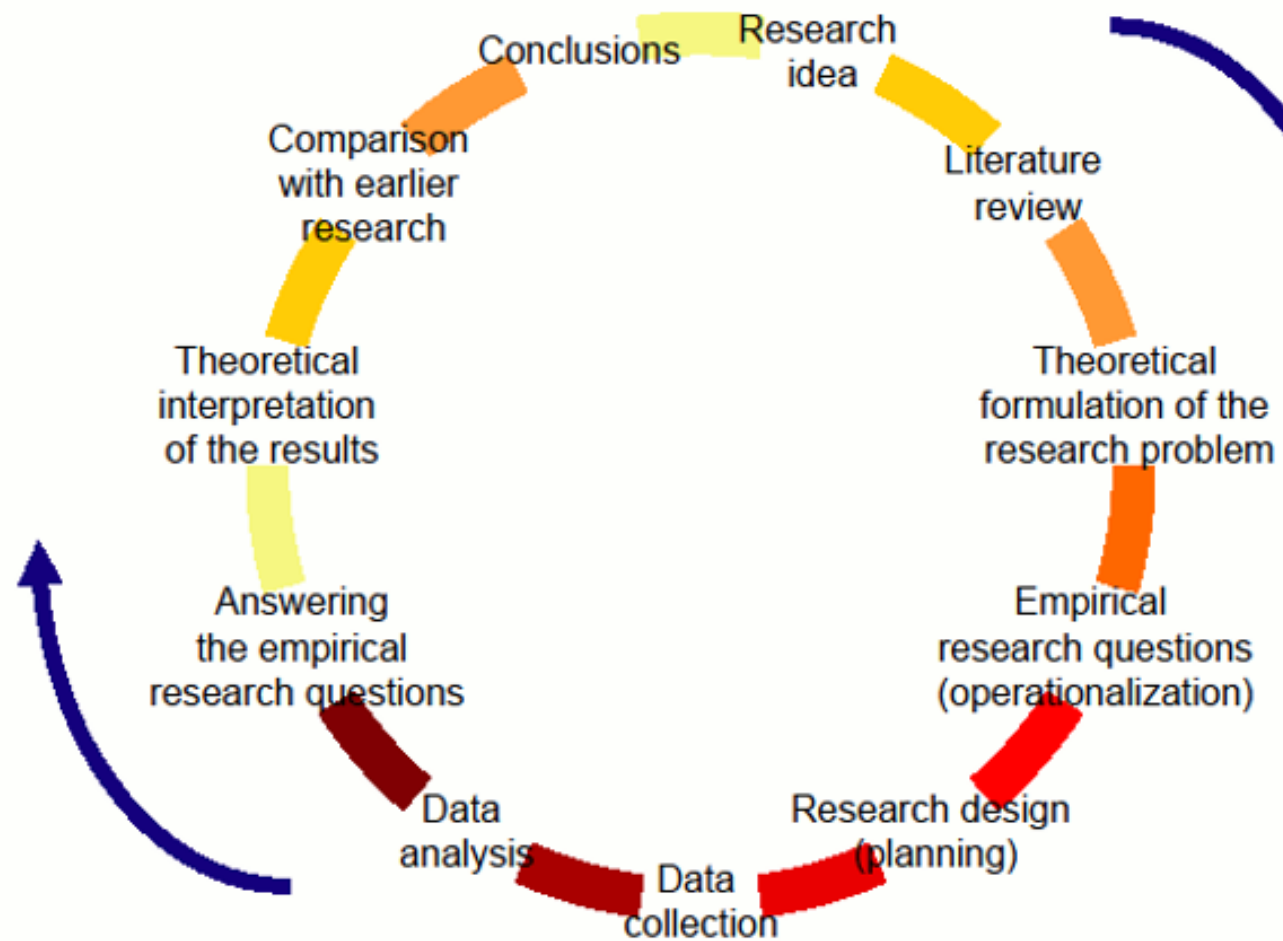
Pomislite, kako je vaša osebna situacija, ali situacija ljudi, ki potrebujejo pomoč, povezana z zgodovinskim kontekstom in družbo v kateri smo?

50, 100, 500, 1500 let nazaj....4000 let?

Osebne težave in situacija vs. delovanje družbe

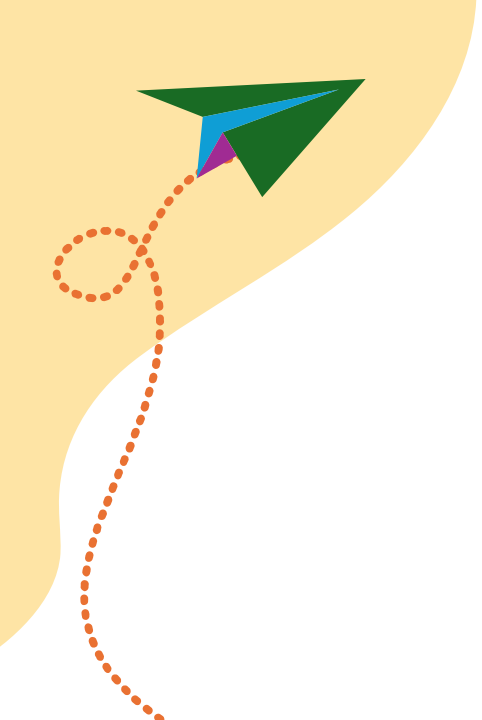
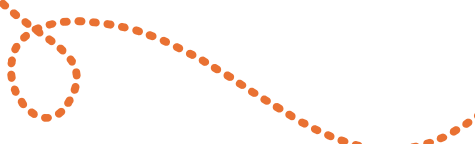

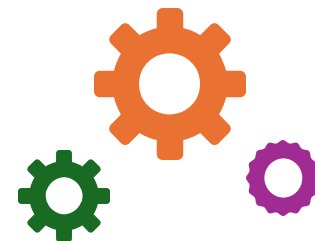
Raziskovalni
proces

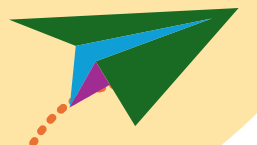

Odskočna deska raziskovanja	Kaj je družboslovna raziskava Raziskovalni problem Raziskovalno vprašanje Vloga literature
Načrtovanje in oblikovanje	Strategija raziskovanja Odločitev o metodi
Delo s podatki	Zbiranje podatkov Analiza podatkov
Refleksija in pisanje	Evaluacija, Etičnost, Pisanje in uporabnost raziskave

-
-
- znanost in raziskovanje – raziskovalni pristopi in rezultati – postajajo del javnega življenja
 - družba ekspertnih mnenj (poročila: klimatske spremembe, zdravje, raziskave javnega mnenja, odnos do politikov, družbe, nacionalnosti ipd., raziskave o sreči, zadovoljstvu, projekcije za prihodnost...)
 - Veliko fenomenov ima pomembno vlogo v našem vsakdanjem življenju...tudi v preteklosti - iskanje vzrokov in posledic ter lastno izkustvo ljudi - vsakdanje teorije – npr. eno jabolko na dan odpravi zdravnika stran - niso nujno potrjene – implicitne - testirane pragmatično, če pomaga je doseglo svoj cilj, se ne posplošuje na določeno populacijo.

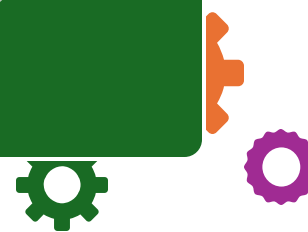

Družboslovno raziskovanje gre po drugi poti! V ospredju je analiza raziskovalnega problema in sama študija poteka bolj sistematično.

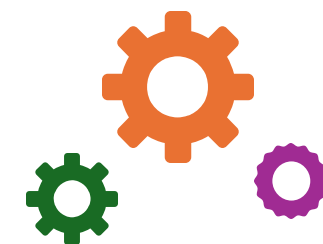
Znanje izhaja iz preučevanja znanstvenih teorij in uporabe znanstvenih pristopov in ne iz intuicije.

Razvoj znanstvenih teorij zaobjema proces eksplicitno določenih in testiranih odnosov, ki temeljijo na raziskovalni metodi.

Znanje, ki ga dobimo je gledano širše kot konkretni primer, bolj je pomembna generalizacija znanja, kot pa rešitev konkretnega primera v vsakdanjem življenju.

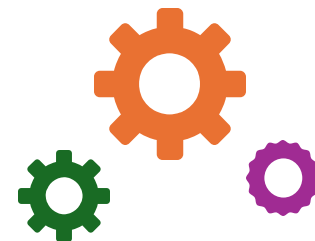
- Vsakdanje znanje in reševanje problemov lahko predstavlja odskočno desko za raziskavo, vendar pa do ugotovitev pridemo po drugi poti.

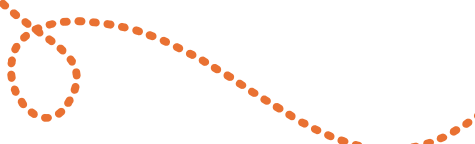

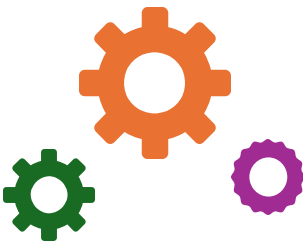

- Prikaz družbe poleg družboslovcev ustvarjajo še romanopisci, novinarji, dokumentarni fotografi, ustvarjalci filmov ipd. (Moore)
- Novinarji vs. družboslovci:
 - prikazujejo družbeno življenje, poročajo o aktualnih dogodkih, opisujejo dogodke z zgodovinske perspektive in ustvarjajo poglobljene interpretacije, razvijajo posebne teme in področja: politične teme, gospodarska gibanja, vsakdanje življenje, ženska vprašanja...skoraj vsi vidiki družbenega življenja sodijo na področje novinarstva.
 - zbiranje izjemne količine informacij, selekcija...skušajo prepoznati dejstva, nepristranskost. Cilj analize je vzpostaviti povezave med podatki.

- V čem pa so drugačni....?

-
-
- Flick 2011: Razlika med vsakdanjim znanjem in prakso na eni strani ter znanostjo in raziskovanjem na drugi strani se kaže na treh ravneh
 - Kontekst razvoja znanja
 - Način razvoja znanja in stanje znanja, ki se ustvarja
 - Vzajemen odnos med vsakdanjim življenjem in znanostjo

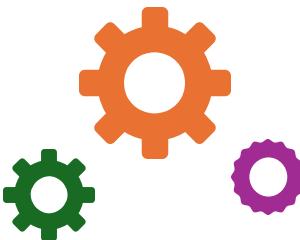

Med implicitnim in znanstvenim

1. Ali zaradi tehnologije postajamo manj inteligentni?
2. Ali smo ljudje zaradi prijateljev bolj srečni?
3. Ali je poštena trgovina res poštena – fair trade?
4. Ali turizem vpliva na zmanjšanje razvojnih vrzeli med državami?

Delo v skupinah

Ka

01

Družboslovna
raziskava pristopi k
zadevam na
sistematičen in
preverljiv način

02

S tem namenom je
treba razviti
raziskovalna
vprašanja

03

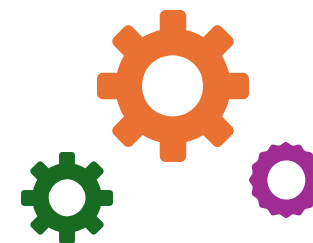
Da lahko odgovorimo
na vprašanja, je treba
zbrati in analizirati
podatke

04

Zbiranje in analiza
podatkov je mogoča
z uporabo
raziskovalnih metod

05

Rezultati so
namenjeni temu, da
lahko generaliziramo
preko primerov
raziskave

Uwe Flick (2011)

Vsakodnevno znanje in delovanje

Znanost in raziskovanje

Kontekst znanja (produkcija)

Pritisk delovanja

Brez pritiska delovanja

Reševanje problemov je prioriteta:

Analiza problemov je prioriteta:

- Rutinsko delovanje ni postavljeno pod vprašaj
- Refleksija v primeru praktičnih problemov

- Sistematična analiza
- Rutinsko delovanje je postavljeno pod vprašaj

Pridobivanje znanja (produkcija)

Intuicija
Impliciten razvoj teorij
Razvoj teorij pogojujejo izkušnje
Pragmatično testiranje teorij
Preverjanje rešitev problema

Uporaba znanstvenih teorij
Eksplíciten razvoj teorij
Razvoj teorij pogojujejo metode
Teorije se preverjajo z metodami
Uporaba raziskovalnih metod

Oblike znanja

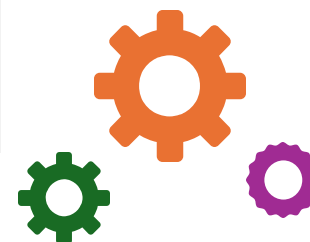
Konkretno, nanaša se na določeno situacijo

Abstraktno, teži k posploševanju

Odnos vsakodnevnega znanja in znanost

Vsakodnevno znanje se lahko uporabi kot izhodišče za raziskavo

Vsakodnevno znanje je čedalje bolj pod vplivom znanstvenih teorij in raziskav

Kai

Raziskujemo
fenomene, področja,
pojave in ponudimo
prve opise

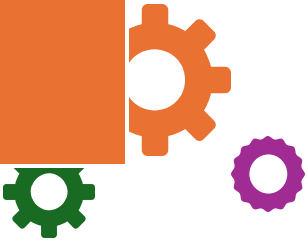
Odkrijemo nove
povezave z zbiranjem
in analizo podatkov

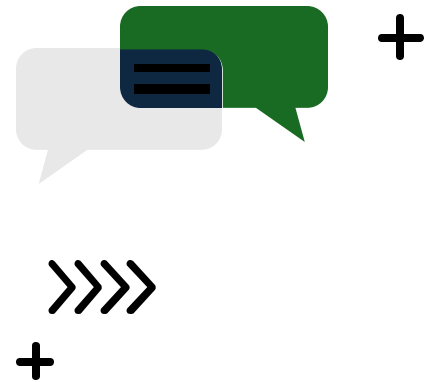
Doprinesemo k
empiričnim podatkom
in analizam, ki so
temelj za razvoj teorij

Preverimo obstoječe
teorije in znanja na
empiričen način

Dokumentiramo,
beležimo vpliv
določenega dogajanja
v družbi z empiričnim
pristopom

Ustvarimo znanje, ki ga
uporabljajo različne
stroke

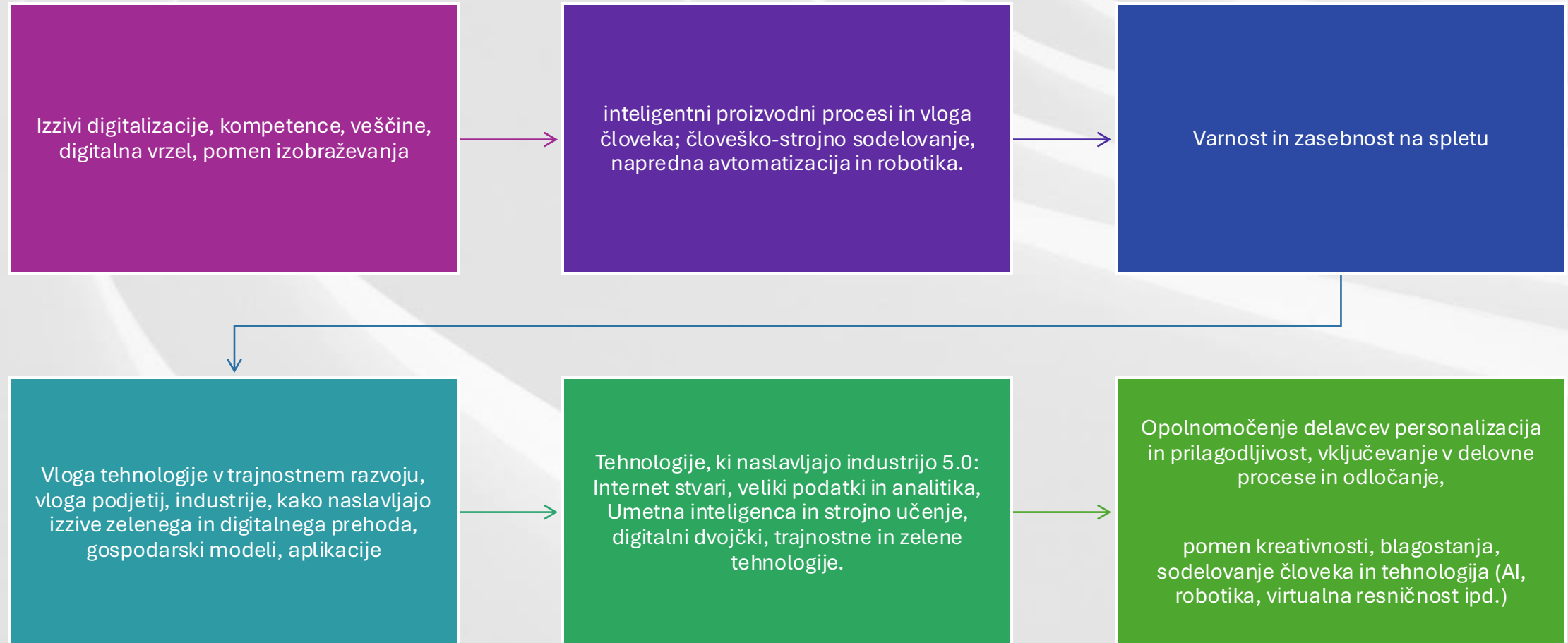

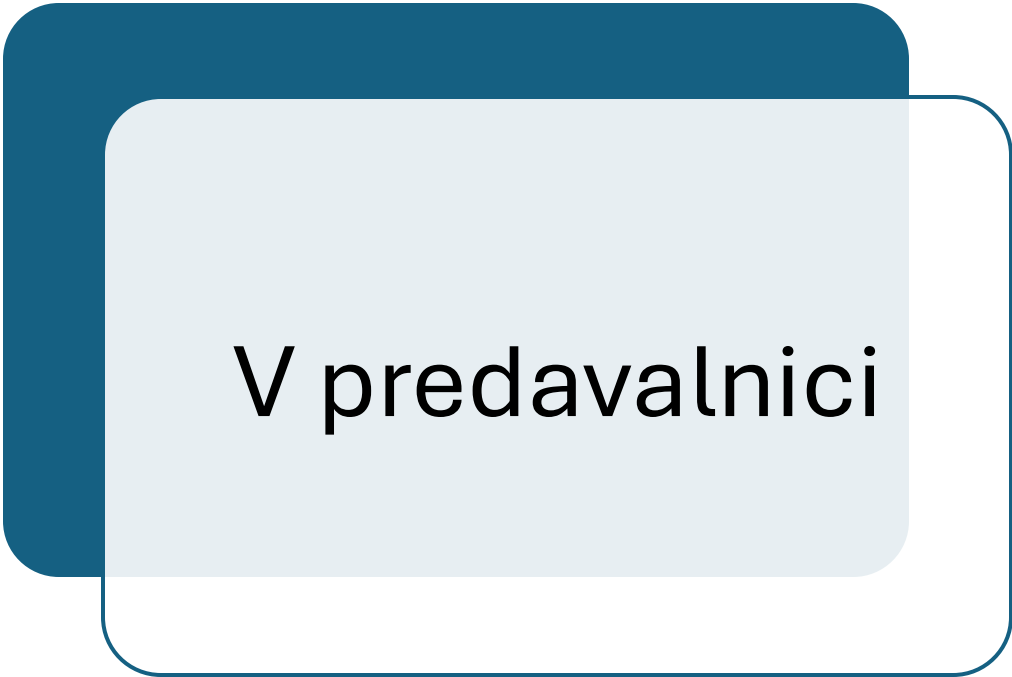
Katere teme zanimajo vas?
Kako bi se lotili raziskave?

Predlagane teme – Industrija 5.0

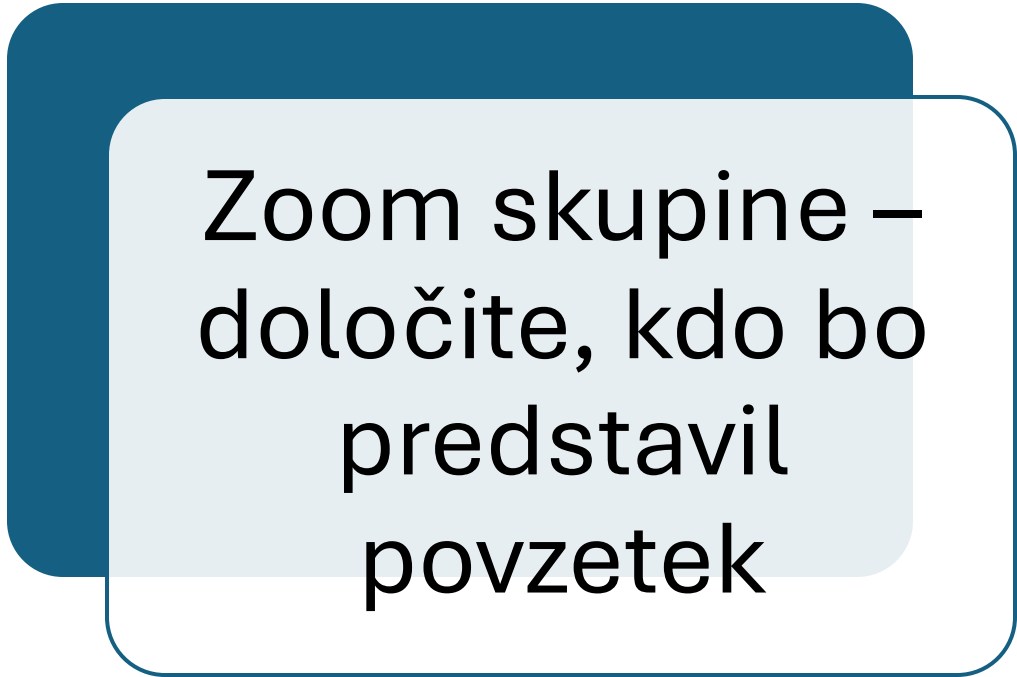

Delo v skupinah

V predavalnici

The diagram shows a dark blue rounded rectangle representing a lecture hall. Inside it is a light blue rounded rectangle representing a group of students. The text 'V predavalnici' is centered within the light blue rectangle.

Zoom skupine –
določite, kdo bo
predstavil
povzetek

The diagram shows a dark blue rounded rectangle representing a Zoom meeting. Inside it is a light blue rounded rectangle representing a group of students. The text 'Zoom skupine – določite, kdo bo predstavil povzetek' is centered within the light blue rectangle.

Kli

Raziskovalna paradigma oziroma pristop: sklop vrednot in prepričanj glede načina preučevanja družbene realnosti

Raziskovalna strategija: vodi raziskovalca pri načrtovanju, izvajanju in spremljanju študije ter ponuja usmerjanje glede – študija primera, akcijsko raziskovanje....

Metoda: tehnika zbiranja podatkov in analize podatkov (odvisno ali se odločimo za kvantitativni ali kvalitativni pristop)

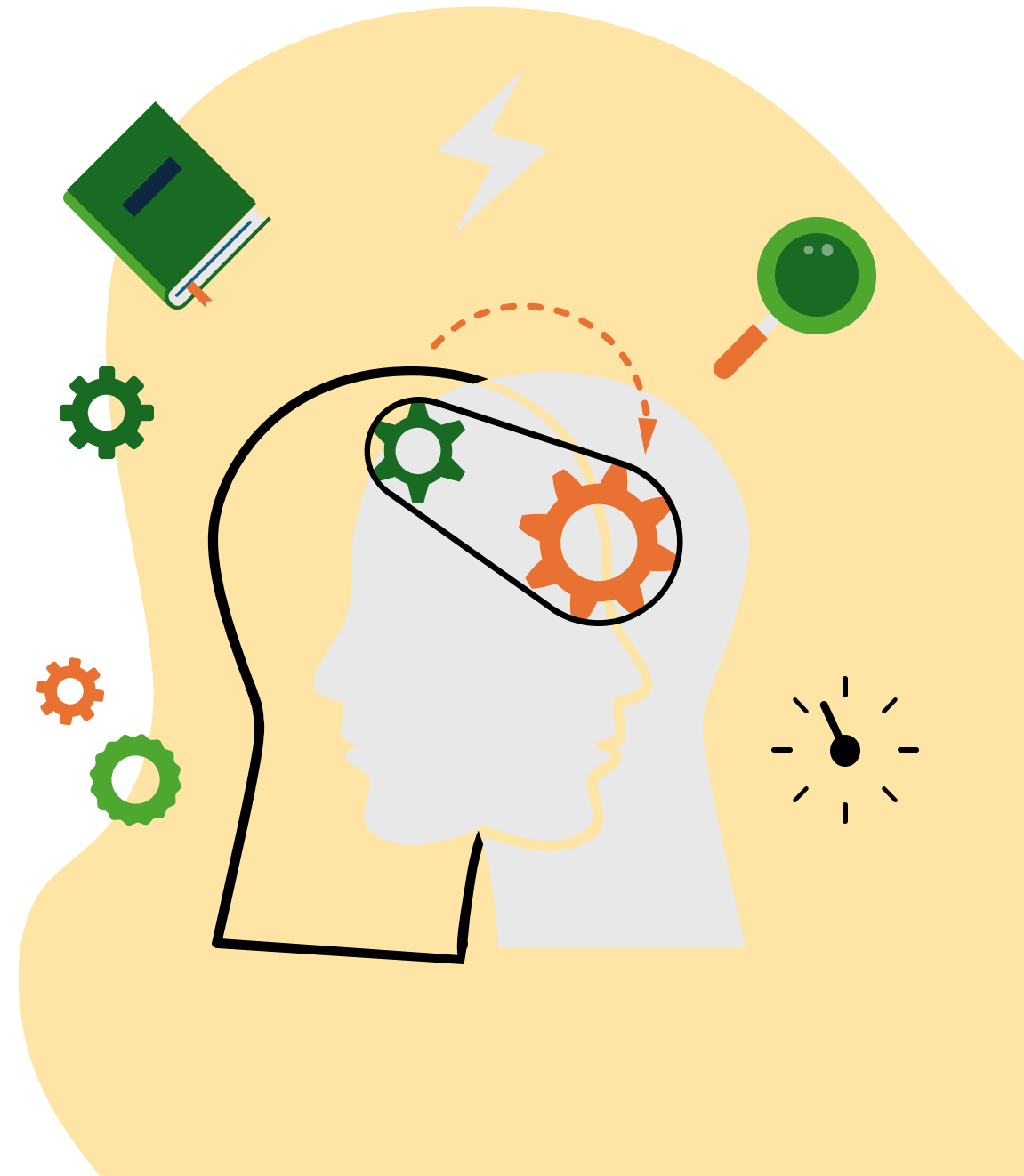
Merski instrument: anketni vprašalnik, strukturni list za opazovanje, usmeritvena vprašanja za intervju

Metoda analize podatkov: odvisno od paradigme

Metodologija družboslovnega raziskovanja: kombinacija metod in tehnik; vključuje pred-empirično in empirično fazo raziskovanja

Kaj je akcijsko raziskovanje?

KAJ JE TO?

- Široka paleta praks raziskovanja
- Ni linearni proces ustvarjanja znanja – združuje razvoj prakse/delovanja z generiranje raziskovalnega znanja c cikličnem proces
- Delovanje ustvarja znanje in teorijo – te pa potem testiramo – kar vodi v novo ustvarjanje znanj-ponovno testiramo...
- Ni raziskava o družbenih fenomenih, ampak v družbenih fenomenih, od znotraj
- Sodelovanje med raziskovalcem in subjektom raziskave

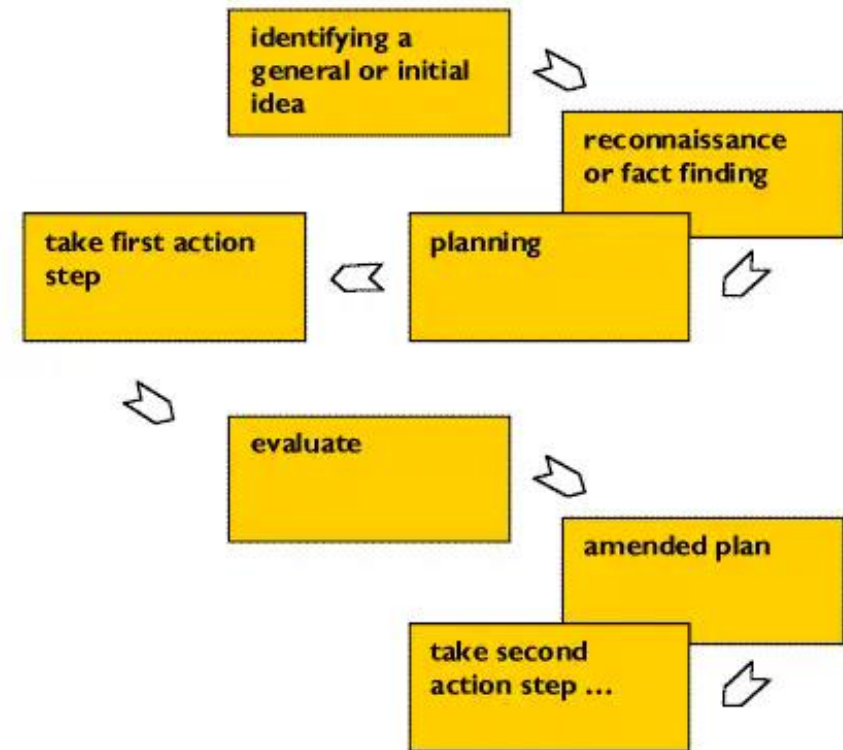

- Veliko raziskav ima poudarek na družbeni in ekonomski pravičnosti
- Korenine v aktivizmu – začetek 20. Stoletja, feministične in anti-rasistične korenine, izvor v družbenem boju, pobembna vloga postkolonialističnih gibanj
- PAR (participatory action research) – v organizacijskem delovanju in NVO-jih
- Paulo Freire – research with emancipatory ends

Kurt Lewin

- WWII
- Psiholog in begunec in nacistične Nemčije
- Demokratični procesi in predsodki
- Razdelil AR na tri cikle, na niz korakov v spirali, v katerih vsak sestoji iz načrtovanja, akcije in ocene doseženega rezultata – so med seboj povezani

- V USA ponoven razcvet v 80s, predvsem na področju izobraževanja in samo-
učenja učiteljev
- AR kot raziskava za izboljšanje lastnega delovanja znotraj skupine; poudarek
na zunanjih pomočnikih strokovnajkih; vprašanje razmerja moči - **Samo-
reflektivno raziskovanje, zakaj počnemo kar počnemo in kako (Donald Schön
(1983).**
- Raziskava nekoga od zunaj, ki pride v izbrano situacijo in vključi 'insiderje' v
raziskavo - **Sistematično zbiranje informacij, ki je namenjeno neposredni
družbeni spremembi (Bogdan and Biklen 1992)**

- Profesionalni
- Osebni
- Politični

Raziskovalni načrt

- Ne začne se nujno z raziskovalnim vprašanjem, je prožen raziskovalni načrt
- Gonilo je želja po spremembi/inovaciji, raziskovanje se razgradi na posamezne uresničljive korake, vsak pa je usmerjen v dejavnost s konkretnimi cilji (število odvisno od problema)
- Skozi proces načrtovanja akcij/delovanja (intervencij v družbeno situacijo) se pogloblja razumevanje družbenih procesov in razvoj novih strategij za izboljšavo

Na začetku nekaj splošnih odločitev:

- Kdo bo vključen? Ali bo študija posameznikovega delovanja v točno definiranih postavitvah (bolnišnični oddelek), ali širše (študija organizacijskih sprememb v šoli)
- V vsakem primeru treba razrešiti, kdo bo sodeloval
- Postopoma se lahko vključuje več in več ljudi
- Etična vprašanja
- Je kolaborativen proces
- Kvalitativni in kvantitativni podatki
- Ključno je delovanje in to vpliva na metode
 - Če želimo vplivati na policy – večji poudarek na kvantitativne metode
 - Mikro okolje – kvalitativne
 - Triangulacija

Potek:

- Vprašanje: kaj me zanima?
 - Raziskava terena: kaj se zdaj dogaja
 - Kaj želim doseči, kaj lahko naredim?
 - Načrt akcije, koraki usmerjeni k akciji, določim kaj bom storil in kdo bo sodeloval
 - Natančen urnik
 - Določimo način, kako bomo spremljali učinke
 - Gremo v akcijo...
-
- Potem v raziskavi te korake ponovimo

- Dodana vrednost: izboljšava splošne družbene situacije v kateri se raziskujejo prakse – lokalno in tudi globalno
- **“Community-based research is research that is conducted *with* and *for*, not *on*, members of a community.”**
(Kerry Strand. 2003. *Community-Based Research and Higher Education: Principles and Practices*, p. xxi)
- Primer: a community organising story (Noffke in Somekh 2011, 98)
 - Raziskovalna skupina se je ukvarjala z vrzeli med dosežki različnih etničnih skupin v soseski
 - Temeljito poznavanje skupnosti:
 - globlje razumevanje delovanja staršev
 - policy making
 - budget making
 - zakaj je v drugih soseskah situacija boljša, zakaj imajo boljše pogoje in rezultate

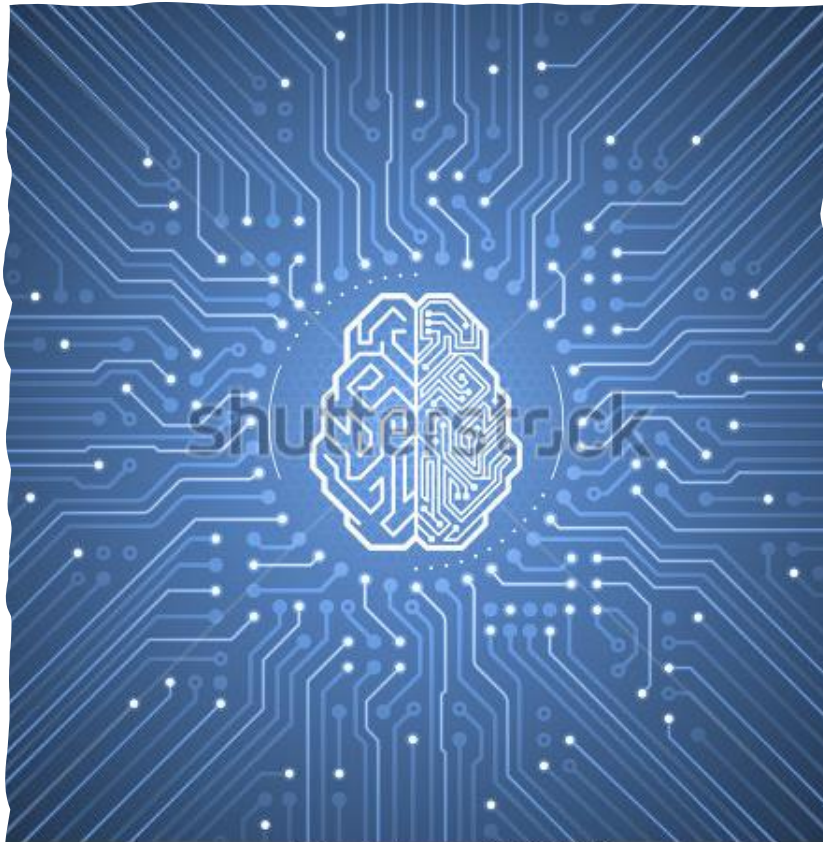

Ključne značilnosti:

- vedno uteleša določene vrednote, poglede, ideologije raziskovalca in okolja
- vedno je prisotna osebna dimenzija, razmišljanje o lastni vlogi, načinu delovanja
- ni linearna, vprašanja zgoščena okoli delovanja
- raziskava od znotraj

Community action research

www.shutterstock.com · 479929999

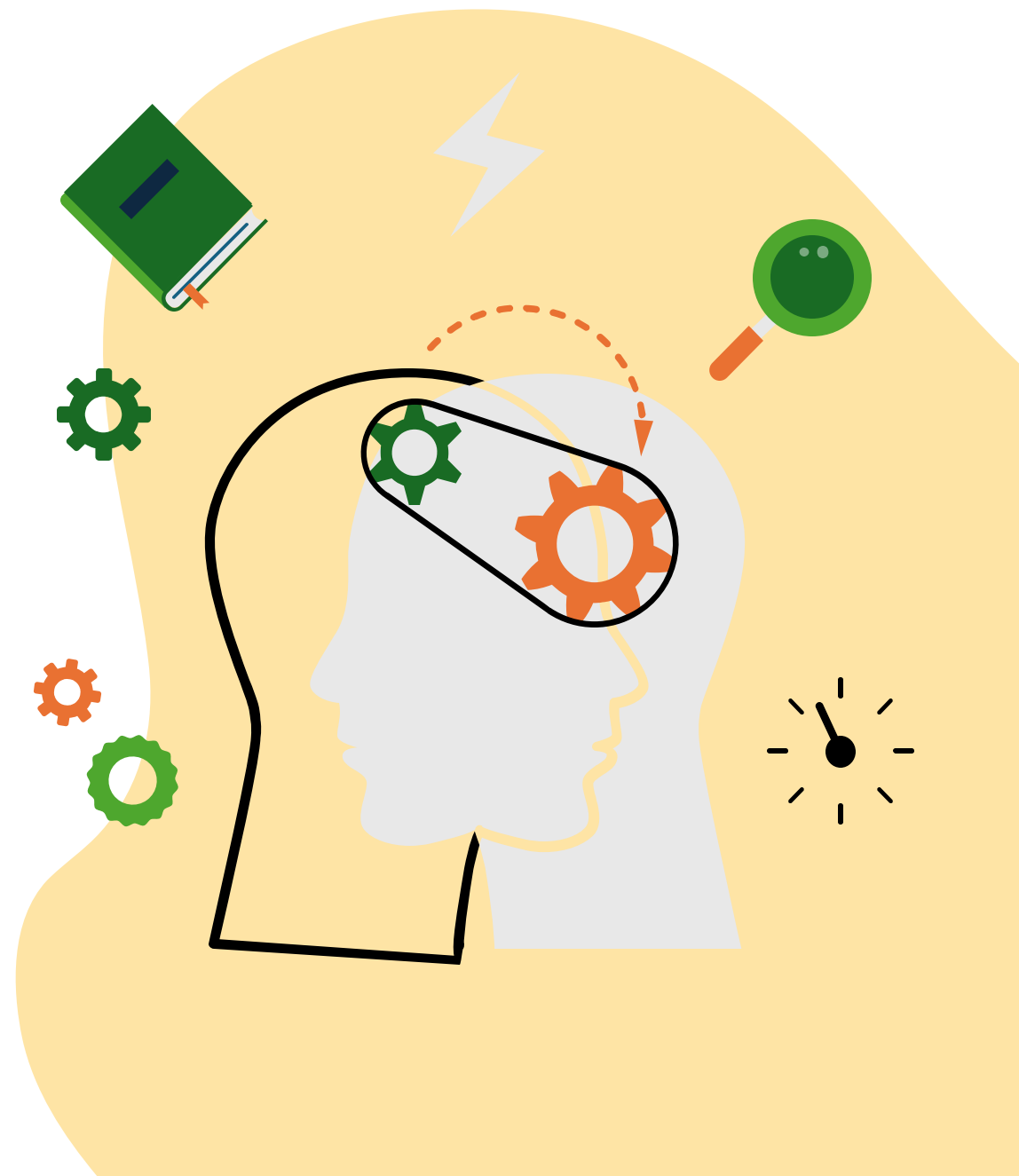
- Skupnost kot enota analize
- Krepi zaveznitvo med različnimi deležniki v skupnosti z namenom raziskovanja in reševanja problemov v loklani skupnosti
- Tri pomembne značilnosti:
- Vključuje različne partnerje in tako povečuje kredibilnost, demokratično in premišljeno raziskovanje
- Vodijo ga lokalno definirani problemi, usmerjen k družbeni pravičnosti
- Nanaša se na izobraževanje in opolnomočenje skupnosti. Spodbuja ljudi, da pridobijo nove veščine, razmišljajo o svojem položaju v družbi in delujejo v tej smeri

Viri na katerih temelji gradivo ppt:

- Noffke in Somekh 2011 Action research, v: Somekh in Lewin (2011) Theory and Methods in Social Research
- <https://infed.org/mobi/action-research/>
- Janez Vogrinc, Akcijsko raziskovanje 2011, http://www.pef.uni-lj.si/profiles/gradiva2/2_SEMINAR_Akcijsko%20raziskovanje_Janez_2_KR OG.pdf
- Julie L. Ozanne and Laurel Anderson. 2010. Community Action Research

02

Raziskovalne paradigme

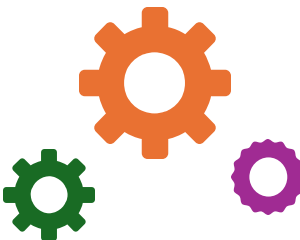

Kaj je to in zakaj so pomembne v družboslovnem raziskovanju?

Frank and Ernest

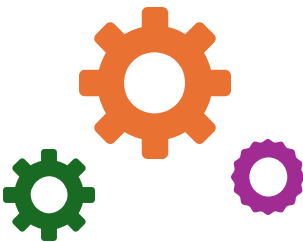
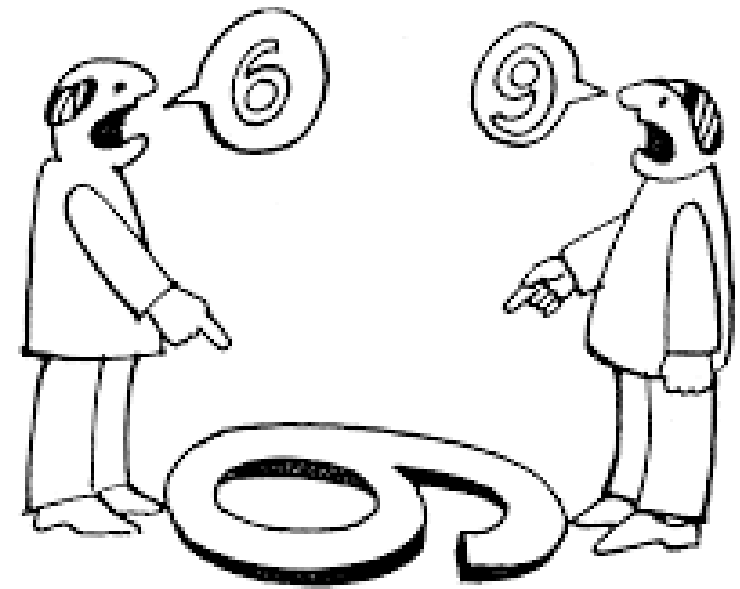

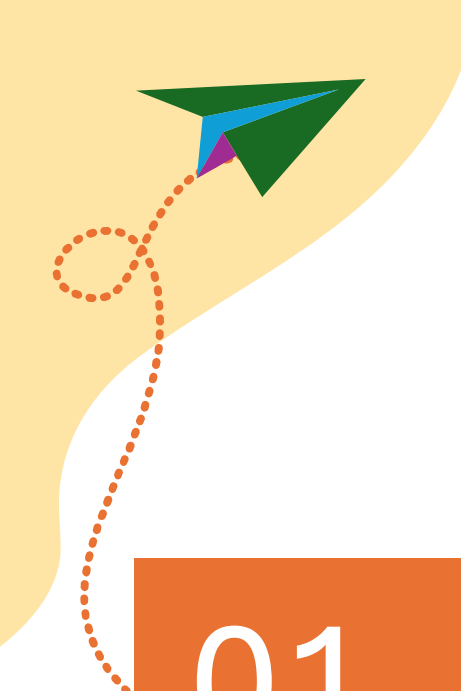
- Cilji raziskovanja, metode, način vzorčenja in analize so odvisne tudi od metodološke raziskovalne paradigme!

Paradigma raziskovanja

- Paradigma je pogled na svet, splošna perspektiva, način obravnave kompleksnosti sveta
- Paradigmo lahko razumemo kot sistem oziroma sklop prepričanj, vrednot in stališč, ki oblikujejo posameznikov ali skupinski pogled na neko vprašanje, problem, ki usmerjajo njihovo delovanje
- Paradigme so ,temeljne prakse znanosti', saj vodijo proces raziskovanja in usmerjajo raziskoavalca k tistim metodam/metodologijam, ki se štejejo za primerne glede na naravo proučevanega pojava

01

Metodologija – metoda
– v čem je razlika?

02

Metode so orodja ali načini
zbiranja podatkov

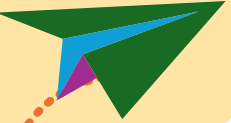
03

Metodologija pa ima
filozofski pomen in se
navezuje na paradigmo

04

Različne paradigme
narekujejo in oblikujejo
različne načine kako deluje
družba, svet okoli nas,
kakšna je narava
človeštva. Ponujajo način
kategoriziranja pogledov
na svet in delovanja
(Hughes 2002)

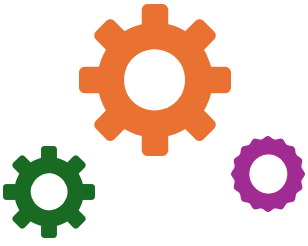

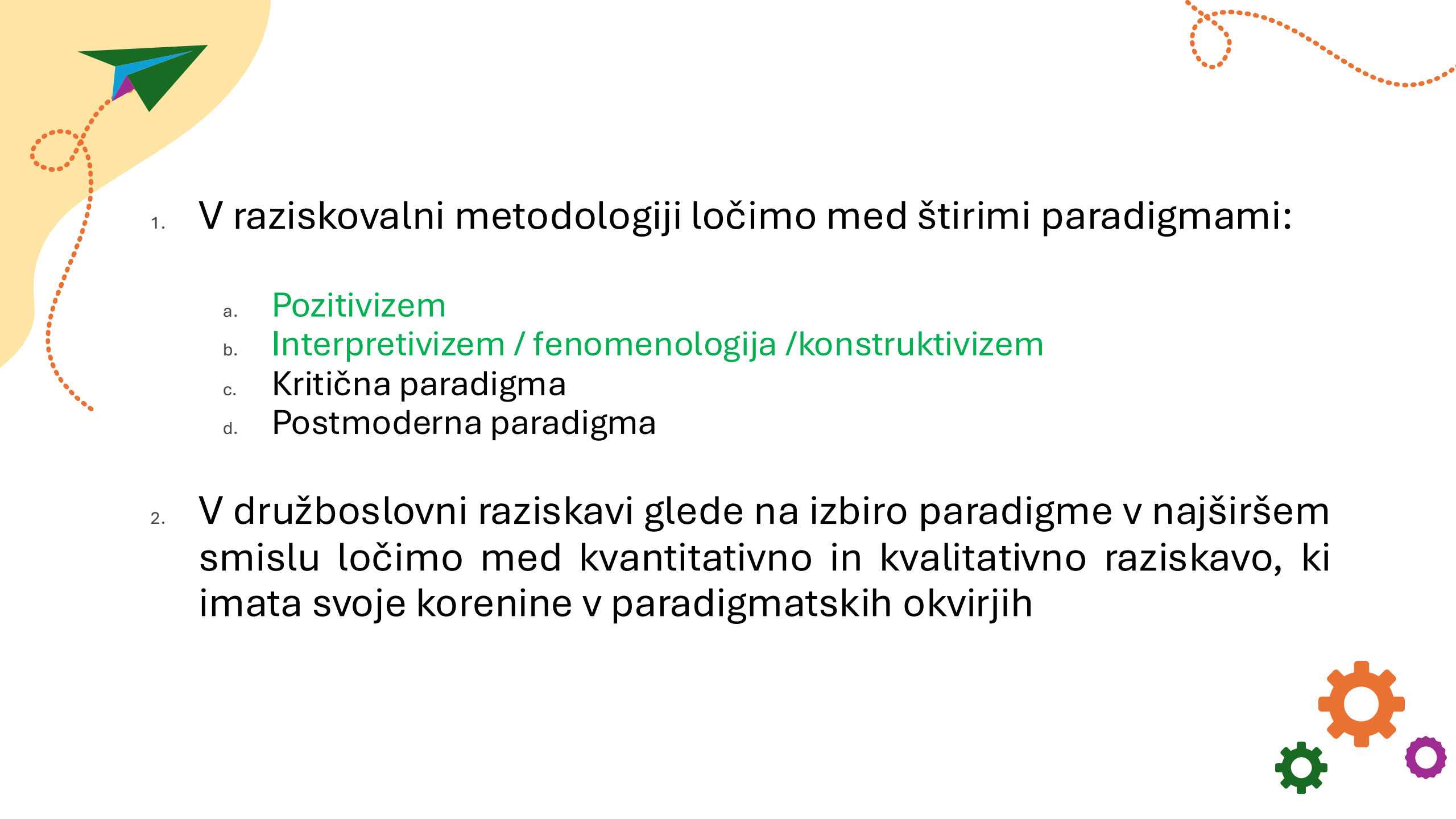
Pojem izhaja iz grške besede
paradeigma in pomeni vzorec
(pattern);

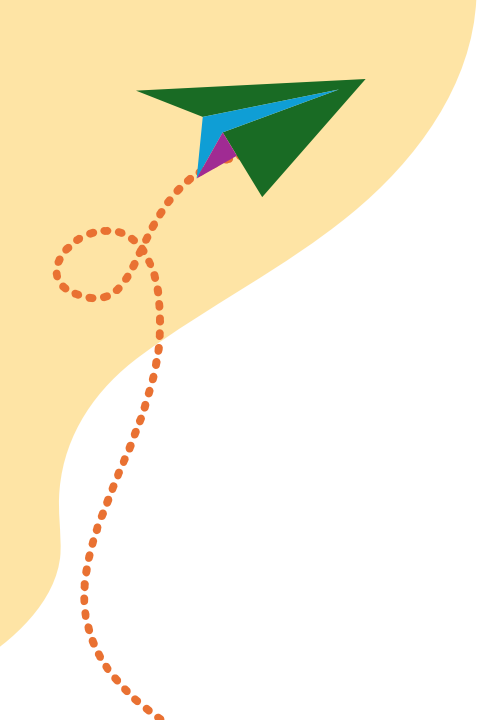
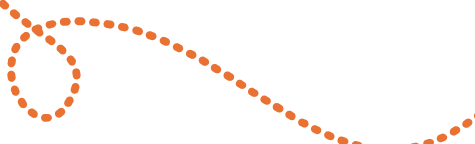
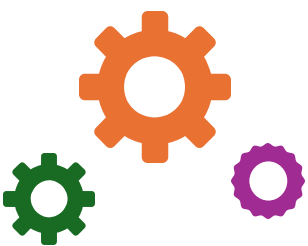
pogled na svet, splošna
perspektiva, način
obravnavanja kompleksnosti
resničnega sveta

„temelj prakse znanosti“ -
vodijo proces raziskovanja in
usmerjajo raziskovalca k tistim
metodam in metodologijam, ki
štejejo za primerne glede na
naravo pojava, ki ga
raziskovalec proučuje.

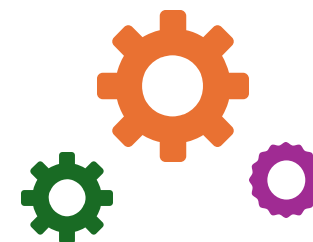
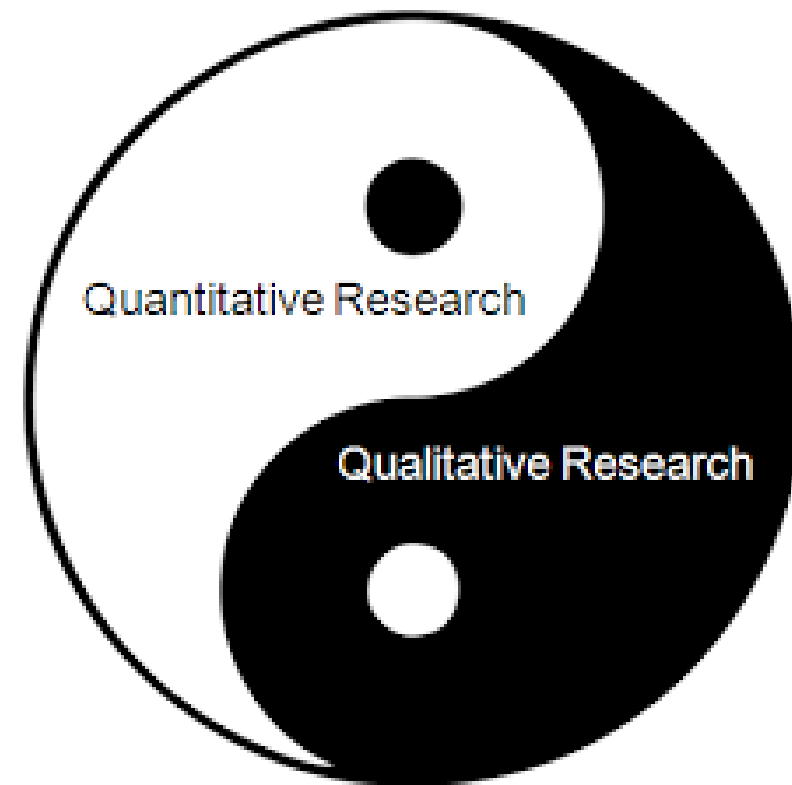
vsako znanstveno področje
predstavlja svojo paradigmo

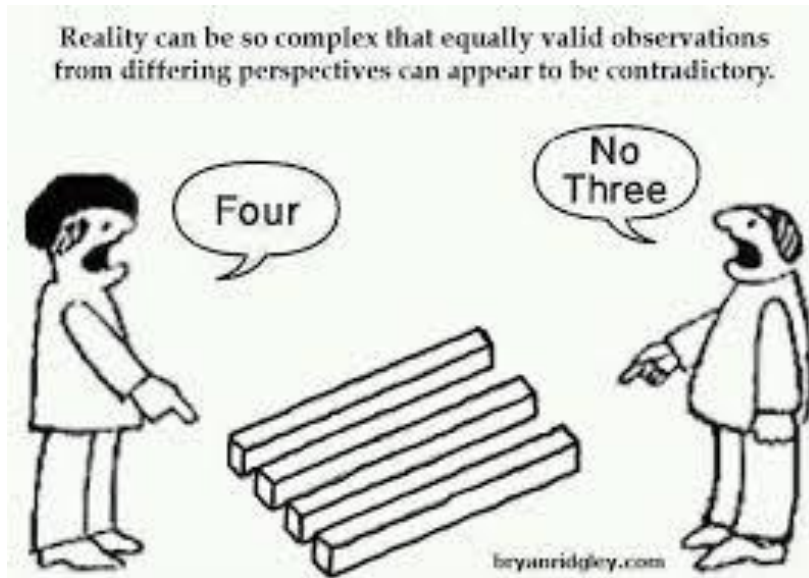

-
1. V raziskovalni metodologiji ločimo med štirimi paradigmami:
 - a. Pozitivizem
 - b. Interpretivizem / fenomenologija / konstruktivizem
 - c. Kritična paradigma
 - d. Postmoderna paradigma
 2. V družboslovni raziskavi glede na izbiro paradigme v najširšem smislu ločimo med kvantitativno in kvalitativno raziskavo, ki imata svoje korenine v paradigmatskih okvirjih

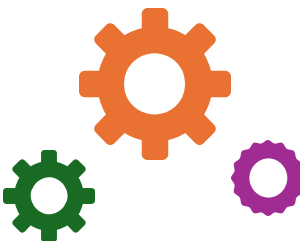
-
-
- **Pozitivizem:** odslikava razvoja znanosti v naravoslovnih vedah; družba je objektivno dejstvo, ki jo lahko preučimo z uporabo eksperimentalnih, matematičnih metod; pomembnost, generalizacija, zanesljivost, objektivnost, veljavnost
 - **Interpretivizem:** poudarek na kulturni in zgodovinski pogojenosti interpretacij družbenega sveta; hermenevtika, fenomenologija, simbolni interakcionizem
 - **Kritična** družboslovna raziskava: kritika obeh pristopov; feminizem, marksizem, anti-rasistični pristopi
 - **Postmoderna:** konec velikih zgodb, nobena paradigma ne velja, dekonstrukcija, relativizacija
-

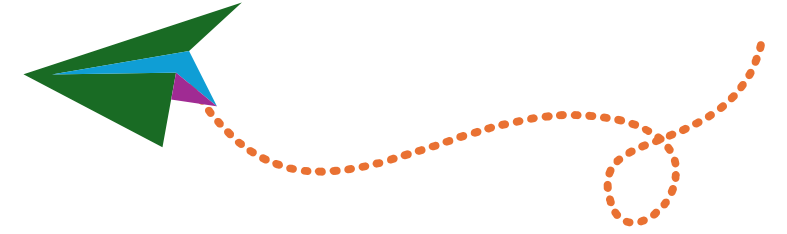
- Vsaka paradigma ima svojo filozofsko podlago. Tako lahko podlago metodologije kvantitativnega raziskovanja poiščemo v pozitivizmu, metodologije kvalitativnega raziskovanja pa v naturalizmu oziroma konstruktivizmu (Lincoln in Guba 1985; Guba in Lincoln 2004).

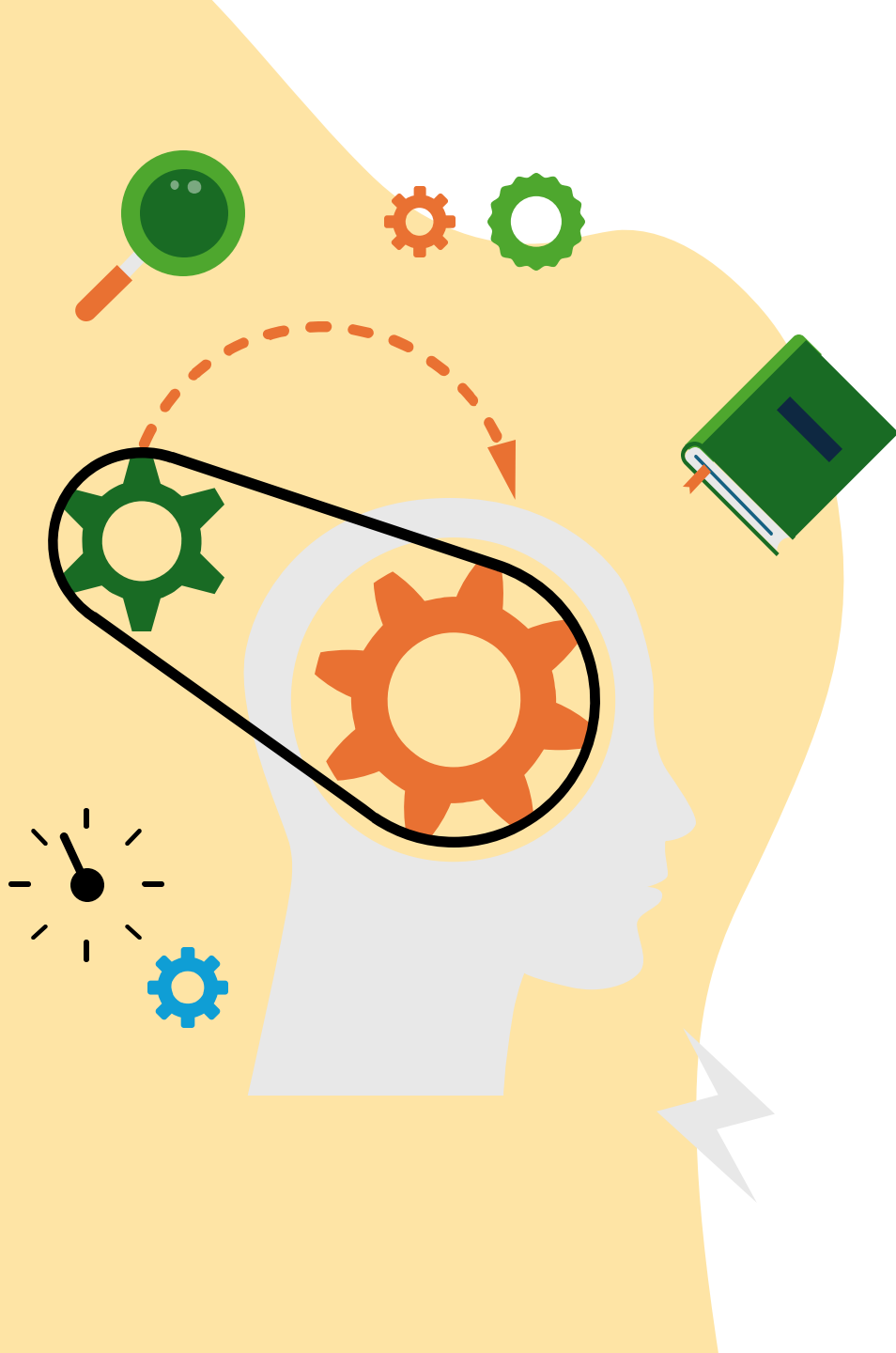

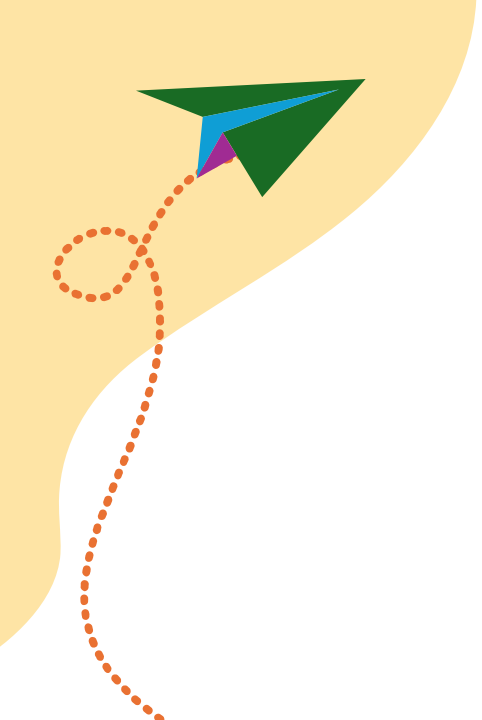
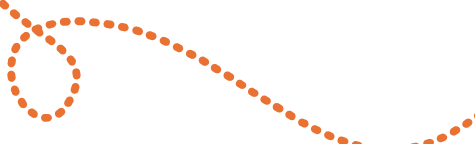
- **kvalitativna in kvantitativna raziskava**– razlikujeta se glede na metode zbiranja podatkov in metode obdelave zbranih podatkov
- v preteklosti nastale številne razprave o razmerju med eno in drugo paradigmo - razprava ima korenine v sredini 19. stoletja, pozornost pa je pridobila z vnovičnim odkritjem prednosti kvalitativnih metod.

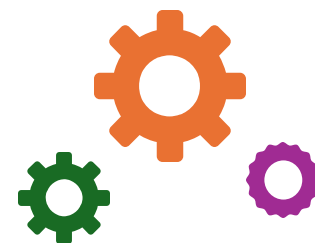

Kvantitativna metodologija

-
-
- paradigma razlaganja, kavzalna paradigma
 - oziroma tradicionalna, starejša
 - filozofska podlaga v pozitivizmu.

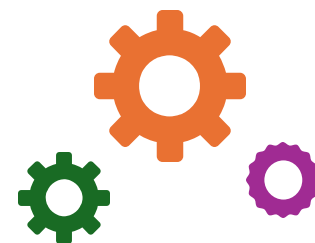
- *»Pozitivistična filozofija in pozitivizem označujeta pogled na svet, ki je zasnovan tako, da je v skladu z moderno znanostjo, in ki glede na to zavrača vse predsodke, religijo in metafiziko kot predznanstvene oblike mišljenja...Po pozitivističnih teorijah vednosti je vsakršno znanje v zadnji instanci osnovano na čutnem izkustvu. Ne more biti drugih vrst znanja. Vsako pravo raziskovanje se ukvarja z opisovanjem in razlaganjem empiričnih dejstev. Zato v načelu ni razlike med metodami naravoslovnih in družboslovnih znanosti« (Mautner 1996: 331 v Vogrinc 2008: 9)*

- Značilno je prizadevanje, da bi filozofijo čim bolj in v vseh pogledih približali znanosti
- Auguste Comte

Comte leta 1824: »Verjamem, da bom uspel dokazati...da za razvoj človeške vrste obstajajo zakoni, ki so tako natančno definirani, kot je zakon o padanju kamna« (v Vogrinc 2008: 9, po Fraenkel in Wallen2006:431)

Comte...

- Opazovanje in razlog predstavljata najboljši sredstvi za razumevanje človeškega vedenja.
- Pravo znanje temelji na izkustvu čutov in ga lahko pridobimo s pomočjo opazovanja in eksperimenta.
- Realnost je objektivno dana in je merjena na osnovi značilnosti, ki so neodvisne od raziskovalca in njegovega instrumenta.
- Znanje je objektivno in ga je možno kvantificirati.
- Uporaba znanstvene metode in sistematizacija procesa nastajanja znanja s pomočjo kvantifikacije z namenom povečevanja natančnosti pri opisovanju parametrov in njihovih medsebojnih odnosov.
- razkrivanje resnice, ki jo predstavlja s pomočjo empiričnih sredstev.
- Pozitivizem človeško vedenje dojema kot pasivno, kontrolirano in določeno s strani zunanjega okolja

01

napredek človeškega znanja - empirični podatki
– znanstveni zakoni -
matematična metoda
eksperimentalnih znanosti
- Povezanost individualnih
in kolektivnih pojavov

02

Družboslovje mora odsevati
zakone naravnih znanosti,
fizike, matematike, kemije ipd.
pozitivistične tradicija – prenos
kvantitativnih metod, ki so se v
naravoslovju izkazale kot
uspešne, prenesti v
družboslovje in humanistiko

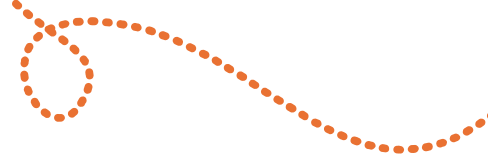
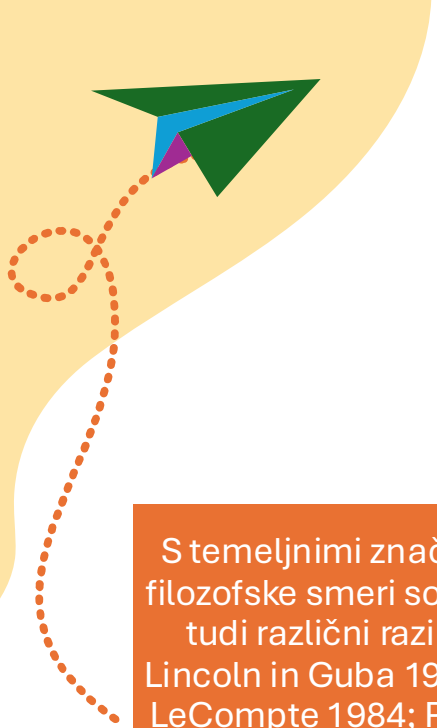
03

Predpostavka, da je realnost, ki jo
vodijo stabilni zakoni narave,
neodvisna od ljudi. Raziskovalci jo
morajo odkriti – objektivno dejstvo
- in ugotoviti, kako deluje.
Predmet proučevanja razstavimo
na manjše delce, na njegove
sestavine, jih proučimo in nato na
podlagi vzročno-posledičnih
povezav spet sestavimo v celoto.

04

Z raziskovalnimi instrumenti
moramo zajeti resnično realnost -
ideja, da bi metodo matematičnih
in eksperimentalnih znanosti
razširili na vsa področja
človeškega življenja - uporaba
znanstvenih metod kot
najzanesljivejši način za
ustvarjanje učinkovitega znanja –
primat metode (Mažgon 2001:43).

S temeljnimi značilnostmi te filozofske smeri so se ukvarjali tudi različni raziskovalci – Lincoln in Guba 1985; Goetz in LeCompte 1984; Patton 1990; Tashakkori in Teddlie 1998:

Predpostavili so naslednje aksiome, ki jih sprejemajo pozitivisti:

obstaja le ena realnost

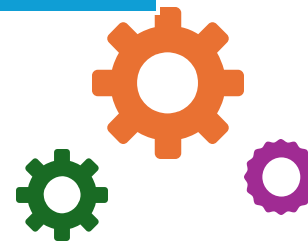
raziskovalec in raziskovani sta neodvisna

splošno veljavni zakoni imajo časovno in prostorsko neomejeno veljavnost

obstajajo resnični vzroki, ki so časovno predhodni ali sočasni njihovim posledicam/učinkom

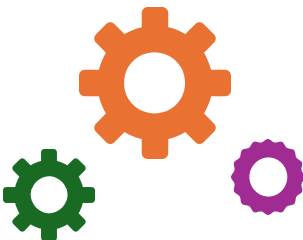
raziskava je lahko vrednotno nevtralna

deduktivna logika – poudarek na posploševanju iz splošnega na posamezno oziroma na predhodno postavljenim hipotezam

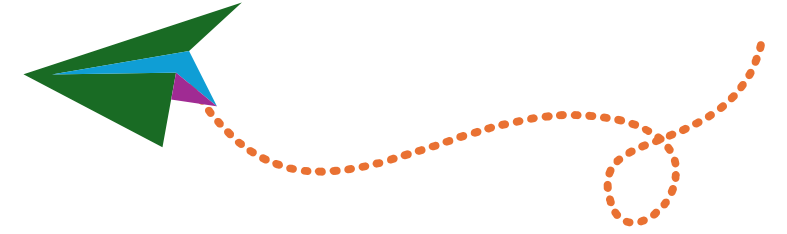
Kritika pozitivizma

- Opazovanje družbe kot v laboratoriju
- Kritike so bili deležni predvsem aksiomi, ki so se nanašali na:
 - ontologijo (ne obstaja le ena interpretacija proučevane raziskave)
 - epistemologijo (v družboslovju subjekt in objekt ne moreta biti ločena)
 - aksiologijo (z omejevanjem predmeta preučevanja na vrednote znanstvenosti se izključuje pomemben del človekovega življenja, kot so norme, vrednote, stališča ipd. iz okvira znanstvenega preučevanja in se ga prepušča neznanstvenim razlagam (Tashakkori in Teddlie 1998: 7, v Vogrinc 2009: 12).

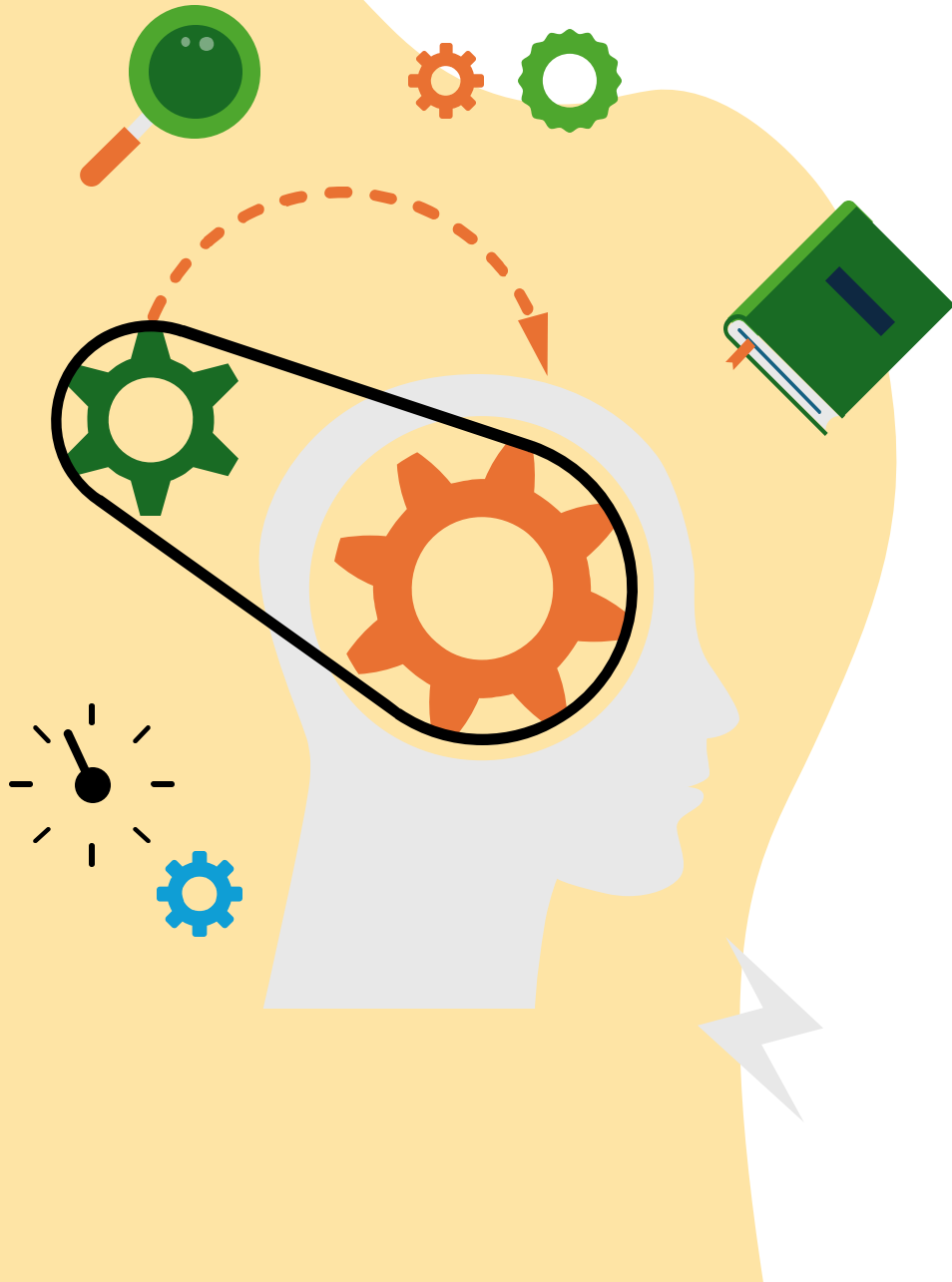

- Vse preveč se omejuje na metodologijo, metode, ki so se izkazale v naravoslovju, se preveč striktno prenaša v družboslovje.
- Pojavili so se dvomi, ali je pri raziskovanju pojavov, v katerih so vpleteni ljudje, sploh mogoče govoriti o splošno-veljavnih, objektivnih spoznanjih.

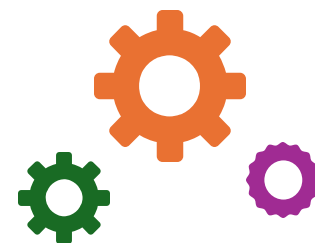
Kvalitativna metodologija

Kvalitativna metodologija

interpretivizem: pomembne interpretacije družbenega sveta, ki izhajajo iz kulturnega in zgodovinskega konteksta. Začetek se povezuje z Maxom Weberom (1864-1920), ki je predlagal, da se mora biti znanost ukvarjati z razumevanjem (verstehen)

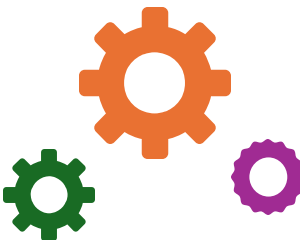
fenomenologija: kompleksen sistem idej, ki se jih povezuje z Husserlom, Heideggerjem, Sartre, Schutzom. Pomembna je mikro dimezija

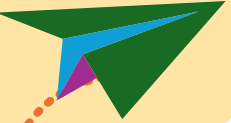

- Realnost je skonstruirana s strani subjekta
- zato obstajajo različne interpretacije iste proučevane situacije
- vsak posameznik si oblikuje svojo interpretacijo proučevane situacije
- le-ta pa ni odvisna samo od znanja, izkušenj, vrednot in drugih značilnosti posameznika, ampak tudi od konkretnega zgodovinskega, kulturnega in političnega konteksta

"Sir, I have the live data you requested."

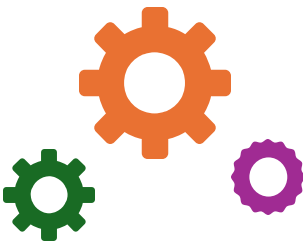

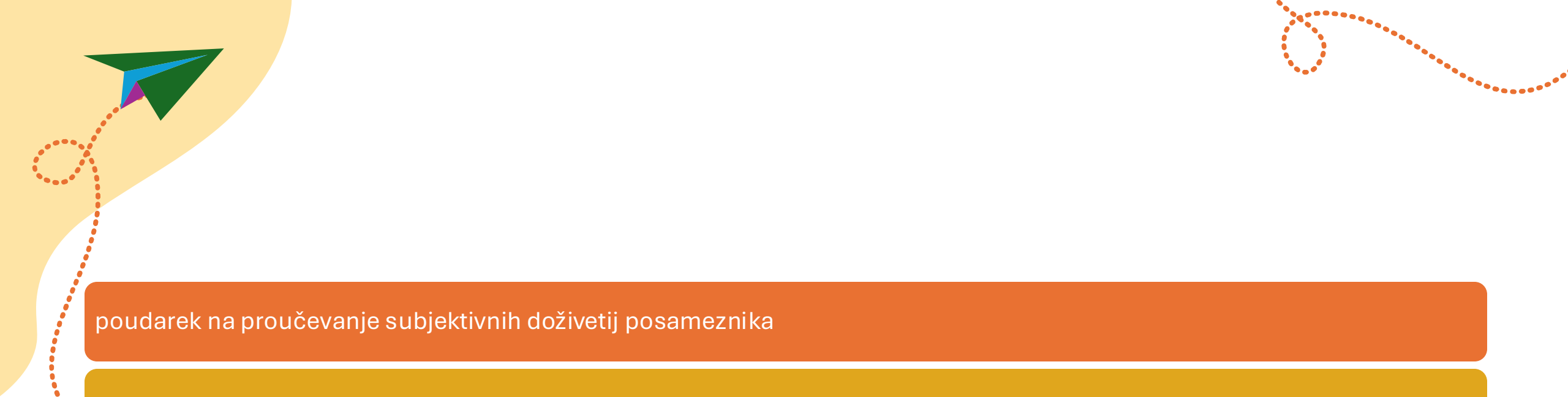
Raziskovalec in raziskovanec
sta neločljivo povezana

raziskava je vedno vrednotno
odvisna (vrednotam in njihovem
vplivu na raziskovalne rezultate
se ne moremo izogniti)

rezultatov raziskovanja ne
moremo posploševati
neodvisno od časa in prostora
oz. okoliščin, v katerih smo jih
dobili - ni mogoče ločiti vzroka
od posledice

poudarek je na posploševanju iz
posameznega na konkretno
(Indukcija) (Guba in Lincoln
2004: 17-38, v Vogrinc 2008: 13)

poudarek na proučevanje subjektivnih doživetij posameznika

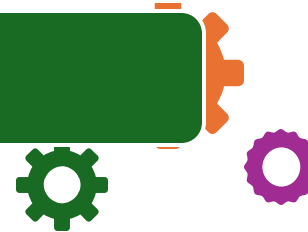
pomeni, ki ga posameznik pripisuje posameznim dogodkom

pomemben subjektivni pogled raziskovalca na proučevano situacijo - posamezniki, ki so vključeni v proučevano situacijo, konstruirajo realnost (Fraenkel in Wallen 2006: 443, Vogrin 2008:14)

Idiografski zapis -ima **temeljno predpostavko, da so posamezniki edinstvena in neponovljiva bitja**. Njegov cilj je razumeti človeka posamezno in temelji na njegovem intenzivnem proučevanju (tudi individualno).

Neposredno izkustvo

študija majhnega števila primerov - tehnike zbiranja podatkov prilagojene za analizo manjšega obsega

POZITIVISTIČNA
(KVANTITATIVNA)
PARADIGMA

objektivistična

znanstvena

eksperimentalna

tradicionalna

deduktivna

FENOMENOLOŠKA
(KVALITATIVNA)
PARADIGMA

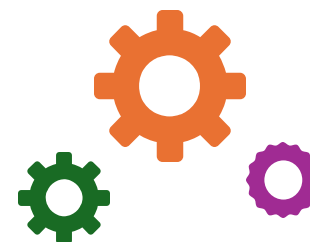
subjektivistična

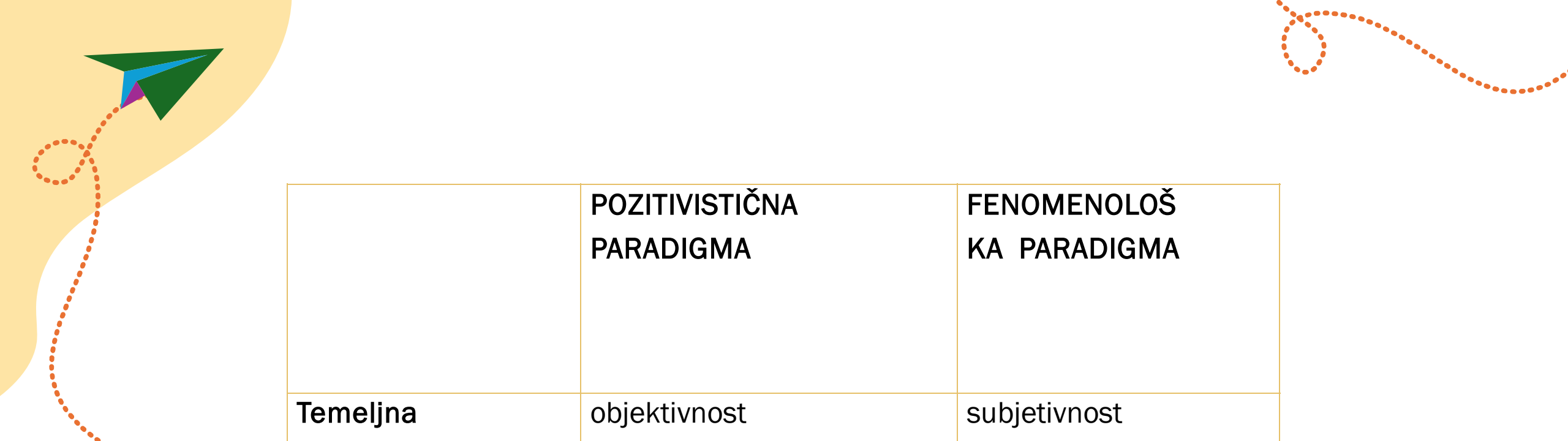
humanistična

interpretativna

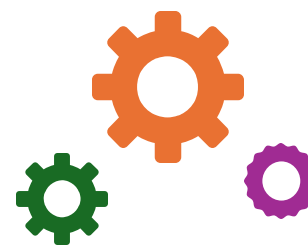
nepozitivistična

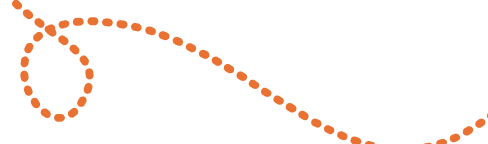
induktivna

	POZITIVISTIČNA PARADIGMA	FENOMENOLOŠ KA PARADIGMA
Temeljna prepričanja	objektivnost	subjektivnost
Raziskovalci se osredotočajo na	dejstva	pomen
Želena metoda	operacionalizacija na način, ki ga je mogoče meriti	razvoj idej

Uwe Flick 2011	Kvantitativna raziskava	Kvalitativna raziskava
Teorija	Izhodiščna točka, ki jo moramo preveriti	Kot zadnji del raziskave, ki ga moramo še razviti
Izbira primerov	Usmerjena k statističnim podatkom	Namenski oziroma v okviru teoretične opredelitve primera
Zbiranje podatkov	Standardizirano	Odprto
Analiza podatkov	Statistično	Interpretativno
Generalizacija	V statističnem smislu na populacijo	Samo v teoriji

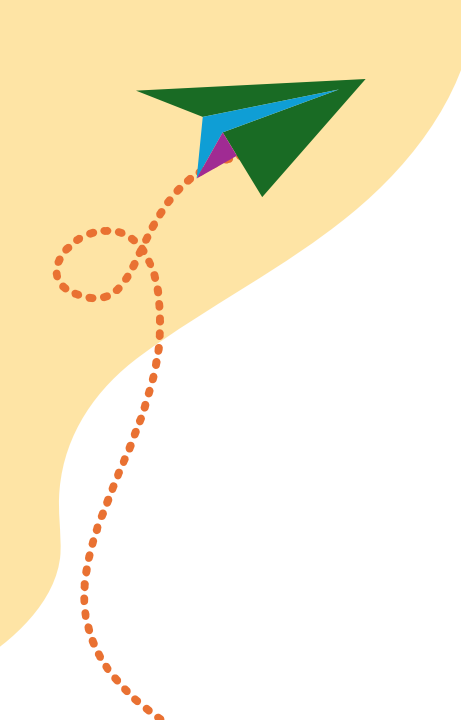
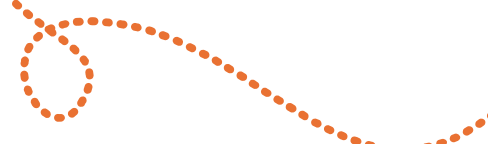

1. Kvantitativna raziskava:	2. Kvalitativna raziskava:
a) Merski instrument je oblikovan bolj ad hoc in je običajno specifičen za posamezno okolje ali raziskovalca.	h) Postopek analize vključuje statistiko, rezultati pa so v obliki tabel in grafov, te prikaze pa skušamo po vezati s postavljenimi hipotezami.
b) Koncepti so v obliki tem, motivov, posplošitev.	i) Teorija je praviloma vzročna in deduktivna.
c) Teorija je lahko vzročna ali pa ne, je pa pogosto induktivna.	j) Koncepti so v obliki ločenih in jasno opredeljenih spremenljivk.
d) Podatki so v obliki števil kot rezultat natančnih meritev.	k) Podatki so v obliki besed in podob iz dokumentov, opazovanj in transkriptov.
e) Testiranje hipoteze, s katero raziskovalec začne.	l) Postopki so standardni in ponovitve so pogoste.
f) Raziskovalni postopek je specifičen in ponovitve so zelo redke.	m) Merski instrument je sistematično oblikovan, preden se zbiranje podatkov začne.
g) Zajeti in odkriti pomen potem, ko se raziskovalec poglobi v podatke.	n) Postopek analize poteka z izločitvijo tem in posplošitvijo dokazov preko organiziranja gradiv zato, da bi predstavili koherentno in konsistentno sliko.

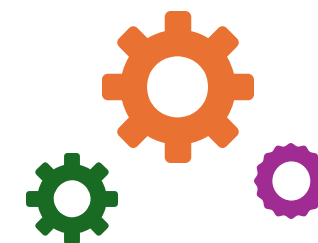
Screenshot

Ponovimo:

Ustrezno razporedite črke k pojmom
v stolpcu 1 in 2

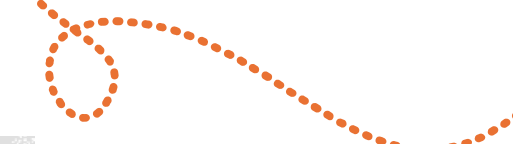
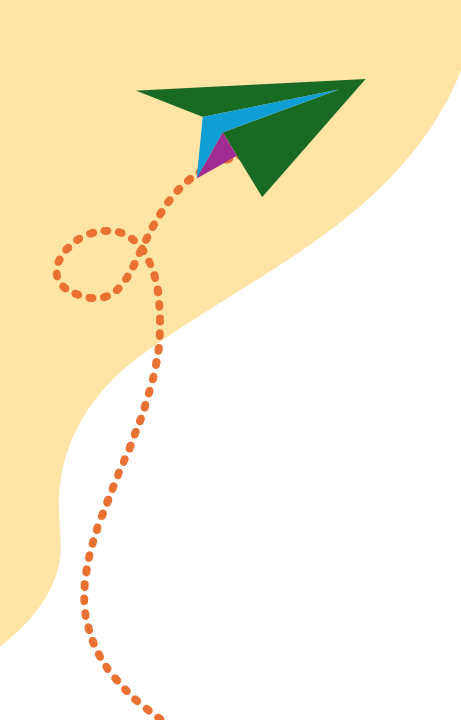
	KVANTITATIVNA	KVALITATIVNA
Prednosti	ekonomično zbiranje večjih količin podatkov raziskovalni cilj je jasen možnost kontrole raziskovalnega procesa je večja podatki so enostavno primerljivi	omogoča razumevanje, kaj in zakaj raziskovalni cilj omogoča spremembe med raziskovalnim procesom omogoča zelo dobro razumevanje družbenih procesov
Slabosti	je neprilagodljiv zbiranje podatkov je časovno nezahtevno šibkost v razumevanju družbenih procesov velikokrat ne odkrije pomenov, ki jih ljudje pripisujejo družbenim dogajanjem	zbiranje podatkov je lahko časovno zelo zahtevno analiza podatkov je težka raziskovalec se zaveda, da rezultati morda ne bodo enostavni za razlago splošno manj kredibilen pristop med neraziskovalci

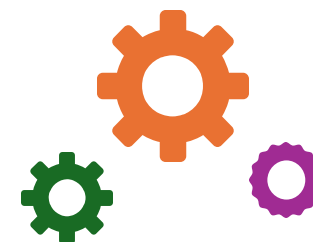
PARAMETRI	KVANTITATIVNA METODOLOGIJA	KVALITATIVNA METODOLOGIJA
Temeljna prepričanja		
Raziskovalci bi se morali		
Cilj raziskovanja		
Značilnosti načrta raziskovanja		
Vzorec		
Vloga raziskovalca		
Tehnike zbiranja podatkov		
Način obdelave podatkov		
Zaključki – interpretacija		

Dopolnite parametre za vsako metodologijo

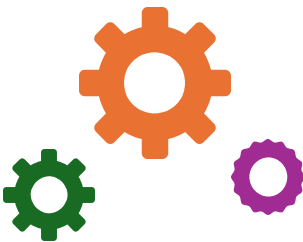
	Kvalitativna paradigma	Kvantitativna paradigma
Prednosti		
Slabosti		

Kako izbrati primeren pristop?

1. Raziskovalno vprašanje – kaj skušamo odkriti, kje je fokus
2. Ali nas zanima sistematična primerjava in standardizacija ali detajli
3. Kako je v literaturi obravnavano to področje
4. Praktični napotki – dostop do podatkov, čas, denar...
5. Kako se bomo več naučili o področju
6. Osebna zanimanja

Kombinacija obeh....

1. Triangulacija: uporaba različnih metod pri preučevanju določenega raziskovalnega problema-
Denzin 1978. Ugotovitve ene študije preverimo skozi različne metode

2. Komplementarnost: kvalitativna raziskava olajša kvantitativno. Nudi informacije o subjektu, vir hipotez ipd.

3. Komplementarnost: kvantitativna raziskava olajša kvalitativno. Nudi splošno ozadje, pomaga pri vzorčenju

4. Kombinacija: ena metoda zapolni vrzeli druge

5. Struktura in proces: kvalitativne raziskave so uspešne pri odkrivanju strukturnih značilnosti družbenega življenja, kvalitativne pa pri razkrivanju procesov v družbi

6. Perspektiva raziskovalca in subjekta: kvantitativna raziskava se navezuje na raziskovalčeva zanimanja, kvalitativna pa na perspektivo subjekta

7. Problem generalizacije: kvantitativna raziskava
doprinese k večji možnosti generalizacije

8. Povezava med mikro in makro

9. hibridnost

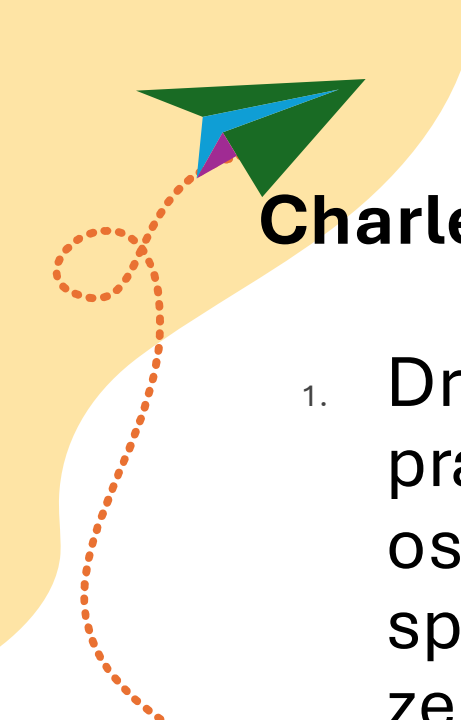
10. longitudinalnost

Punch 1998

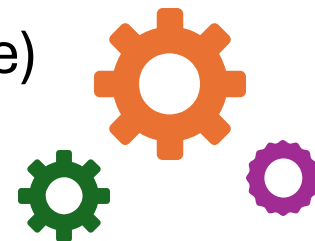
Cilji raziskovanja

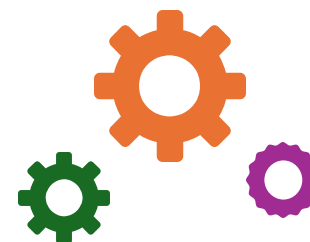
Charles Ragin :

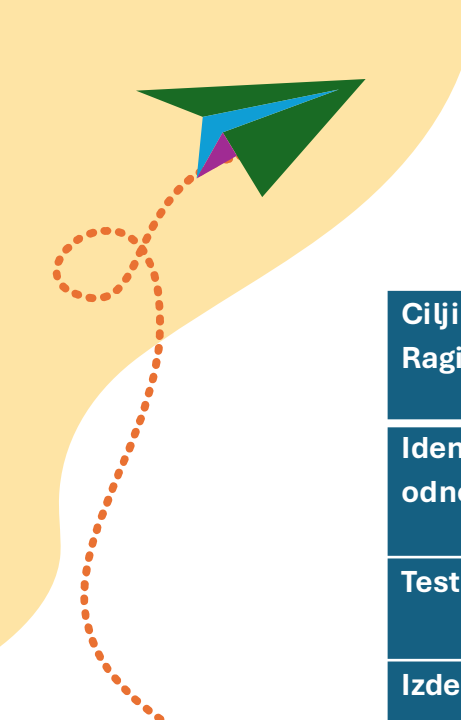
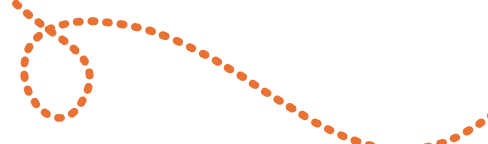
1. Družboslovci skušajo z raziskavami prepoznati red in pravilnosti v zapletenosti družbenega življenja in ga s tem osmisliti. To je temeljni cilj raziskovanja družbe. Do tega splošnega cilja lahko pridemo prek številnih bolj konkretnih in zelo raznolikih posebnih in posamičnih ciljev
 - a. Identificiranje splošnih vzorcev in odnosov
 - b. Testiranje in posodabljanje teorij
 - c. Izdelava napovedi
 - d. Interpretiranje kulturno in zgodovinsko pomembnih fenomenov
 - e. Raziskovanje raznolikosti / raznovrstnosti
 - f. Osvetlitev določenega vidika, populariziranje (ang. "giving voice")
 - g. Uveljavitev novih teorij, konceptov

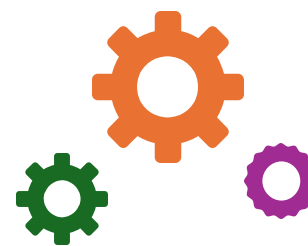
Dodajte v tabelo, ali je cilj primaren ali sekundaren za posamezno paradigmo

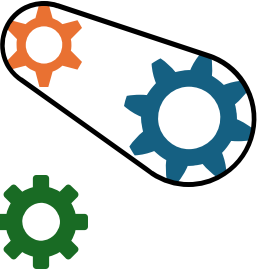
Cilji družboslovnega raziskovanja Ragin 2007	Kvalitativno raziskovanje	Kvantitativno raziskovanje
Identificiranje splošnih vzorcev in odnosov		
Testiranje in posodabljanje teorij		
Izdelava napovedi		
Interpretacija pomembnosti		
Raziskovanje raznolikosti / raznovrstnosti		
Osvetlitev določenega vidika, populariziranje (ang. "giving voice")		
Uveljavitev novih teorij, konceptov		

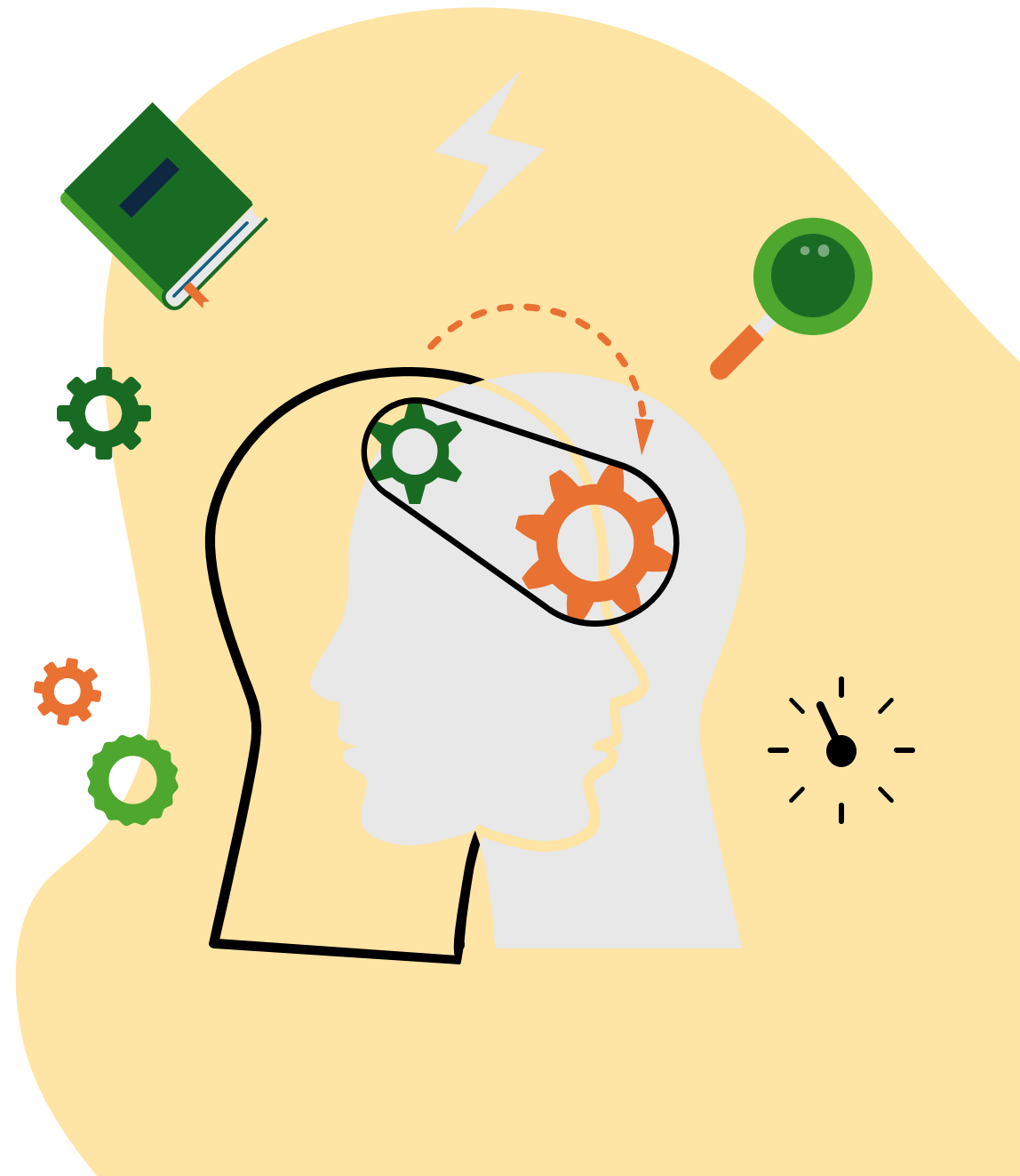
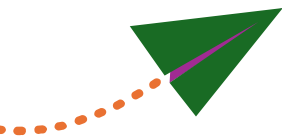
Cilji družboslovnega raziskovanja Ragin 2007	Kvalitativno raziskovanje	Kvantitativno raziskovanje
Identificiranje splošnih vzorcev in odnosov	-	Primarno
Testiranje in posodabljanje teorij	Sekundarno	Primarno
Izdelava napovedi	-	Primarno
Interpretacija pomembnosti	Primarno	-
Raziskovanje raznolikosti / raznovrstnosti	Sekundarno	Sekundarno
Osvetlitev določenega vidika, populariziranje (ang. "giving voice")	Primarno	-
Uveljavitev novih teorij, konceptov	Primarno	Sekundarno

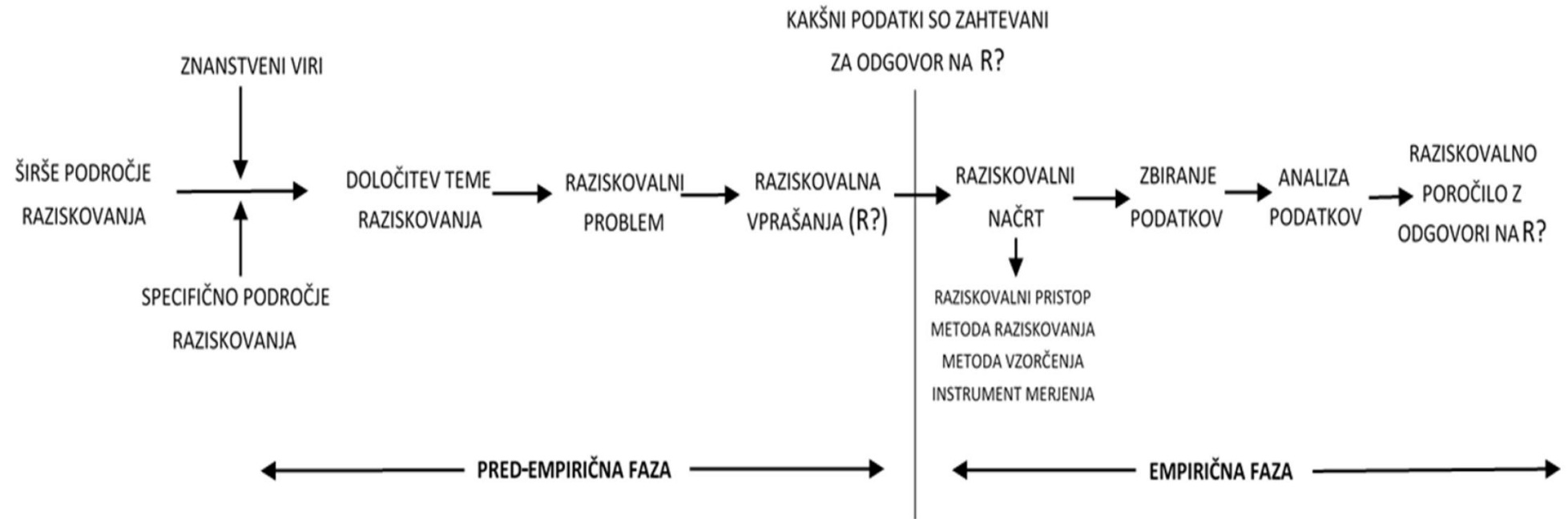

03

Raziskovalni proces

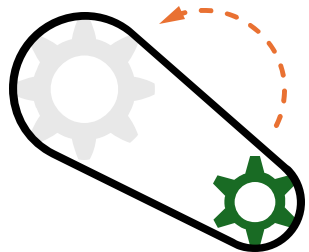

Proces raziskovanja

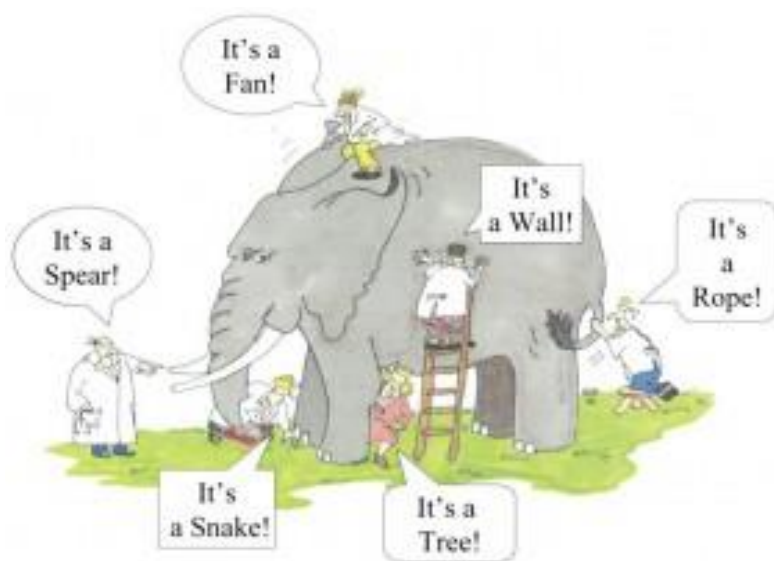
Določitev teme

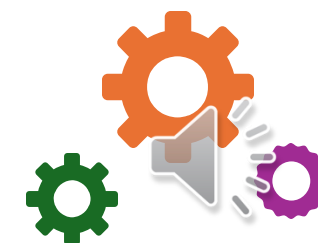
Kako začeti?

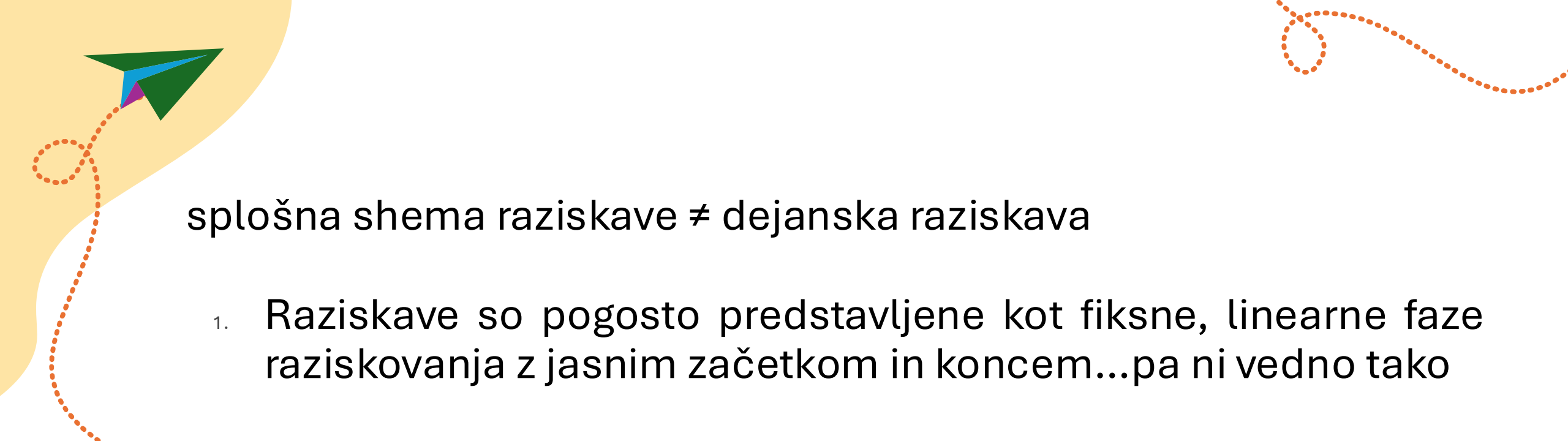
Kaj lahko počnem?

Ali je to, kar me zanima primerno
za družboslovno raziskavo?

- Interes
- kreativnost
- pripravljenost
za delo
- cilj....

splošna shema raziskave $\neq$ dejanska raziskava

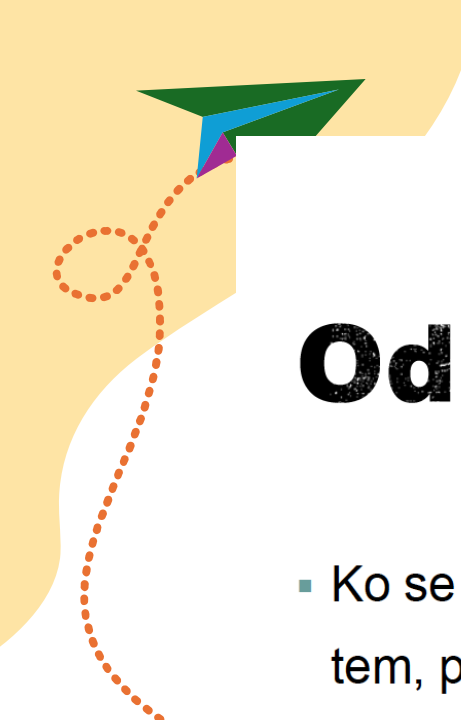
1. Raziskave so pogosto predstavljene kot fiksne, linearne faze raziskovanja z jasnim začetkom in koncem...pa ni vedno tako
2. Raziskave so ciklične
3. Lahko se vanje vključimo na katerikoli točki
4. Se nikoli povsem ne končajo
5. Zahtevajo nenehno učenje
6. Zahtevajo premik iz ene faze v drugo

Tight 2001).

....(Blaxter,

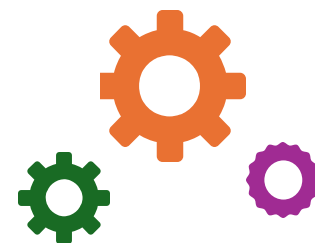
Hughes,

Od področja do teme raziskovanja

- Ko se izbere širše področje raziskovanja je v okviru tega možno najti veliko različnih tem, problemov in vprašanj. Pri tem nas lahko vodi SLUTNJA!
- Vsako področje razdelamo na čim več tem (v začetku brez vrednotenja, potem selekcija).
- Pomembno je razdelati področje raziskovanja na več možnih tem, a šele s študijem literature je možno posamezne teme izločiti kot ne relevantne.
- Le s pomočjo kritičnega pregleda literature pridemo do raziskovalnega problema in glavnega raziskovalnega vprašanja.

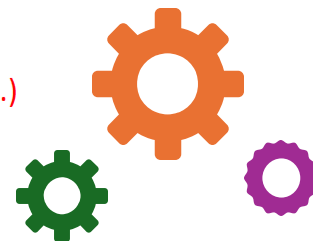

Definiranje raziskovalne teme iz področja raziskovanja

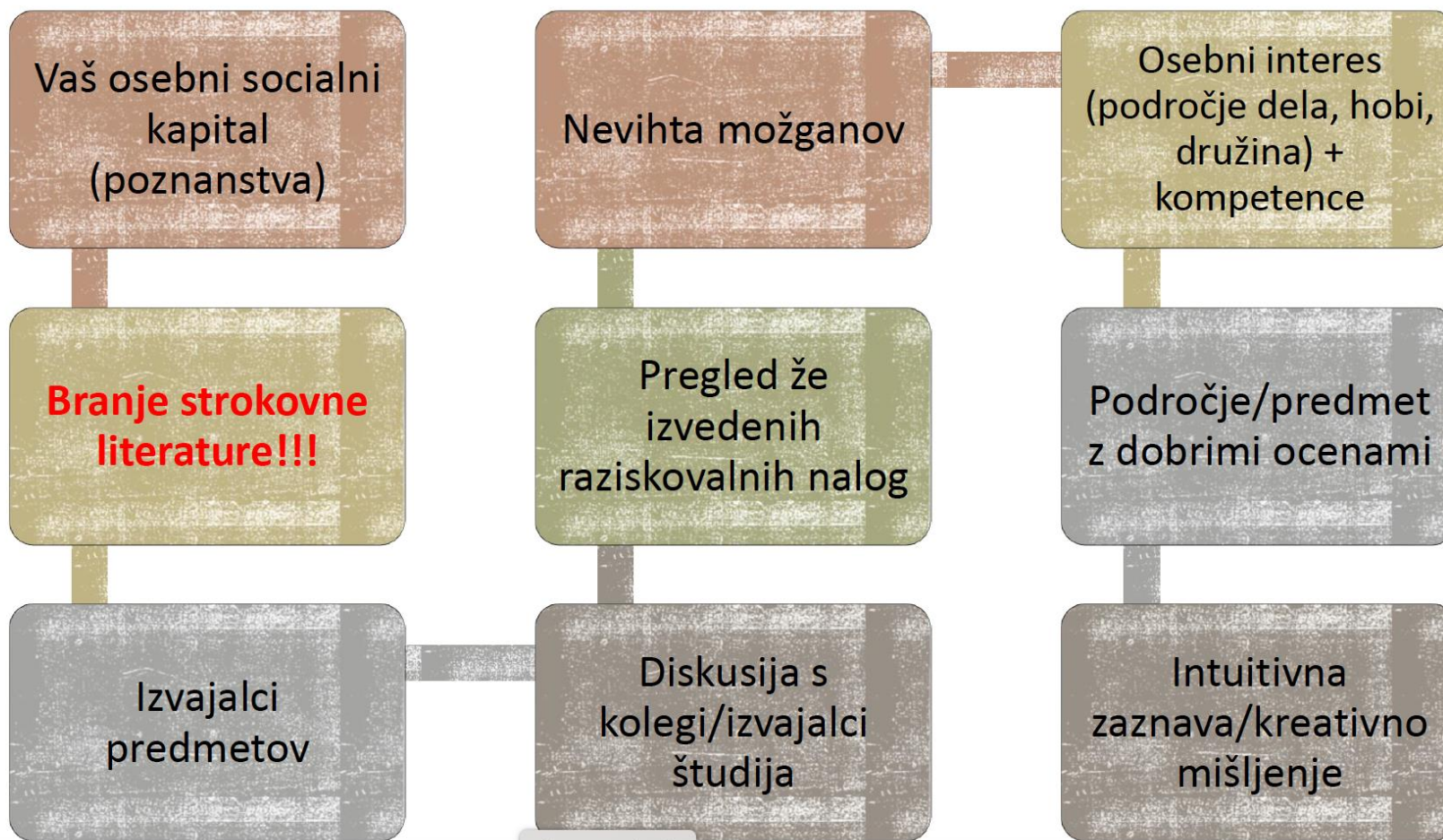

- Deduktivni ali induktivni **pristop** k oblikovanju teme.
- **Namen** = fokusiranje raziskave.
- Ključna **vprišanja** pri opredeljevanju teme:
 - Zakaj je raziskava potrebna ali vredna napora?
 - Kdo bo imel korist od nje v smislu njene praktične vrednosti?
 - Kako se raziskava umešča v razpravo, ki ste jo zasledili v literaturi?
 - Zakaj jaz želim posvetiti svoj čas tej temi raziskovanja?

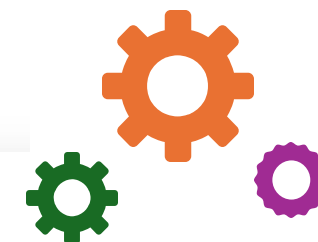
Nekaj kar je relevantno vam in je skladno s študijskim programom + praktično izvedljivo v danih pogojih (čas, znanje, dostopnost podatkov...)

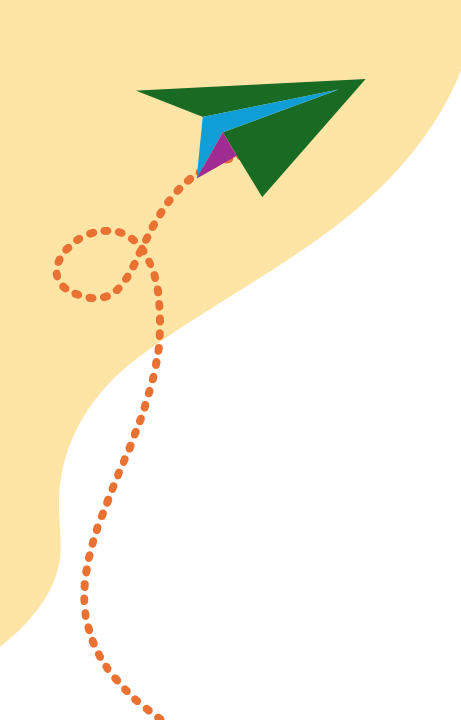
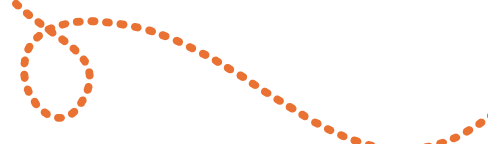

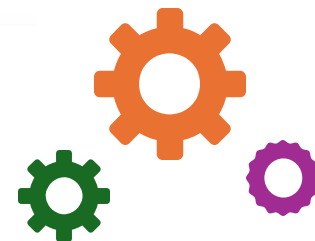
Kako identificirati primerno temo?

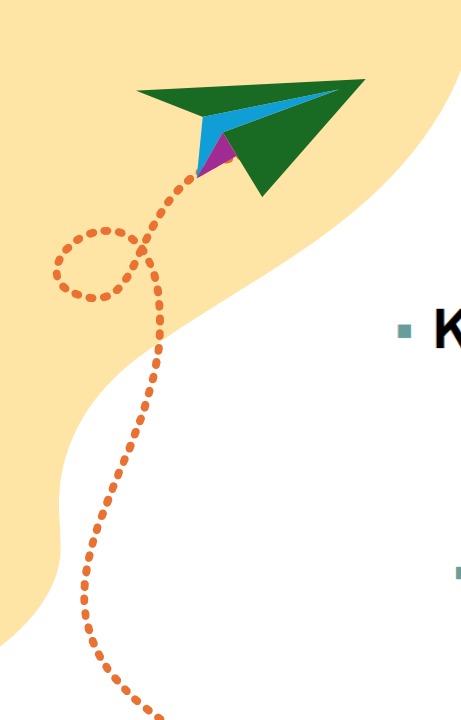

Screenshot

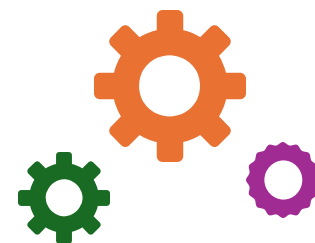
-
-
- **Kako zožiti temo** npr.: **Upravljanje z varnostnimi zapleti v podjetju?**
 - Vaši temi dodajate kontekst v smislu:
 - Geografski kontekst (npr. Slovenija, regija, MO, tujina...)
 - Zgodovinski kontekst (pomembna leta, obdobje, politični sistem, način poslovanja,...)
 - Velikost podjetja (veliko, majhno, javno, zasebno, mednarodno, ...) itd.
 - **In če združimo kontekste je tema lahko sledeča:**
 - Uvajanje sistema upravljanja varnostnih zapletov od 2000 do 2020 v ljubljanskih osnovnih šolah.
 - Model upravljanja varnostnih zapletov v dolenjskih osnovnih šolah.
 - Primerjava modelov upravljanja varnostnih zapletov v slovenskih in avstrijskih MSE.

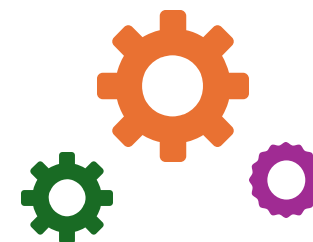

▪ Kaj so kriteriji dobre teme?

- 1. Izbrana tema naj vas zelo **zanima**. Gre za temo o kateri radi govorite, razmišljate, se dotika vašega zasebnega ali poslovnega življenja.
- 2. Izbrana tema naj bo **kreativna**. Izberite temo o kateri ni bilo „že vse“ napisano in raziskano.
- 3. Izbrana tema naj **ne bo preširoka**.

- Tem za raziskovanje je toliko, kolikor je področji človeškega delovanja. Vsako področje človeškega delovanja je lahko tema raziskovanja, na vas pa je, da jo znate pravilno definirati in postaviti v kontekst znanstvenega raziskovanja.

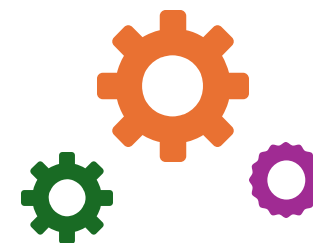
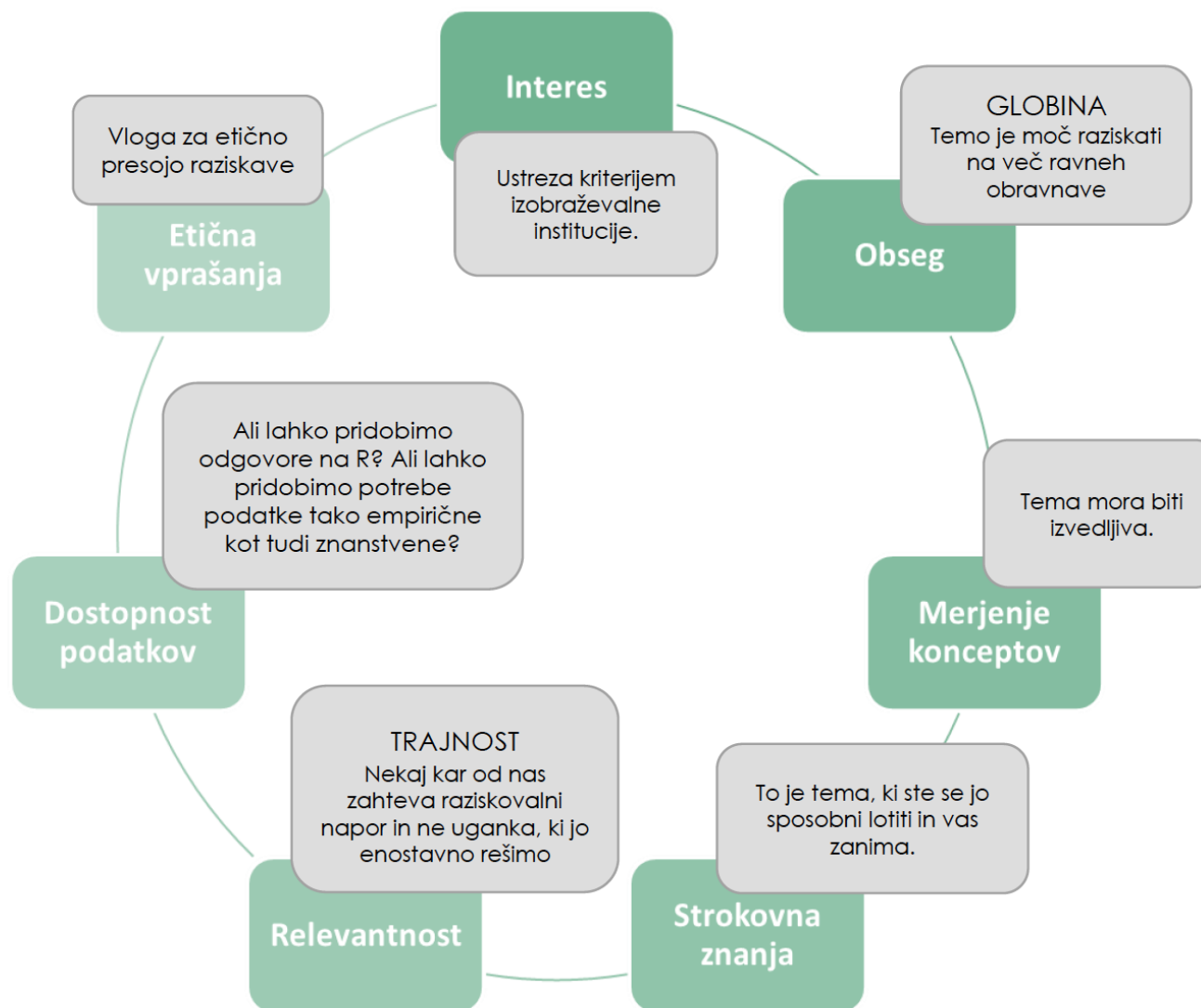

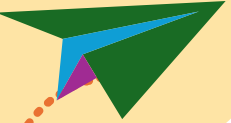

Vaja

- Napišite tri področja raziskovanja
- Napišite tri morebitne teme, ki vas zanimajo

Kriteriji pri izbiri raziskovalne teme in problema

Določitev širokega področja zanimanja

- Kaj me kot strokovnjaka resnično zanima?

Razčlenitev širokega področja v podpodročja

- Kaj me na izbranem področju še posebej zanima?
- Nasvet: posvetovanje z ljudmi, ki poznajo področje raziskovanja in literaturo ("nevihta možganov")

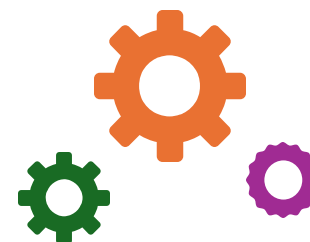
Izbor podpodročja z najvišjo stopnjo zanimanja

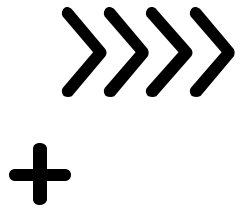
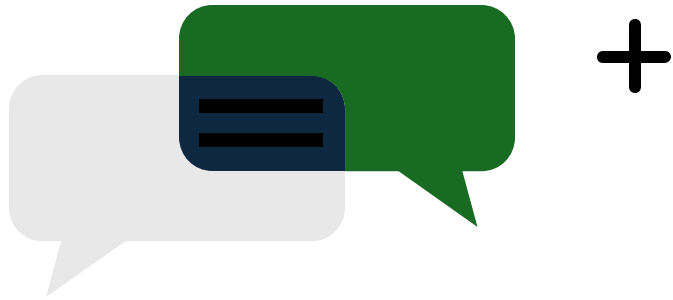
- Najpomembnejši je interes raziskovalca, pomembni tudi drugi dejavniki: obseg, merjenje konceptov, raven strokovnega znanja, relevantnost...

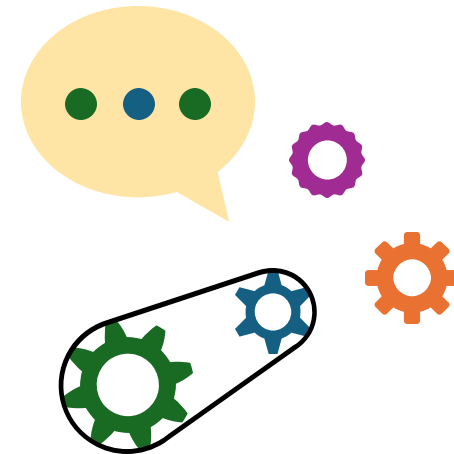
Postavitev raziskovalnega vprašanja

- Kaj želim na tem področju izvedeti?

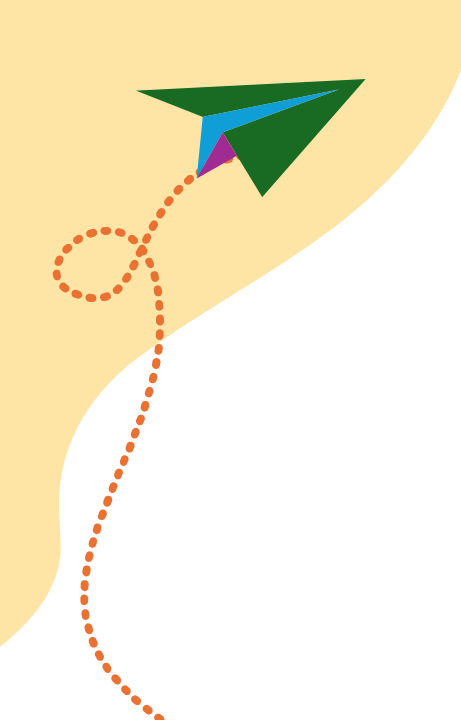
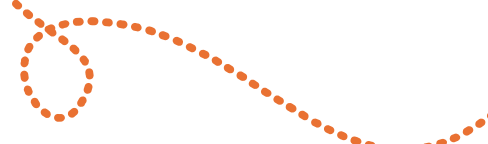

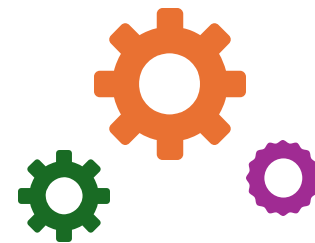
Pregled literature

- Pregled literature ni zgolj naštevanje, je evalvacija relevantnih predhodnih študij in trendov, ki so se pojavili.
- Raziskovalec se mora do navedenih virov tudi opredeliti. Ne zgolj povzemati avtorje!
- V pregled je treba vključiti dela priznanih ekspertov na izbranem področju.
- Razlikovanje med dejstvi in mnenji!
- Upoštevanje različnih mnenj in utemeljitev lastnih argumentov.
- Kritičen pregled literature je fokusiranje na ideje, teorije in argumente zato, da raziskovalec oblikuje premišljeno in utemeljeno evalvacijo in se izogne vnaprejšnji vrednostni sodbi. Odpravlja svojo SLUTNJO!
- Preoblikovanje obstoječih argumentov v sintetičen in nov pogled na obravnavano temo.
- Za postavitev relevantnega raziskovalnega vprašanja je temeljit kritičen pregled literature neizbežen.

-
-
- na začetku bomo iskali različne vrste literature in podatkov. Morda bomo na začetku našli gradivo v časopisih, spletu ipd. To nam lahko pomaga pri razvijanju idej, vendar POZOR to ni znanstvena literatura
 - primarni in sekundarni viri: primarni viri so neposredni, sekundarni viri povzemajo primarne
 - originalna dela in pregledi, recenzije

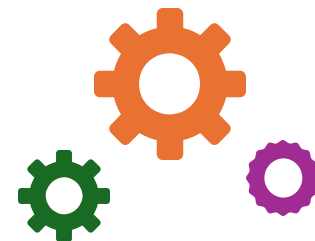

- **Viri, ki jih lahko uporabite neposredno (se nanje sklicujete):**

- članki v znanstvenih in strokovnih publikacijah
- znanstvene in strokovne monografije
- uradne statistike
- poročila ministrstev, uradov, večjih nevladnih institucij itd.

- **Viri, ki jih (za ta predmet) ne smete uporabiti neposredno, so pa lahko vseeno vir informacij:**

- časopisni članki
- diplomske naloge
- blogi, Wikipedia, Facebook, Twitter itd.

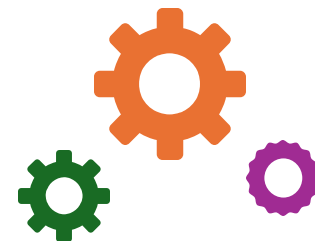

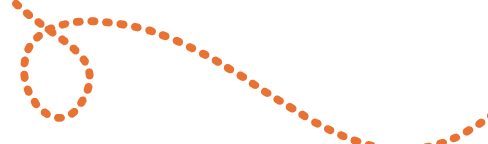

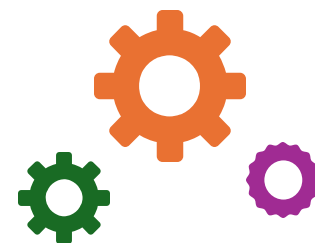
Kam se obrnemo po literaturo?

- Knjižnice
 - Fizično brskanje
 - Elektronsko brskanje (COBISS)
- Elektronske baze podatkov
 - ISI Web of Knowledge
 - ProQuest
 - Google Scholar
 - Scirus
 - Itd.
- Arhivi

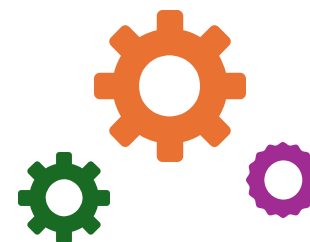

-
-
1. Tiskane/fizične oblike dobivajo svoje elektronske analogije
 - a. e-knjige
 - b. e-revije
 - c. e-zborniki
 - d. Virtualne konference
 2. Kriteriji selektivnosti pri virih
 - a. Znanstveni, strokovni, poljudni (od znanstvenih revij do dnevnega tiska)
 - b. Postopek do „objave“ vira (uredniška selekcija, peer-review, samozaložba, rokopisi...)

1. Zahteve pri pregledu virov:

- a. Kateri viri so ključni na tem področju?
- b. Kako je organizirano, strukturirano znanje na tem področju?
- c. Katere so glavni koncepti, ideje, teorije in njihovi avtorji?
- d. S kakšnih zornih kotov (disciplinarni, metodološki) se to področje obravnava; kateri so pomembni za nas?
- e. Katera vprašanja na tem področju so lahko primerna za raziskovanje?

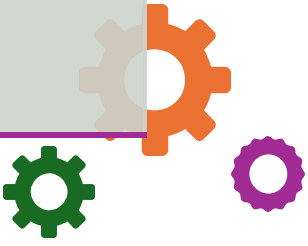
A paper airplane with green, blue, and purple wings is flying towards the top right, leaving a dotted orange trail.

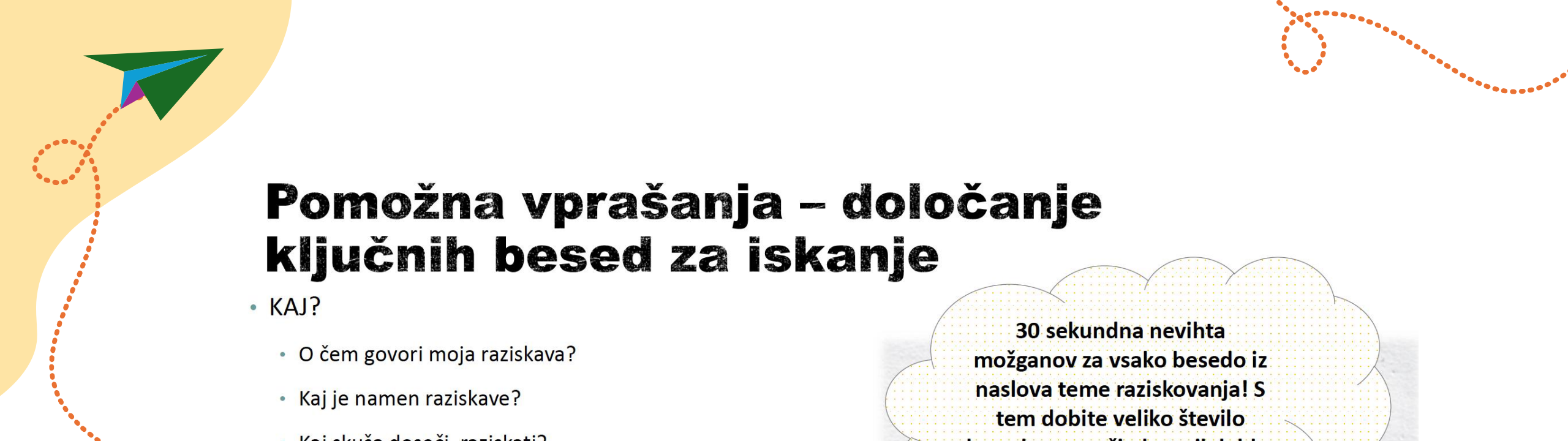
1

Pripravite si delovno kazalo
(shemo) vsebinske strukture
vaše potencialne teme
raziskovanja.

2

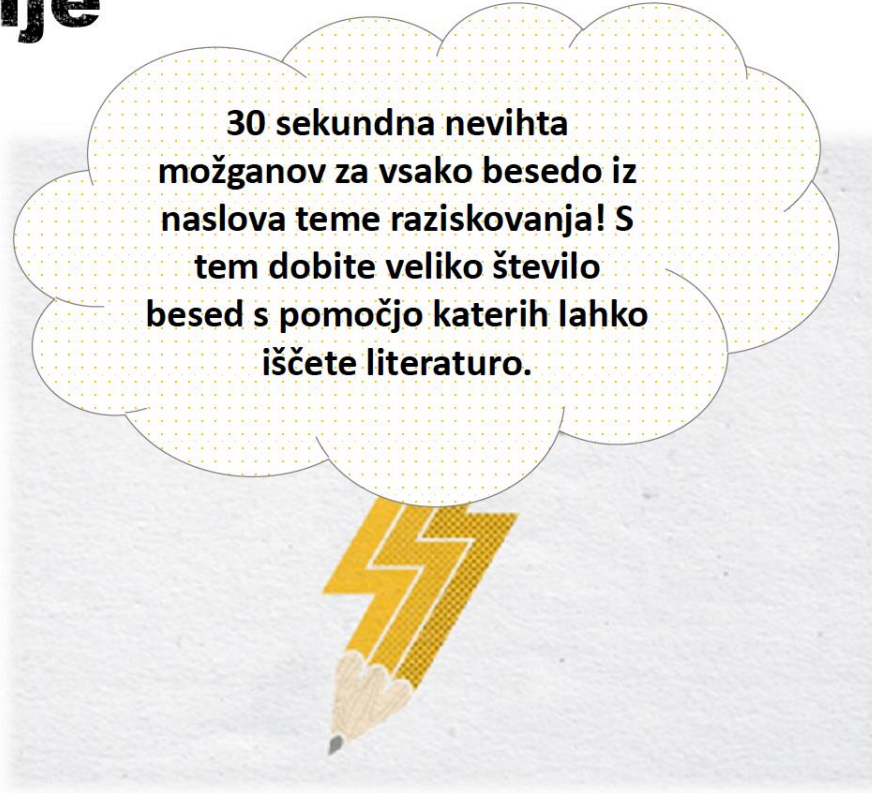
KLJUČNI POJMI TEME –
izhodišče za iskanje literature

Three interlocking gears of different sizes and colors (green, orange, and purple) are located in the bottom right corner of the slide.

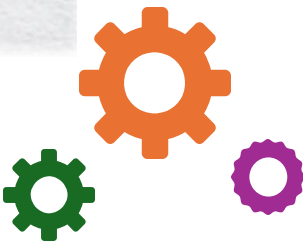

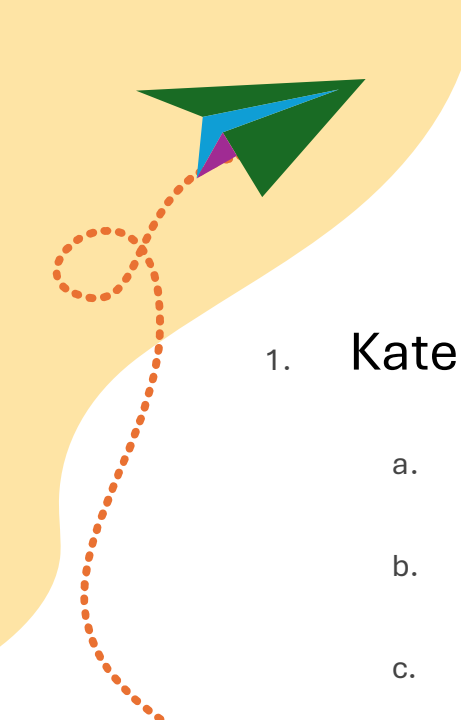
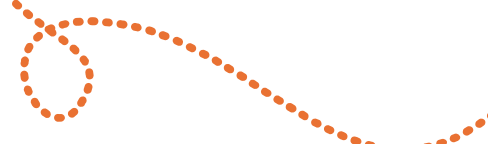
Pomožna vprašanja – določanje ključnih besed za iskanje

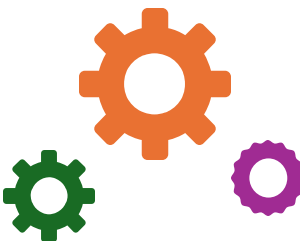
- KAJ?
 - O čem govori moja raziskava?
 - Kaj je namen raziskave?
 - Kaj skuša doseči, raziskati?
 - Na katero vprašanje/a skuša odgovoriti?
- KAKO?
 - Kako bo moja raziskava odgovorila na to/ta vprašanje/a?
- ZAKAJ?
 - Zakaj se to raziskavo splača delati?

**30 sekundna nevihta
možganov za vsako besedo iz
naslova teme raziskovanja! S
tem dobite veliko število
besed s pomočjo katerih lahko
iščete literaturo.**

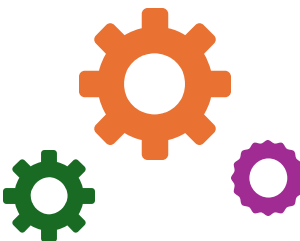

-
-
1. Kateri so glavni nameni pregleda literature?
 - a. Poda veljavo predhodnim avtorjem na raziskovanem področju
 - b. Kaže vaše poznavanje predmeta raziskave
 - c. Pokaže vaše razumevanje problematike
 - d. Kaže vašo sposobnost kritične ocene literature
 - e. Kaže vašo sposobnost integriranja in sintetiziranja obstoječe literature
 - f. Prepriča bralca, da bo vaša raziskava prinesla v raziskovano področje neko novo znanje.

1. Kaj je kritičnost?
 - a. Prednosti
 - b. Pomanjkljivosti
 - c. Primerjanje

2. Razlikovanje
 - a. Dejstva
 - b. Mnenja

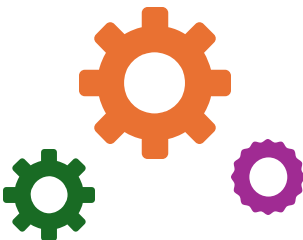
Odnos do virov

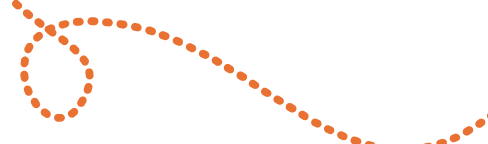
1. Dve skrajnosti

- a. Sledenje avtoritetam, apologetika
- b. Solipsizem

2. Nasprotnost virov in njihova konfrontacija

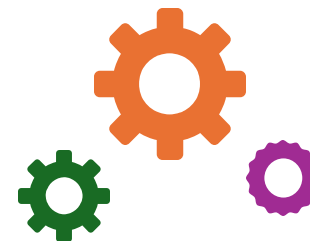
- a. Skladni ali nasprotni med sabo
 - i. Argumentirana presoja, kateri ustreza dejstvom in kateri ne
 - ii. Odprta dilema brez dokončnega odgovora
- b. Skladni ali nasprotni našim domnevam
 - i. Ignoriranje nasprotujočega vira praviloma ni dopustno
 - ii. Možnosti:
 - 1. Nasprotujoči vir znamo argumentirano zavrniti
 - 2. Pustimo odprto dilemo – idealno je, če jo lahko rešimo na empirični ravni s potrditvijo ali ovržbo naše hipoteze, sicer ostane odprta
 - 3. Če je nasprotujoči vir zelo prepričljiv, se lahko našim hipotezam tudi odrečemo in postavimo drugačne

1. KAKO UPORABITI VIRE

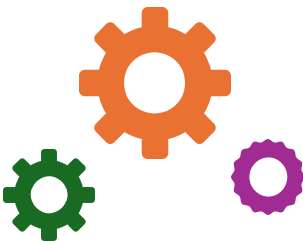
- a. Identifikacija glavnih pojmov področja: začeti s tistimi, ki so potrebni že za iskanje virov
- b. Podrobnejši študij virov, beleženje ključnih poudarkov in urejanje zapiskov (vedeti, kje natanko smo kaj našli!)
- c. Priporočljivo sprotno dodajanje lastnih misli in primerjav k zabeležkam
- d. Oblikovanje sinteze

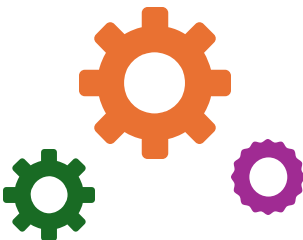
SINTETIČNI PREGLED VKLJUČUJE

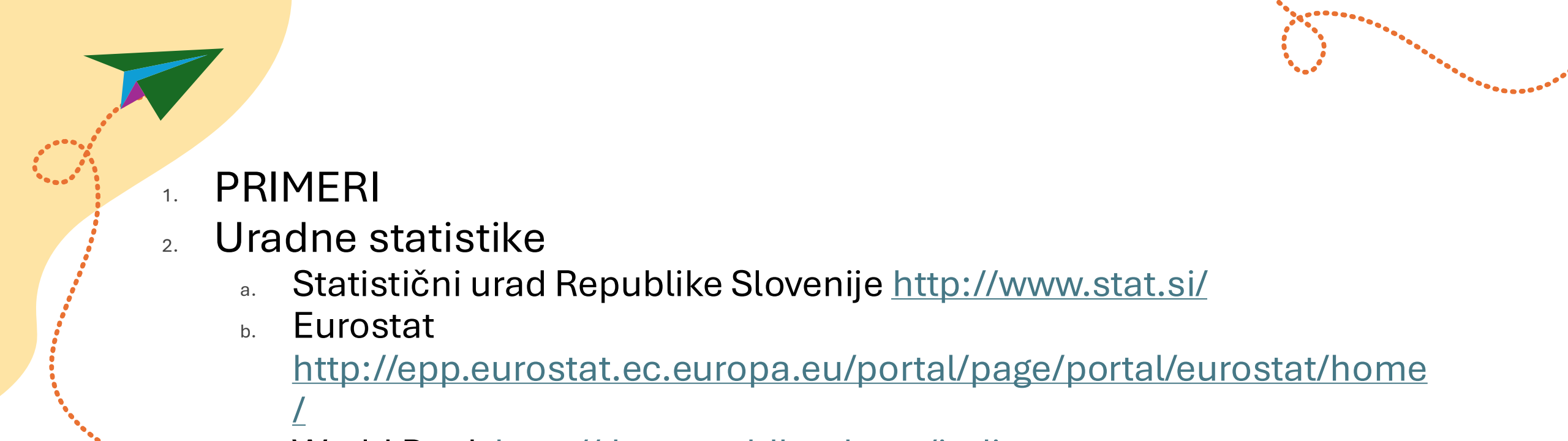
- a. Primerjanje in soočanje ključnih avtorjev in teoretskih perspektiv
- b. Razvoj pristopov in teorij skozi čas
- c. Pregled ključnih idej
- d. Pregled ključnih trendov, ki jih ugotavljajo raziskave
- e. Kontradikcije med rezultati različnih raziskav
- f. Kje vidimo pomemben prostor za nadaljnje (lastno) raziskovanje

Pregled empiričnih virov

- a. Poleg literature in virov z že izoblikovanimi zaključki lahko kot izhodišče za raziskavo uporabimo tudi zbrane empirične podatke (uradne statistike, anketni podatki, indeksi, ekspertne ocene...)
- b. Oblike:
 - i. Baze podatkov
 - ii. Agregirani podatki
 - iii. Obdelani podatki
 - iv. Indeksi, koeficienti

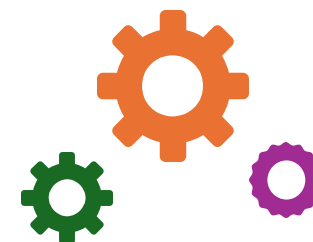
1. PRIMERI

2. Uradne statistike

- a. Statistični urad Republike Slovenije <http://www.stat.si/>
- b. Eurostat
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home/>
- c. World Bank <http://data.worldbank.org/indicator>

3. Indeksi

- a. UNDP <http://hdr.undp.org/en/statistics/>
- b. Freedom House <http://www.freedomhouse.org/>

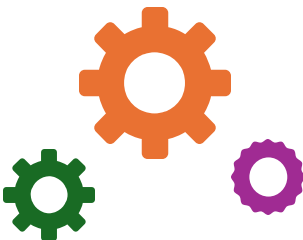

1. Raziskovalna poročila (in baze) na podlagi anket

- a. Slovenski utrip <http://www.fuds.si/si/novice-fuds/>
- b. Eurobarometer http://ec.europa.eu/public_opinion/index_en.htm
- c. International Social Survey Programme <http://www.issp.org/>
- d. European Social Survey <http://www.europeansocialsurvey.org/>
- e. European Values Study <http://www.europeanvaluesstudy.eu/>
- f. World Values Survey <http://www.worldvaluessurvey.org/wvs.jsp>

2. Podatkovne baze na podlagi anket

- a. Arhiv družboslovnih podatkov <http://www.adp.fdv.uni-lj.si/>
- b. Gesis <http://www.gesis.org/en/home/>

UPORABNOST
EMPIRIČNIH VIROV

V uvodnem delu za
utemeljitev lastnega
raziskovalnega
problema

Kot dodatek h
kritičnemu pregledu
literature

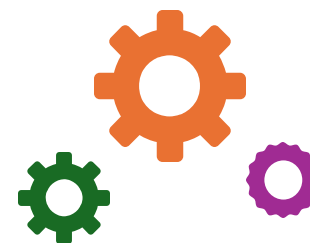
Namesto lastnega
zbiranja primarnih
podatkov – prednosti:

Kakovost in/ali
primerljivost
zastavljenih vprašanj

Kakovost in/ali
primerljivost merskih
leštic

Razpoložljivost
makro-podatkov

Reprezentativnost
vzorcev

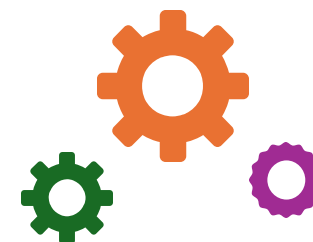

Plagiarism vs. Cheating

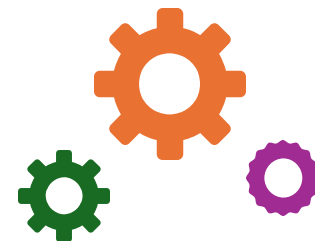
What is the difference?

- NAVAJANJE VIROV
- PLAGIARIZEM!
 - Namerni - Nenamerni
 - Kopirati delo drugih in ga ne citirati
 - Predstaviti svoje argumente skozi ideje in dela drugih in to ne omeniti
 - Parafrazirati delo drugih in se pretvarjati, da je to naše delo

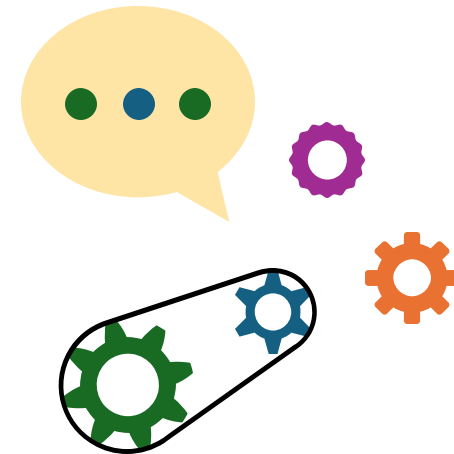
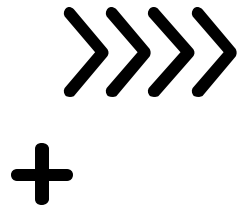
Vaja

- Za področje oziroma temo, ki je najbolj verjetna, da jo boste izbrali za raziskovalni načrt poiščite 5 strokovnih ali znanstvenih virov.
- Utemeljite na kakšen način oziroma katere informacije bi lahko uporabili v vašem raziskovalnem načrtu.
- Napišite ali izpišite rezultate in zaključke raziskave.
- Dolžina utemeljitve znaša najmanj tretjino do pol strani.

Raziskovalni problem

Raziskovalni problem

pojav, ki je v določenem kontekstu nepojasnen

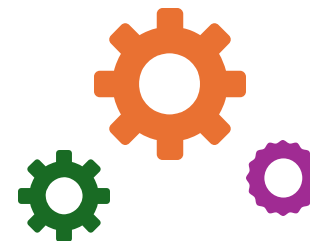
pojav, ki pri posamezniku zbuja zanimanje, željo po spoznavanju, izboljšanju in spreminjanju

problem v raziskovanju je tisti, ki ga ni mogoče rešiti zgolj z analizo strokovne in znanstvene literature, temveč zahteva tudi raziskavo, ki

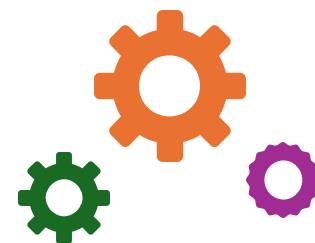
pripelje do novih dognanj, ki

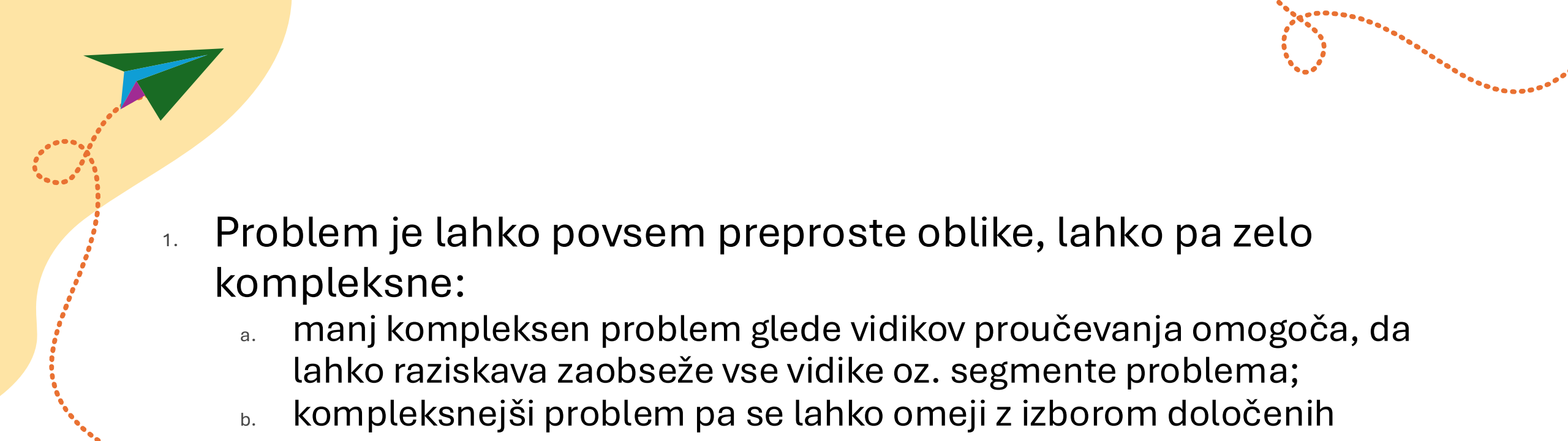
niso nova le za raziskovalca, ampak

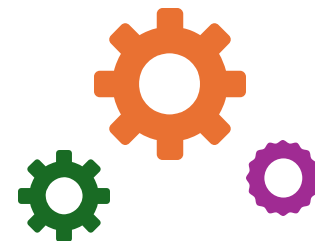
doprinašajo nova spoznanja tudi znanosti.

1. odsotnost raziskovanega problema se odraža v problemih vzpostavitve jasnega in (časovno) ekonomičnega raziskovalnega načrta
2. pomeni temelj raziskovanja – dobro začrtani temelji vodijo tudi do dobre raziskave
3. opredeljuje, kaj je cilj raziskave

-
1. Problem je lahko povsem preproste oblike, lahko pa zelo kompleksne:
 - a. manj kompleksen problem glede vidikov proučevanja omogoča, da lahko raziskava zaobseže vse vidike oz. segmente problema;
 - b. kompleksnejši problem pa se lahko omeji z izborom določenih segmentov.
 2. Opredeljen raziskovalni problem ali njegovi segmenti je potrebno še nadalje razčleniti in podrobneje opredeliti.

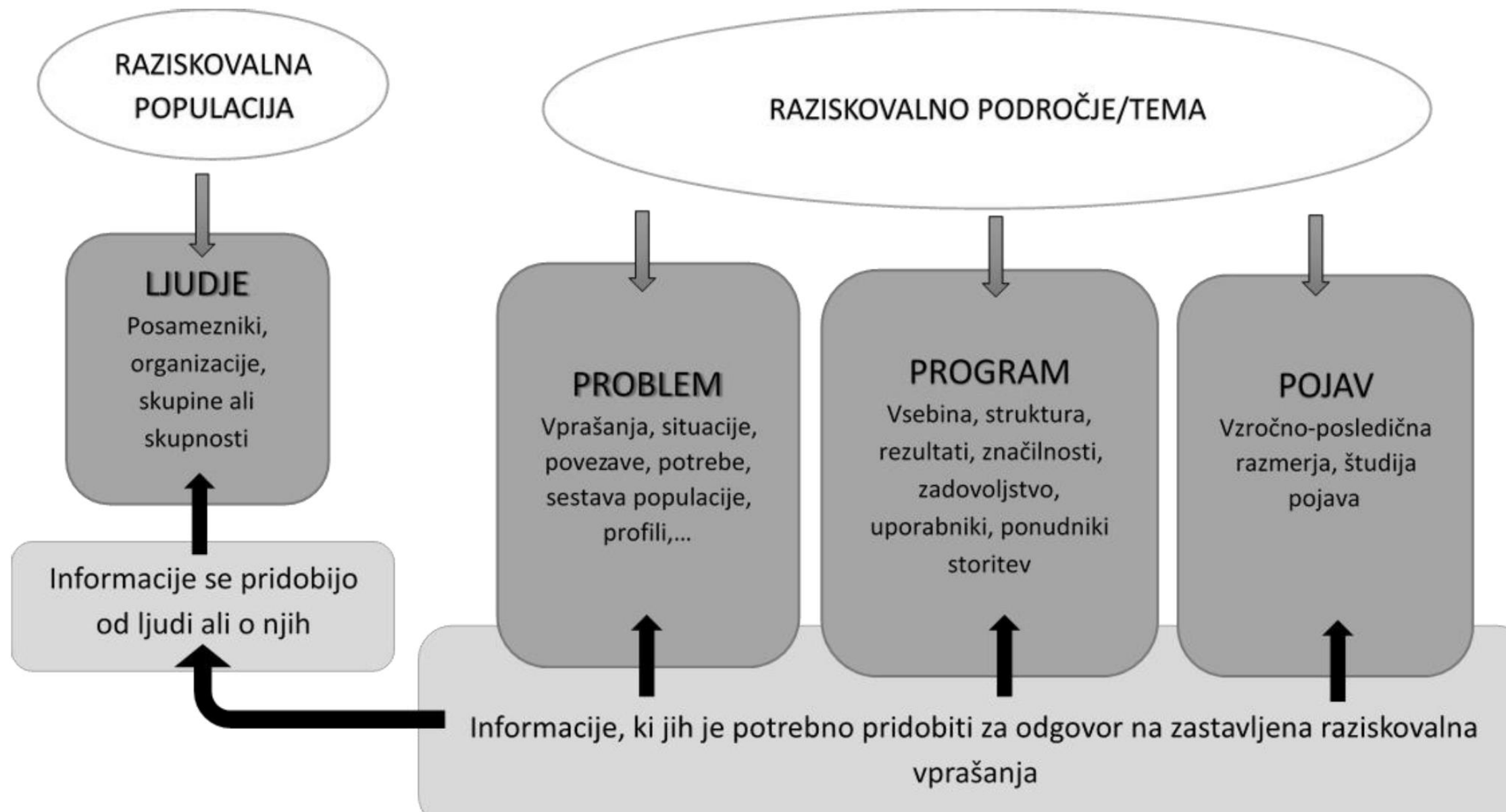

Raziskovalni problem (RP)

- Ni moč vseh raziskovalnih problemov rešiti zgolj z analizo strokovne in znanstvene literature.
- Nekateri RP zahtevajo izvedbo raziskave za pridobitev novih dognanj.
- Oblikovanje raziskovalnega problema je prvi in najpomembnejši korak raziskovalnega procesa.
- Problem je tisto sidrišče, okoli katerega se giblje ves raziskovalen proces (to je srce tega procesa).
- Z njim iščemo odgovor na vprašanje **kaj** je cilj raziskave.
- Ključen je dober in kritičen pregled literature!
- Raziskovalni problem se lahko pojavlja v preprosti ali kompleksni obliki.

- način opredelitve raziskovalnega problema določa skoraj vse nadaljnje korake raziskovalnega procesa:
 - obliko raziskovalnega načrta,
 - vrsto strategije vzorčenja,
 - vrsto raziskovalnega instrumenta,
 - vrsto analize pridobljenih podatkov.

01

interes raziskovalca
glede na zanimanje

02

motivacija, izvajanje in
trajanje raziskave

03

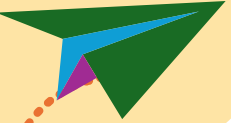
obseg problema, ki je v
skladu z zadostno
količino znanja

- zoženje teme na raven obvladljivega, specifičnega in jasnega;
- izbor problema, ki je obvladljiv v danem oz. zahtevanem časovnem obdobju in razpoložljivimi viri.

04

merjenje konceptov, pri čemer je pomembno zagotavljanje njihovih kazalnikov in jasnosti meritev; nikakor se raziskovalec ne sme posluževati konceptov, za katere ne ve, kako jih izmeriti.

raven strokovnega znanja za
izvedbo načrtovanih nalog

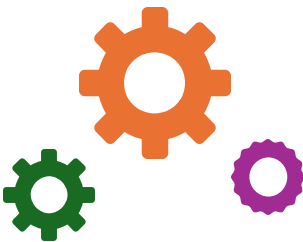
relevantnost, ki se nanaša na
doprinos raziskave oz. njenih
ugotovitev k obstoječemu
znanju in znanstveni
disciplini

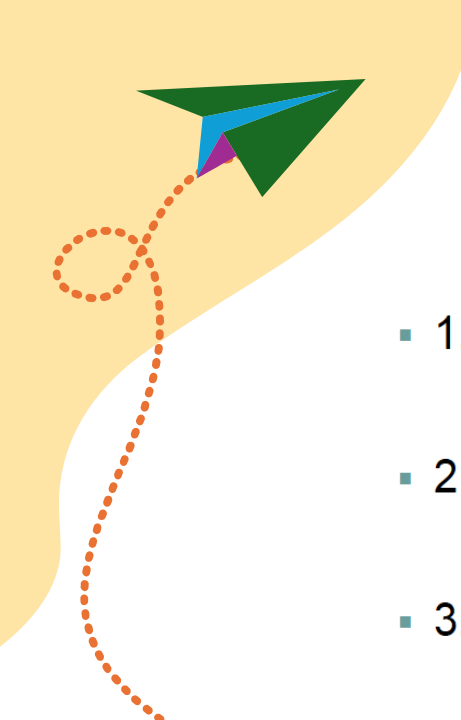
razpoložljivost podatkov, ki se
nanaša na:

- dostopnost podatkov v primeru
zbiranja informacij iz sekundarnih
virov in
- razpoložljivost literature, ki je
ključnega pomena predvsem v
predempirični fazi – pri pisanju
teoretičnega dela.

etična vprašanja, ki imajo lahko
škodljiv vpliv na raziskovalno
populacijo, ali vključujejo
zanimanje za občutljive oz.
zasebne informacije.

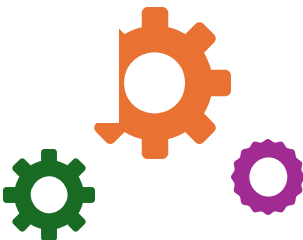
- Razrešitev etičnih vprašanj in
njihovega škodljivega vpliva na
raziskovalno populacijo je treba
razrešiti v fazi oblikovanja
problema.

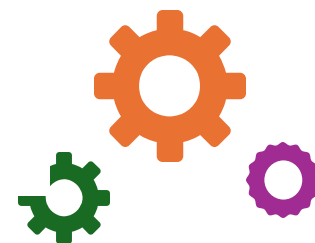

Proces oblikovanja raziskovalnega problema

- 1. Določitev širokega pojma zanimanja
- 2. Razčlenitev širokega področja v podpodročja
- 3. Izbor podpodročja z najvišjo stopnjo zanimanja
- 4. Postavitev raziskovalnega vprašanja: kaj želimo na tem področju izvedeti
- 5. Oblikovanje ciljev - gl. razlika med raziskovalnim vprašanjem in cilji je način, kako so zapisani
- 6. Evalvacija ciljev - realne možnosti izpolnitve
- 7. Evalvacija postopka oblikovanja raziskovalnega problema

- Brainstorming ali “nevihta možganov”
- Kritični prijatelj
- 20 minut pisanja (utišanje notranjega kritika)
- Oglejte si naslove predhodnih študij.
- Razprava naj vključuje odprtost za ideje, izpraševanje in temeljito preiskovanje idej, izvajanje argumentov ne glede na to, kdo jih predlaga.

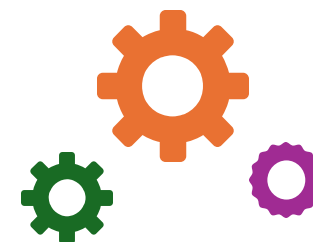

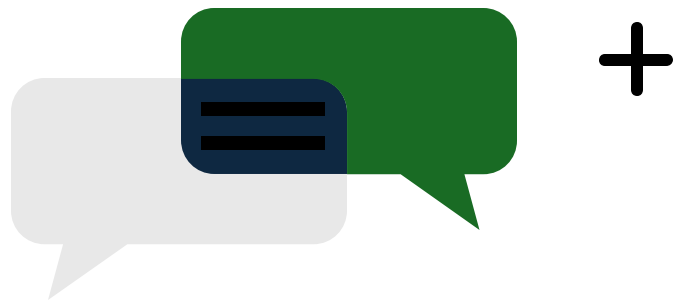
Primer razčlenitve

Področje raziskovanja	Podpodročja
Nasilje v družini	• Profil družin z nasilnimi pojavi • Profil žrtev nasilja v družini • Profil storilcev nasilja v družini • Vzroki za nasilje v družini
Pogajanja v gradbeništvu	• Prevladujoči način pogajanja v gradbeništvu • Vplivi prevladujočega načina pogajanja na delo in medosebne odnose

Kaj je pri teh temah lahko raziskovalni problem?

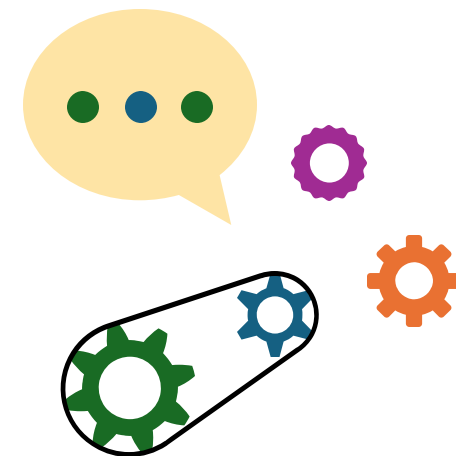

+

Raziskovalno vprašanje

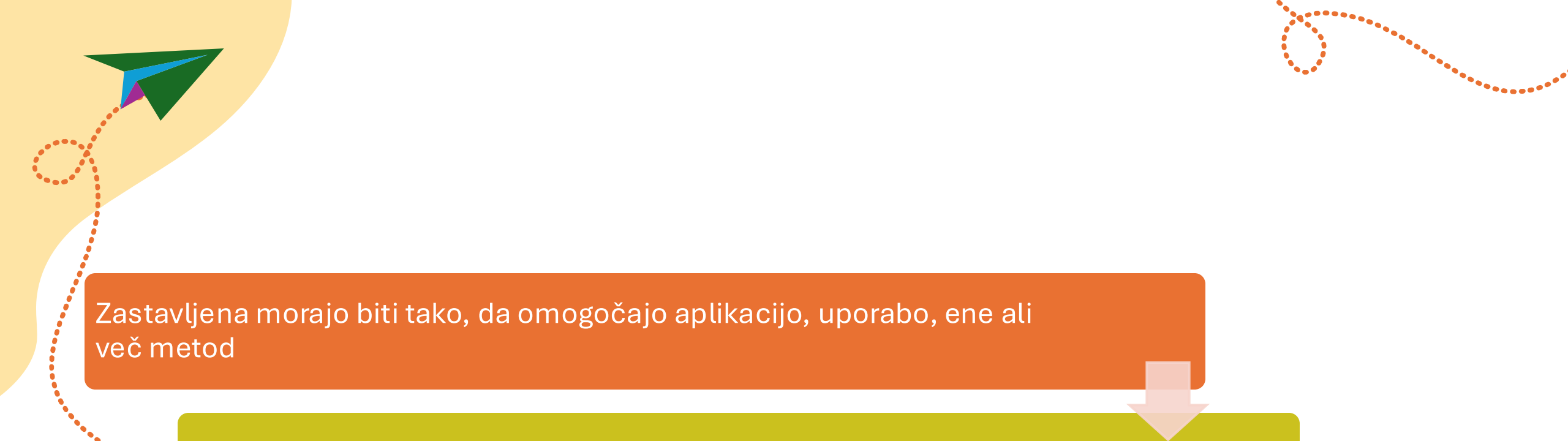

+

- Primarno se raziskovalna vprašanja pojavijo v obliki slutnje ali predpostavke.
- Raziskovalec ne pozna dovolj dobro pojava, situacije ali rezultatov programa, da bi lahko o njih podal veljavno sodbo, lahko pa ima določeno slutnjo, ki služi kot osnova za oblikovanje predpostavke oziroma raziskovalnega vprašanja.
- Preverjanje le-tega se vrši s procesom pridobivanja(relevantnih) informacij, ki bodo omogočile raziskovalcu presojo o pravilnosti ali zmotnosti njegove (primarne) slutnje.

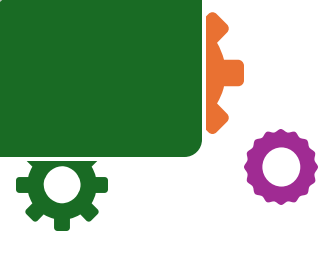

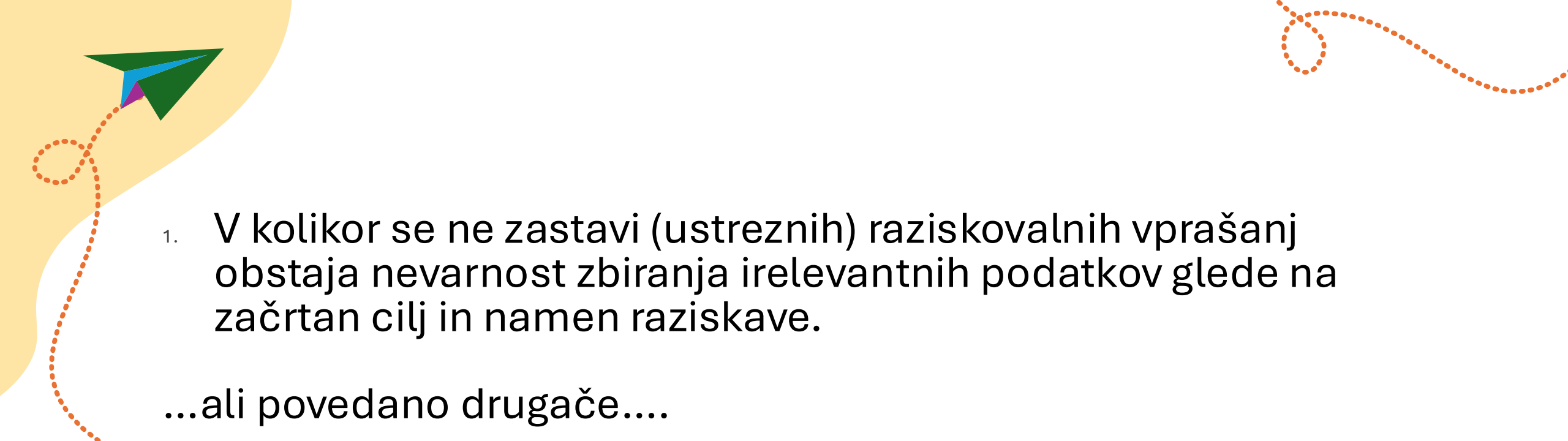
Zastavljena morajo biti tako, da omogočajo aplikacijo, uporabo, ene ali več metod

Pomembna značilnost RV je njihova specifičnost in fokus, biti morajo jasna in usmerjena k ciljem.

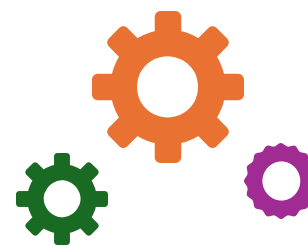
RV določajo ne le KAJ bomo raziskovali in Kako, temveč tudi kateri pogledi raziskovalnega pojava bodo izloženi iz raziskave.

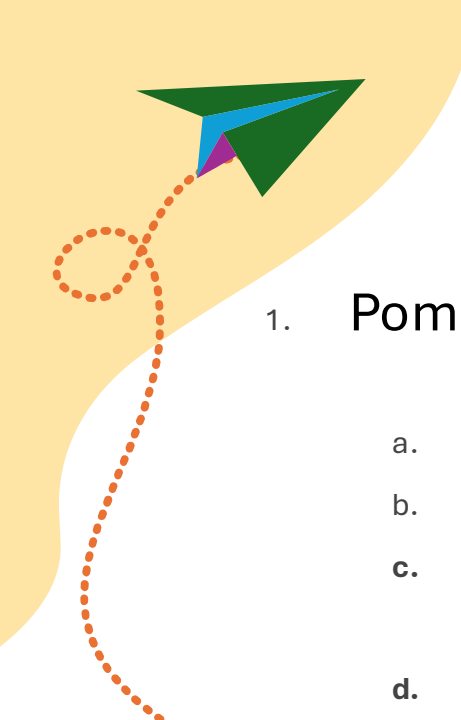
To ne pomeni, da raziskava ne sme imeti več podciljem in namenov, ampak je treba zagotoviti, da ne bo preobremenjena z preštevilnimi RV

-
1. V kolikor se ne zastavi (ustreznih) raziskovalnih vprašanj obstaja nevarnost zbiranja irelevantnih podatkov glede na načrtan cilj in namen raziskave.

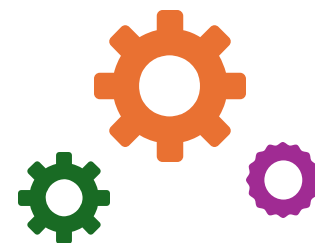
...ali povedano drugače....

1. raziskovalna vprašanja prinašajo v raziskovalni problem jasnost, specifičnost oziroma natančnost in (ciljno) usmerjenost same raziskave.
-

1. Pomen raziskovalnega vprašanja je v tem, da

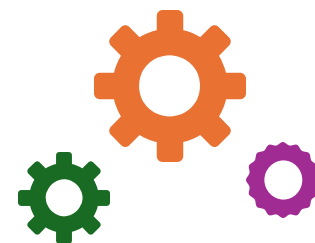
- a. omogoča boljše **razumevanje** raziskovalnega problema,
- b. ga je mogoče empirično **preizkusiti**,
- c. **oblikuje odnose** med pojavi, da jih je mogoče empirično pojasniti ali preveriti,
- d. **usmerja** raziskavo k bistvu problema z usmerjanjem zbiranja relevantnih podatkov,
- e. je **osnova za ugotovitve** in s tem pripomore k **napredku** znanja, znanstvenih teorij in/ali spoznavanju prakse (Cencič, 2009).

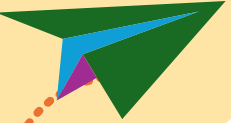

Dva splošna tipa raziskovalnih vprašanj

1. RV so lahko usmerjena k raziskovanju različnih ravni (znanje, prakse, situacije, institucije) ali k različnim enotam (ljudje, skupine, skupnosti) Uwe Flick 2011
2. Dva splošna tipa raziskovalnih vprašanj:
 - a. 1. Usmerjena k opisu stanj
 - b. 2. Usmerjena k opisu procesov

LASTNOSTI RAZISKOVALNIH VPRAŠANJ

Enostavnost, specifičnost in konceptualna jasnost

Pri oblikovanju raziskovalnih vprašanj ni prostora za dvoumnost (Cencič, 2009). Raziskovalna vprašanja morajo biti »enodimenzionalna«, pomeni, da preverjajo samo en problem, program ali pojav.

Možnost preverjanja raziskovalnega vprašanja

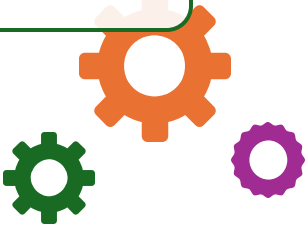
Nesmiselno je oblikovanje vprašanj, ki ne morejo biti izpostavljene preverjanju zaradi pomanjkanja metod ali tehnik, s katerimi bi jih lahko presojali.

Navezovanje na obstoječa znanja

Pomembno je, da raziskovalna vprašanja izhajajo iz obstoječih znanstvenih teorij ali neposrednega okolja/prakse ter da zagotavljajo doprinos oziroma nove segmente v znanju.

Operacionalizacija

Operacionalizacija raziskovalnih vprašanj zasleduje zahteve po ubeseditvi vprašanj v takšni obliki, ki omogoča merjenje oziroma preverjanje.

Sl

01

1. ne da se jih empirično preverit ali neznanstvena vprašanja (ali lahko mladostniki živijo na cesti?)

02

2. izjave, ki vključujejo splošne teme, vendar pa ne raziskovalnega vprašanja (Uporaba drog in alkohola pri brezdomnih mladostnikih)

03

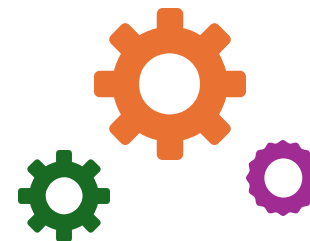
3. izjave, ki vključujejo več spremenljivk, vendar pa ne vprašanja (brezdomstvo in zdravje)

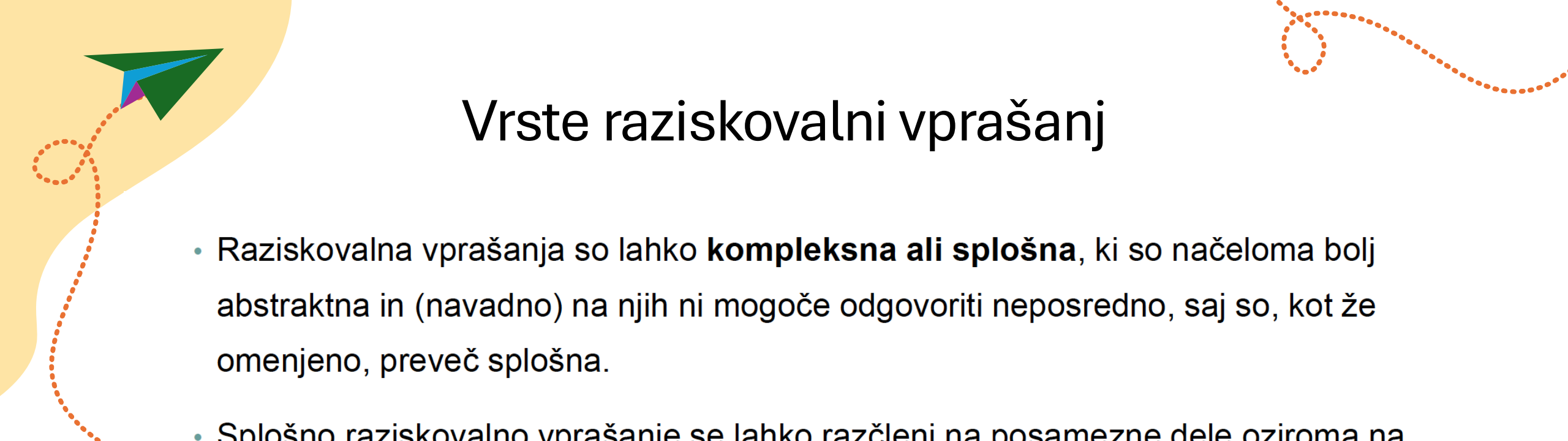
04

4. vprašanja, ki so preveč nejasna ali pa preveč ambiciozna (kako lahko preprečimo brezdomstvo med mladostniki?)

05

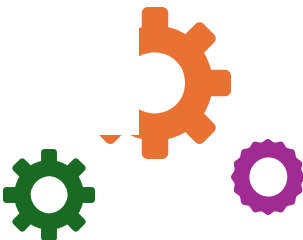
5. vprašanja, ki so premalo specifična (ali se je zdravstveno stanje brezdomnih mladostnikov poslabšalo?)

Vrste raziskovalni vprašanj

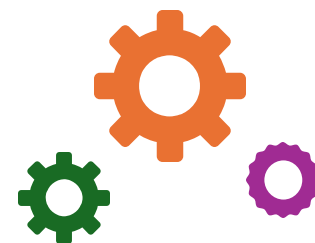
- Raziskovalna vprašanja so lahko **kompleksna ali splošna**, ki so načeloma bolj abstraktna in (navadno) na njih ni mogoče odgovoriti neposredno, saj so, kot že omenjeno, preveč splošna.
- Splošno raziskovalno vprašanje se lahko razčleni na posamezne dele oziroma na ožja, bolj specifična, konkretna raziskovalna vprašanja ali t.i. **podvprašanja**. Na podvprašanja je mogoče odgovoriti direktno, saj neposredno nakazujejo katere podatke/informacije je potrebno pridobiti za odgovor nanje.
- Na splošno raziskovalne vprašanje pa se odgovarja indirektno z akumulacijo in integracijo odgovorov na ustrezna specifična raziskovalna podvprašanja.

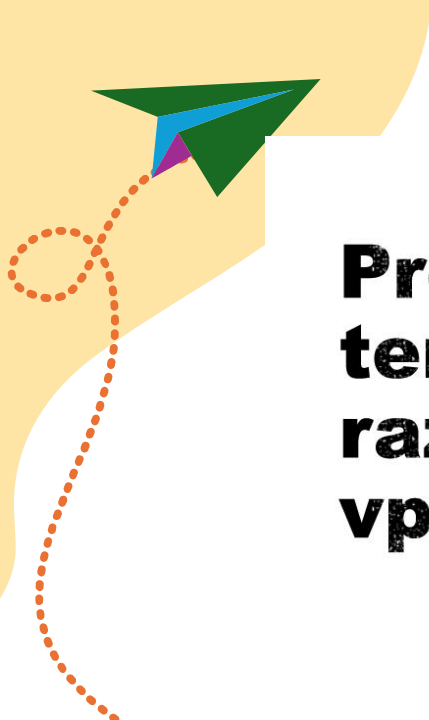

Primer splošnega in specifičnih raziskovalnih vprašanj

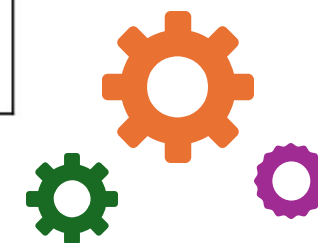
- Splošno RV 1: S katerimi problemi se soočajo starejši zaposleni pri uporabi IKT v IO?
- Specifično RV 1: Kakšen je pomen nivoja znanja pri uporabi IKT pri starejših zaposlenih v IO?
- Specifično RV 2: Kakšen je pomen izkušenj pri uporabi IKT pri starejših v IO?
- Specifično RV 3: Kakšen pomen ima vodja pri uporabi IKT pri starejših v IO?

Pretvorba teme v raziskovalno vprašanje

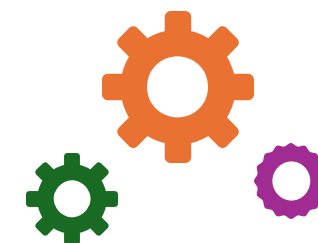
Raziskovalna ideja	Ključno raziskovalno vprašanje
Iskanje delcev preko interneta	Kako uspešno je rekrutiranje novih delavcev preko interneta v primerjavi s tradicionalnimi metodami?
Oglaševanje in vrednost delnic	Kako izvajanje TV oglaševalske akcije, ki naj bi promovirala podobo podjetja, vpliva na njeno tržno vrednost?
Uporaba dišav kot sredstvo promocije	Kako uporaba specifičnih dišav v supermarketih vpliva na vedenje kupca?
Sindikati danes	Kakšna je vloga slovenskih sindikatov pri reševanju nastale ekonomske krize?
Pomoč v primeru samomora	Katere oblike pomoči so svojci iskali zaradi stiske poskusa samomora posameznika? Katera oblika pomoči je svojcem pomagala, da so lažje presegli stiske zaradi poskusa samomora posameznika?
Rezilientnost in psihične obremenitve kozmetičark	Kako se kozmetičarke soočajo s psihičnimi obremenitvami pri delu s strankami?
Nakupno obnašanje X potrošnikov vina v Sloveniji	Kakšno je nakupno obnašanje X potrošnikov vina v Sloveniji, v primerjavi z nakupnim obnašanjem XY potrošnikov?

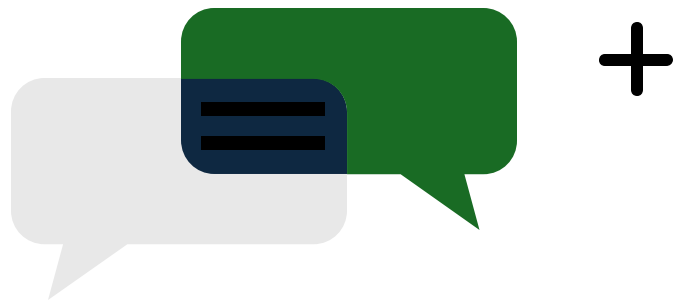

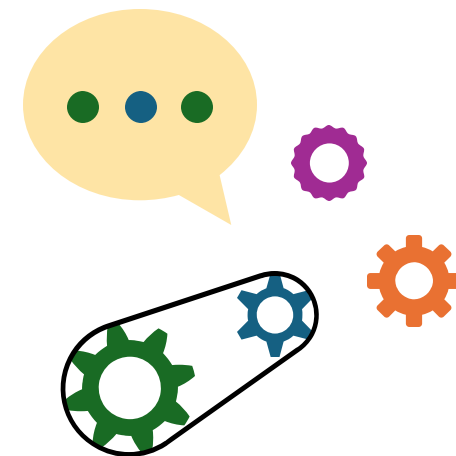
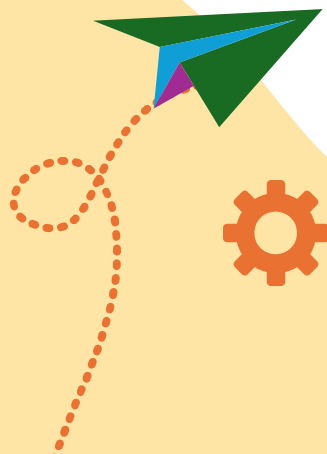
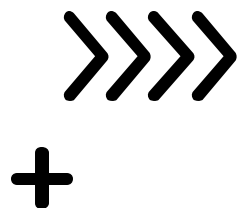
Primer postavitve raziskovalnih vprašanja

Področje raziskovanja	Izbor podpodročja	Raziskovalno vprašanje
Alternativno ocenjevanje	Vpliv uporabe osebne mape na otrokov učni uspeh	Kakšen je vpliv uporabe osebne mape na otrokov učni uspeh?
Pogajanja v gradbeništvu	Identifikacija prevladujočega načina pogajanja v gradbeništvu in njegovih posledic na delo srednjega menedžmenta	Kateri je prevladujoči način pogajanja v gradbeništvu?

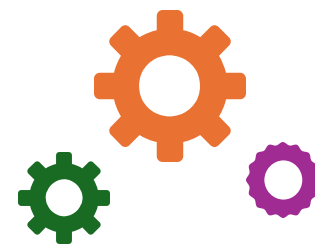
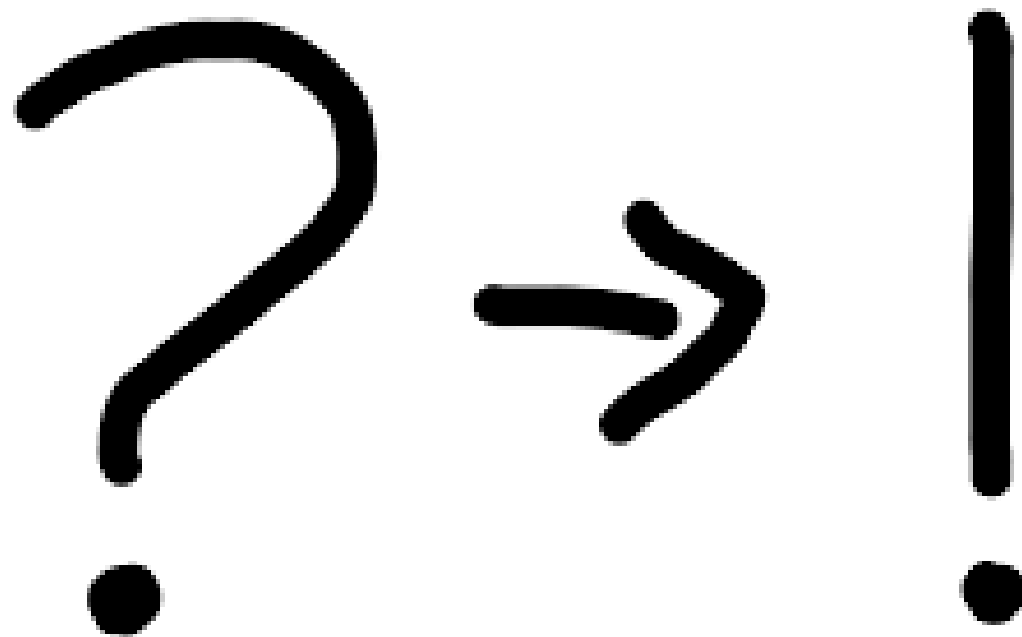

Hipoteze

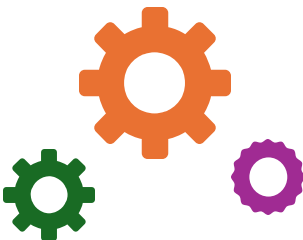

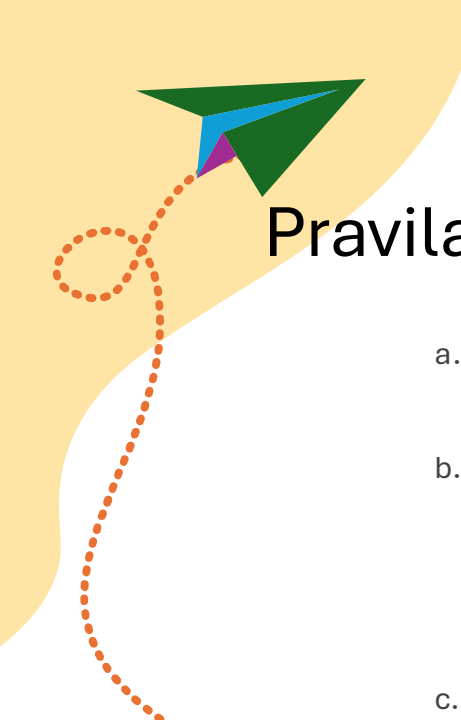
Kaj je to
hipoteza?

1. hipoteza je:

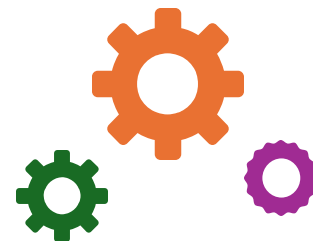
- a. znanstvena predpostavka, postavljena za obrazložitev nekega pojava, ki ga je potrebno preveriti ali dokazati
- b. teoretsko stališče ali zaključek, ki ima določeno stopnjo verjetnosti
- c. miselni odgovor na naš problem:
 - i. je samo eden od možnih odgovorov na zastavljeno vprašanje, pravi odgovor bo dalo šele raziskovanje,
 - ii. hipoteze ne smemo razumeti kot cilj, ki ga je treba za vsako ceno doseči, temveč je samo sredstvo za doseganje cilja

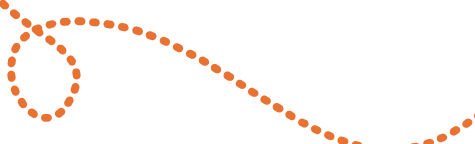

Pravila za postavljanje hipotez:

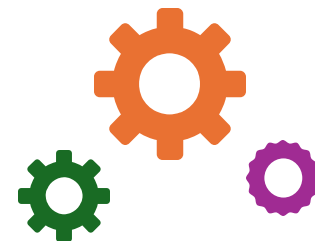
- a. nanašati se mora na sam predmet raziskovanja,
- b. predstavljati mora znanstveno in teoretsko utemeljeno predpostavko, katere odgovor je pomemben za znanost,
- c. biti mora dovolj konkretna in precizno formulirana,
- d. biti mora pojmovno, jezikovno čim bolj jasna,
- e. empirična hipoteza mora temeljiti na empiričnih podatkih in dejstvih,
- f. biti mora teoretično in praktično preverljiva,
- g. zasnovana mora biti na znanstveni teoriji tistega znanstvenega področja, ki zajema pojav, na katerega se hipoteza nanaša

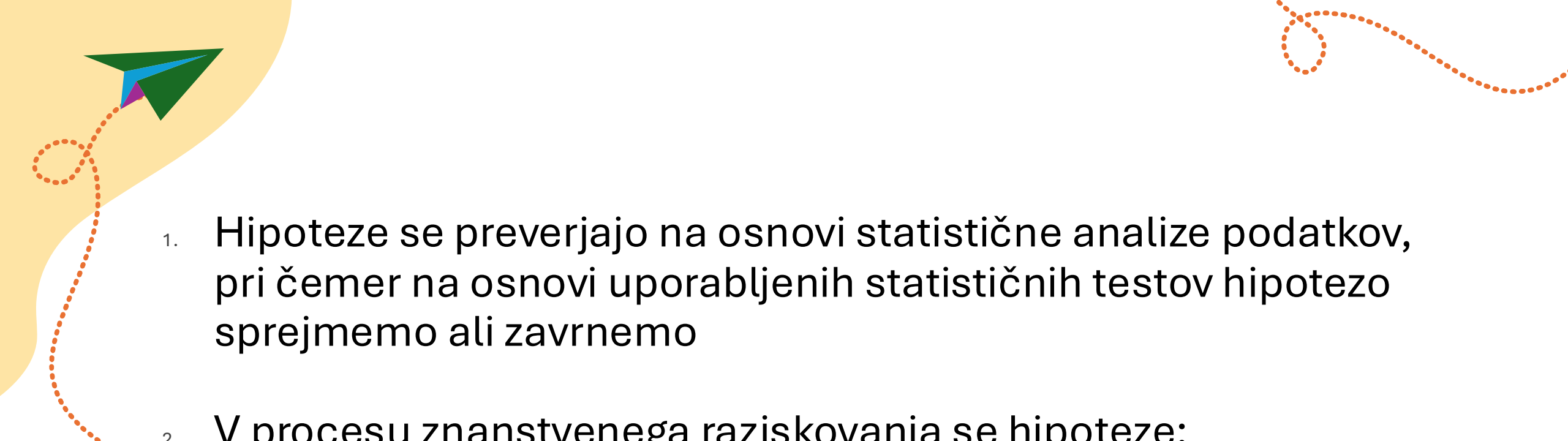

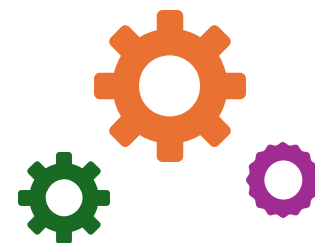

Najpogostejše se pojavljajo težave, ki zajemajo:

- a. nezadostno poznavanje pojava, za katerega se hipoteza postavlja,
- b. teoretsko nepoznavanje okvira, s katerega se postavlja hipoteza,
- c. pomanjkanje teoretskega znanja, izkušenosti in ustvarjalnosti pri postavljanju hipotez,
- d. neprimerno kvalificiranje hipotez
- e. nepoznavanje metod, tehnik in tehnologije postavljanja in preverjanja hipotez.

-
1. Hipoteze se preverjajo na osnovi statistične analize podatkov, pri čemer na osnovi uporabljenih statističnih testov hipotezo sprejmemo ali zavrnamo
 2. V procesu znanstvenega raziskovanja se hipoteze:
 - a. dograjujejo,
 - b. modificirajo,
 - c. zamenjujejo.

- Kumar (2005) klasificira raziskovalne cilje na glavne cilje in podcilje. M. Cencič (2009) in Saunders et al (2007) pa na široke ali splošne in ožje ali specifične cilje.
- Glavni cilji se nanašajo na splošno izjavo o smeri raziskave in o glavnih povezavah in odnosih oziroma razmerjih, ki se jih želi z raziskavo preveriti, odkriti oziroma določiti.
- Podcilji, pa so specifični vidiki problema, ki se bodo proučevali znotraj glavnega okvira raziskave. Pri tem je pomembno, da posamezen podcilj zajema samo en vidik raziskave (Kumar, 2005).

glavni oz. široki/splošni cilj:

- splošna izjava o smeri raziskave in o glavnih povezavah in odnosih, ki se jih želi z raziskavo preveriti

podcilji oz. ožji/specifični cilj:

- specifični vidik problema, ki se bo proučeval znotraj glavnega okvira raziskave; posamezen podcilj zajema samo en vidik raziskave

izražali naj bi dejavnost

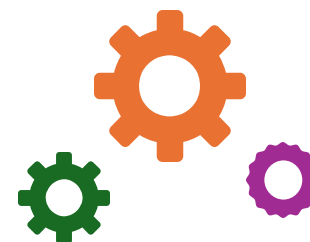
zapisani cilji naj se začenjajo z besedami, kot npr. ugotoviti, izvedeti, preveriti, izmeriti, raziskati

besedna formulacija ciljev določa vrsto raziskovalnega načrta

ubeseditev glavnega cilja ali podciljev določa klasifikacijo raziskave (deskriptivna, korelacijska ali eksperimentalna)

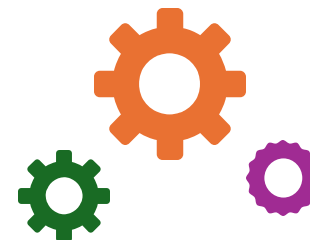
Raziskovalno vprašanje in cilji

Raziskovalno vprašanje	Raziskovalni cilji
Zakaj so organizacije vključile timsko poročanje ?	Identificirati cilje organizacije za sheme timskega poročanja
Kako lahko merimo uspešnost shem timskega poročanja ?	Ugotoviti kriterije uspešnosti iz shem timskega poročanja
Ali je bilo timsko poročanje uspešno?	Opisati obseg, do katerega so bili kriteriji uspešnosti timskega poročanja doseženi
Kako je lahko razložena uspešnost timskega poročanja?	Določiti dejavnike, ki so povezani z doseganjem kriterijev uspešnosti timskega poročanja Oceniti ali so nekateri od teh dejavnikov bolj vplivni kot drugi
Ali je lahko razlaga posplošena?	Razviti razvojno teorijo, ki povezuje dejavnike s shemami uspešnosti timskega poročanja

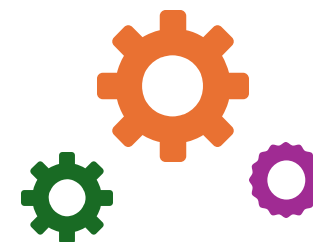
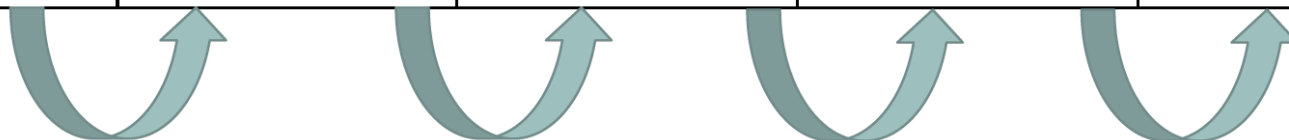
Primer oblikovanja ciljev

Področje raziskovanja	Izbor podpodročja ali teme	Raziskovalno vprašanje	Raziskovalni cilji in podcilji
Pogajanja v gradbeništvu	Identifikacija prevladujočega načina pogajanja v gradbeništvu in njegovih posledic na delo srednjega menedžmenta	Kateri je prevladujoči način pogajanja v gradbeništvu? Kakšne so posledice prevladujočega načina pogajanja na delo srednjega menedžmenta?	Glavni cilj: Identificirati prevladujoči način pogajanja v srednjem menedžmentu v gradbeništvu in njegove posledice Ugotoviti ključne dejavnike, ki vplivajo na izbor prevladujočega načina pogajanj v gradbeništvu. Opisati vpliv prevladujočega načina pogajanj na delo in medosebne odnose v srednjem menedžmentu v gradbeništvu. Določiti dejavnike, ki negativno vplivajo na delo in so neposredno povezani s prevladujočim načinom pogajanj.

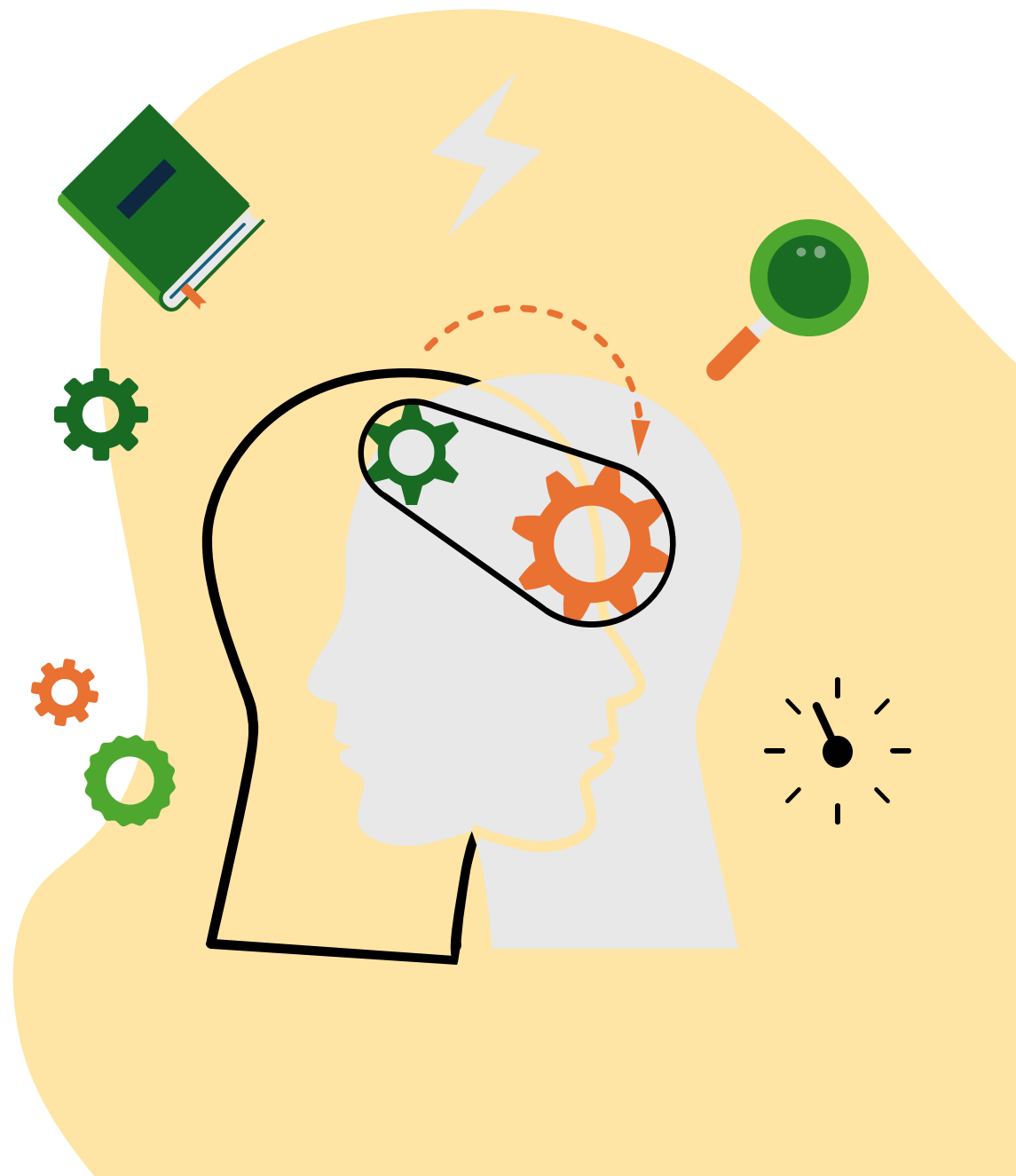
Ponovimo

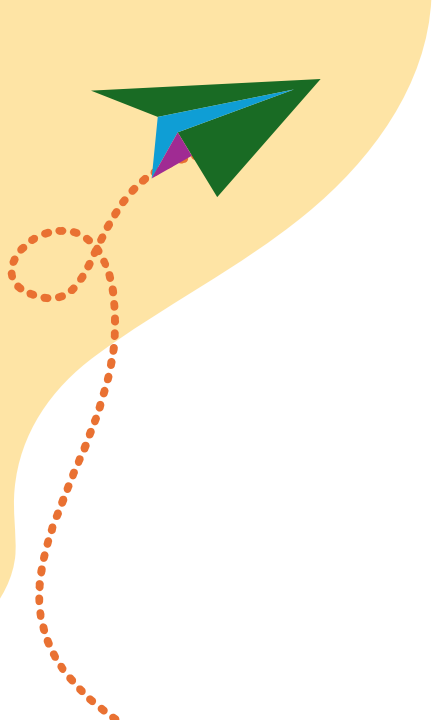
Širše področje zanimanja	Izbrana tema	Raziskovalni problem	Raziskovalni cilji	Raziskovalna vprašanja/teze
Izhodišče je vaš študijski program.	Iz številnih tem, ki ste jih prepoznali kot vredne napora raziskovanja izberete temo, ki ustreza kriterijem izbora.	Zapišete ZAKAJ se lotevate te raziskave. Kaj ste skozi nizanje literature odkrili kot alarmantno.	Povedo vam kaj morate z zbranimi empiričnimi podatki narediti za dosego cilja.	Povedo vam katere podatke morate zbrati in kdo so nosilci teh podatkov.

04

Načrt raziskave

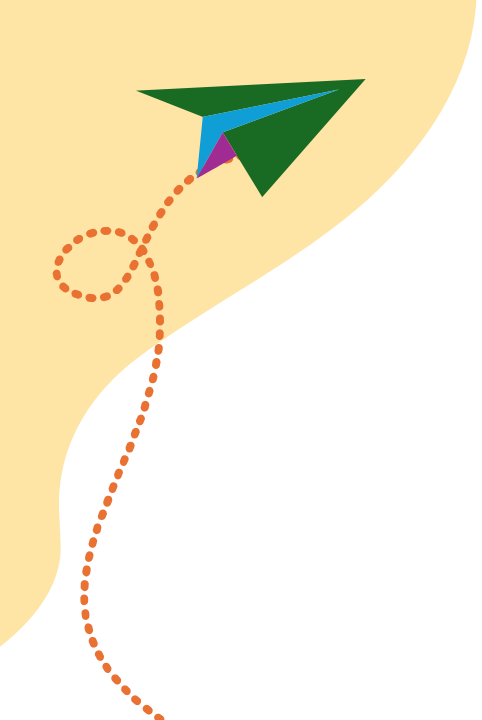
A stylized paper airplane in green, blue, and purple, flying upwards and to the right, leaving a dotted orange trail.

Kot pravi Ragin, je težko kvalitetno združiti vse cilje družboslovnega raziskovanja, zato imamo različne raziskovalne strategije. Raziskovalna strategija je povezava dveh elementov: splošnega raziskovalnega cilja in določene raziskovalne metode

Raziskovalni načrt se nahaja med raziskovalnimi vprašanji in podatki, ki naj bi prikazoval na kakšen način bodo raziskovalna vprašanja povezana s podatki ter kateri instrumenti in procedure bodo pri iskanju odgovorov uporabljeni (Sanuders et. al. 2007).

Za dosego načrtanega je v raziskovalnem načrtu treba podrobno zapisati, kako bo posamezna faza uresničena in kako bomo prišli do odgovorov na temeljna vprašanja raziskave.

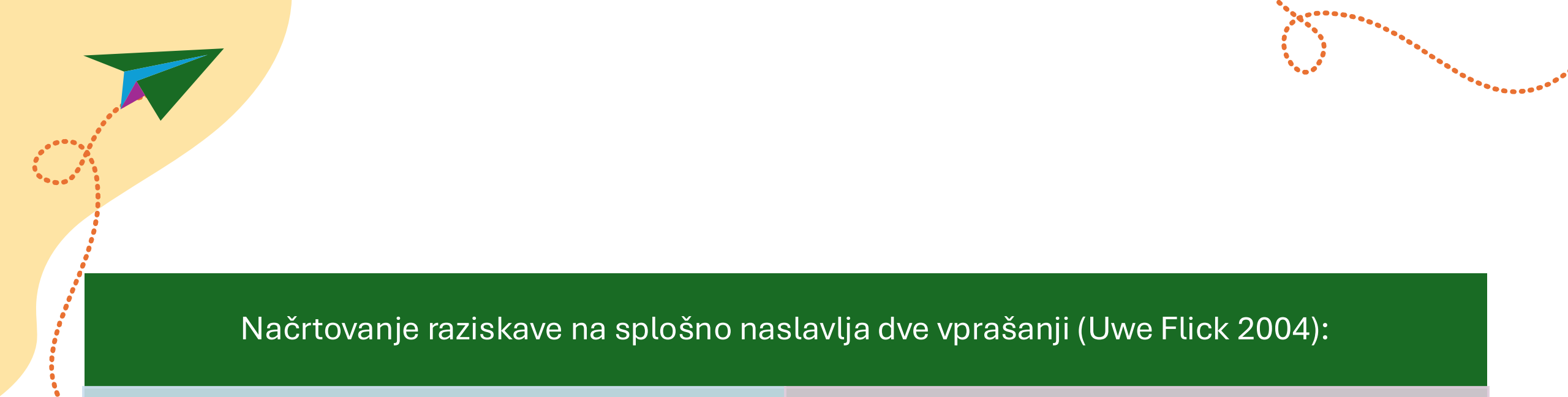
A decorative graphic of three interlocking gears: a large orange one, a medium purple one, and a small green one at the bottom.

V kvantitativnem raziskovanju imamo veliko literature o različnih oblikah raziskovalnih načrtov. Izbira, katero od raziskovalnih strategij bomo uporabili je večinoma namenjena temu, da lahko kontroliramo, minimaliziramo ali pa umaknemo vpliv raziskovalca in same raziskave na zbiranje pomembnih podatkov

V kvalitativnem raziskovanju so ti načrti bolj ohlapni

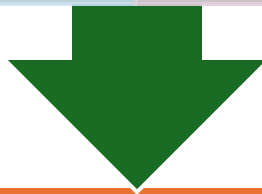

Načrtovanje raziskave na splošno naslavlja dve vprašanji (Uwe Flick 2004):

kako bomo zbirali empirični material ter izvedli analizo

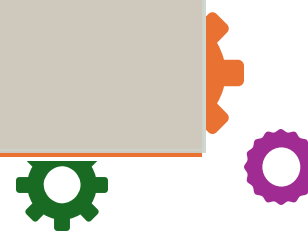
kako bomo selekcionirali empirični material, da bomo lahko odgovorili na raziskovalna vprašanja znotraj zastavljenega časovnega okvirja ter z sredstvi, ki jih imamo na razpolago

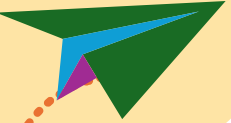

Ko načrtujemo raziskavo oziroma uporabimo specifično vrsto raziskave, imamo dva namena:

Vzpostaviti možnost poiskati odgovore na raziskovalna vprašanja

Kontrolirati postopke

Kontrolirati v tem smislu pomeni ohranjati pogoje raziskave konstantne, tako da razlike v odgovorih ne prihajajo zaradi napačnih razlogov (različni vprašalniki ipd) – zato je treba definirati postopke vzorčenja

V kvantitativni raziskavi – cilj tudi kontrolirati zunanje variable – uporabljati konsistentne metode zbiranja podatkov, uporabljati homogene vzorce

V raziskovalnem načrtu mora raziskovalec z jasno obrazložitvijo **upravičiti izbor** tako velikosti in vrste vzorca, raziskovalne metode in instrumenta merjenja kot tudi predvideti morebitna etična vprašanja in potencialne ovire pri zbiranju ter interpretaciji podatkov.

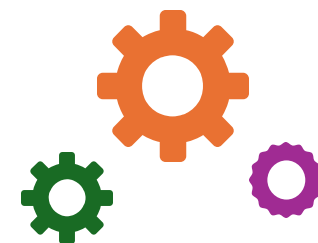

Raziskovalčeva utemeljitev mora biti osnovana na temelju raziskovalnega vprašanja, ciljev raziskave in v skladu raziskovalno filozofijo.

- Načrt raziskave je **varovalo**, da ne bi pri načrtovanju raziskave spregledali ali zanemarili kakšnega vidika raziskovalnega problema (ali spremeljivke) za katerega tudi ne bi zbirali podatkov, kasneje pa ga v analizi in interpretaciji ne bi mogli pogrešiti. Gre za prizadevanje za **vnaprejšnje reševanje morebitnih metodoloških in drugih problemov**

Ka

cilji raziskave

teoretični okvir

konkretna
vprašanja

selekcija
empiričnega
materiala

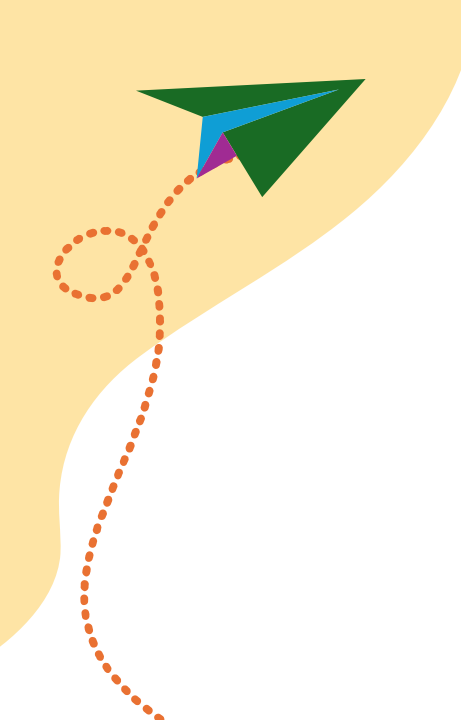
metodološki
postopki

stopnja
standardizacije in
kontrole

generalizacija
ciljev

časovni, osebni in
materialni viri, ki
jih imamo na
razpolago

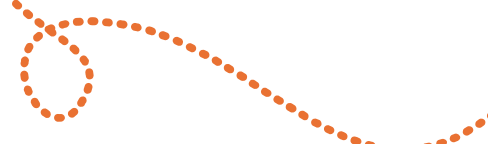
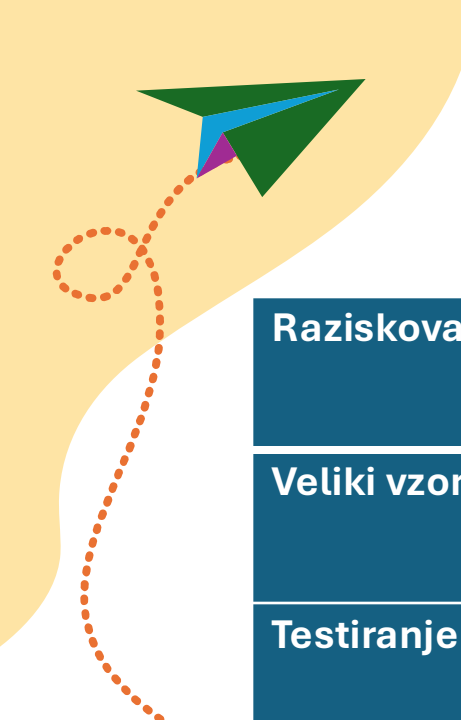

Če povemo na kratko je raziskovalni načrt (design) sredstvo za doseganje ciljev raziskave. Povezuje teoretični okvir, vprašanja, empirični del, generalizacijo in predstavitev ciljev z izbranimi metodami. Njihova realizacija je rezultat odločitev doseženih v raziskovalnem procesu.

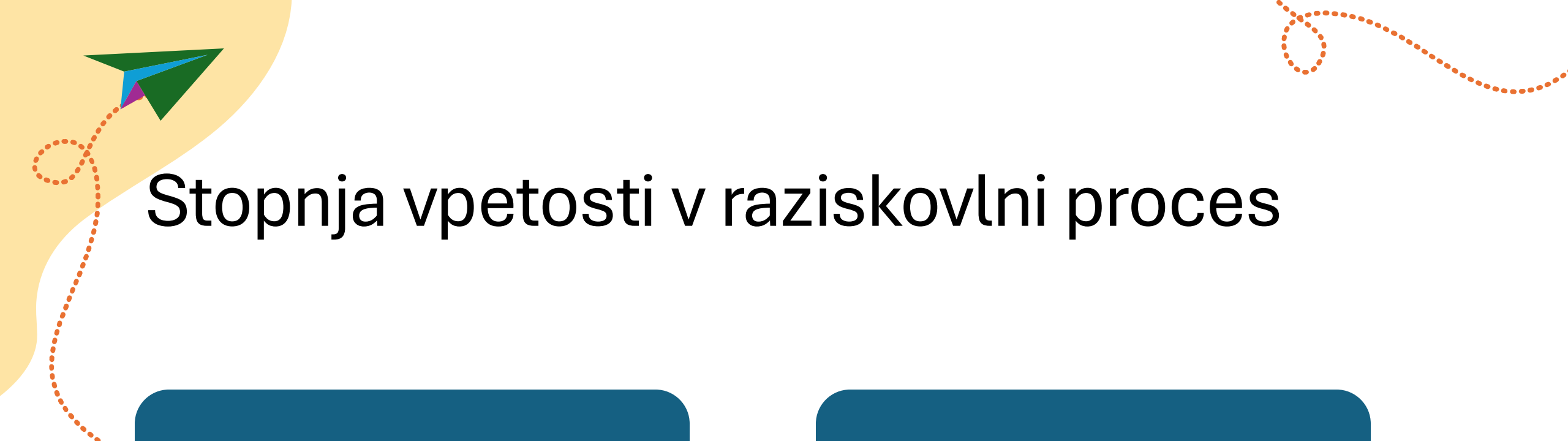
Strategija je sredstvo, ki nas uspešno pripelje do konca zbiranja podatkov. Pri postavitvi načrta gre za organiziranje raziskovalne dejavnosti. Načeloma je treba opraviti veliko potencialnih izbir. Šest kriterijev za optimalno izbiro (Eastery-Smith 2007: 63, v Lamut in Macur 2010: 75)

Raziskovalec je neodvisen	ali	Raziskovalec je vpleten
Veliki vzorci	ali	Majhni vzorci
Testiranje teorij	ali	Generiranje teorij
Eksperimentalno načrtovanje	ali	Metode terenskega dela
Univerzalna teorija	ali	Lokalno znanje
Verifikacija	ali	Falsifikacija

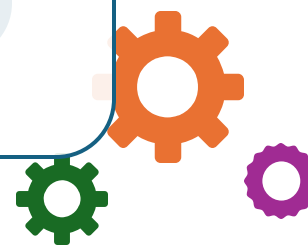

Stopnja vpetosti v raziskovni proces

Prva zbiranje se nanaša na dilemo, ali naj raziskovalec ostane distanciran od predmeta raziskave ali naj bo vpleten vanjo. Tradicionalna znanstvena predpostavka je, da mora raziskovalec ostati distanciran od raziskovalnega predmeta, v kolikor želi doseči veljavnost podatkov.

Zato naj bi uporabljal čim bolj objektivne in zanesljive instrumente. Pri poročanju o raziskavah pa naj bi uporabljal stvaren in brezoseben jezik. Brez osebne vpetosti. To naj bi zagotavljalo nepristransko, objektivno raziskovanje resničnosti.

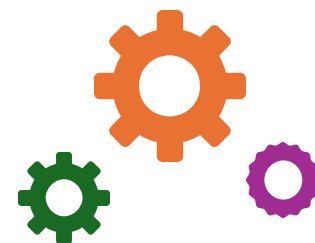

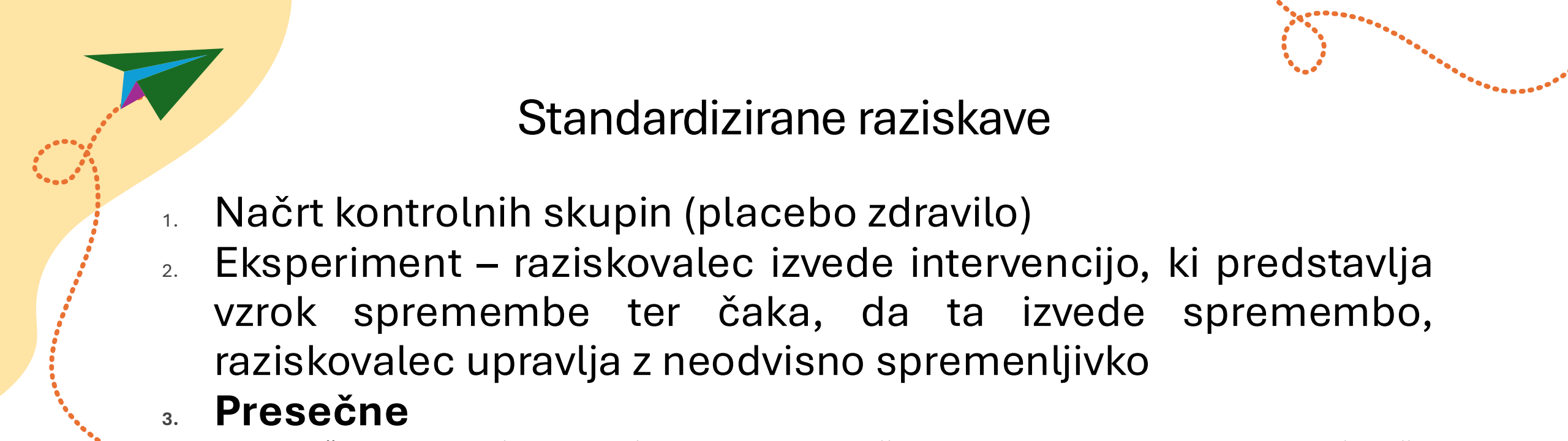
Stopnja vpetosti v raziskovalni proces

Interpretativno raziskovanje pa ravno obratno, težko govoriti o neodvisnosti. Vloga raziskovalca je drugačna, pomembno opozarjanje na lastno vlogo znotraj raziskave, samo-refleksija.

- Etnograf gre preko poročanja o dogodkih in detajlih določenega dogajanja. Potrebno je razložiti, kot se temu reče »mrežo pomenov – webs of meanings« Geertz, kulturne konstrukcije v katerih živimo - Kaj je ključno? Etnografi iščejo razlage za neko dogajanje skozi razumevanje kulturnega okolja in konstrukcij. Vendar pa so tudi sami del kulturnih konstrukcij, svojih ali pa teh, ki jih preučujejo. Pomembno razlikovanje med EMSKIM in ETSKIM

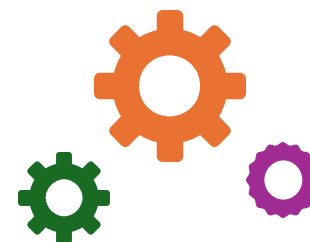
Emsko je to, kar lahko opišemo kot pogled insiderja, izhaja iz etnografskega raziskovanja, etsko pa se nanaša na bolj oddaljene, analitične usmeritve te izkušnje

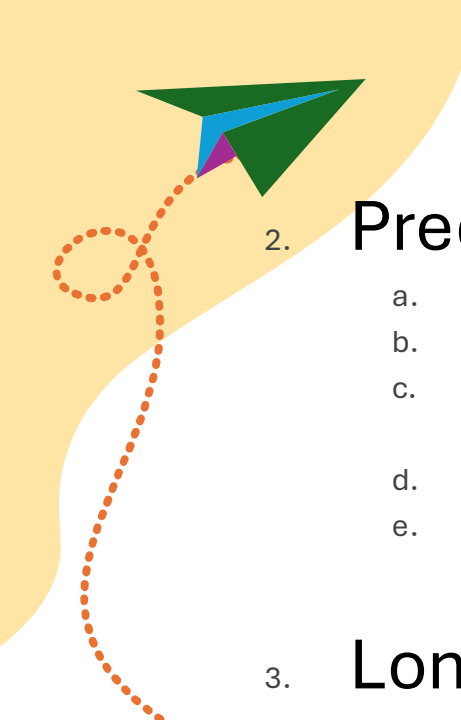

Standardizirane raziskave

1. Načrt kontrolnih skupin (placebo zdravilo)
2. Eksperiment – raziskovalec izvede intervencijo, ki predstavlja vzrok spremembe ter čaka, da ta izvede spremembo, raziskovalec upravlja z neodvisno spremenljivko
3. **Presečne**
 - a. Načrt tovrstne raziskave strmi k temu, da se odkrije npr. prevalenca nekega fenomena, situacija, odnos do neke težave.
 - b. To storimo, da raziščemo presek populacije
 - c. S pomočjo presečne raziskave razkrijemo nek fenomen kot obstaja v izbranem času.
 - d. Načrt je izjemno enostaven:
 - e. izberete raziskovalni problem in vprašanja,
 - f. identificirate populacijo,
 - g. izberete respondente (vzorčenje), jih kontaktirajte in
 - h. zberete podatke.
 - i. Tovrstna študija predvideva samo eno srečanje z raziskovano populacijo – so cenovno ugodne
 - j. Kritika = ne moremo meriti sprememb

2.

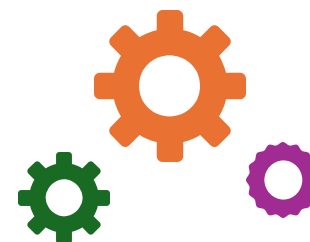
Pred in po raziskave

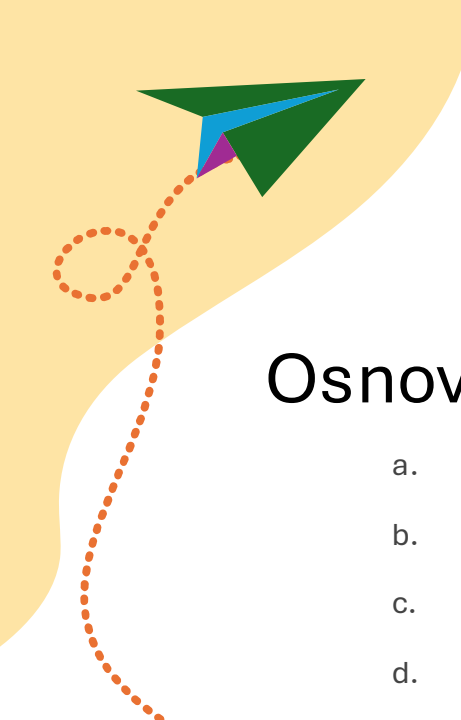
- a. S tovrstno raziskavo lahko merimo spremembe neke situacije, fenomena ipd.
- b. Najbolj primeren je za merjenje učinkovitosti nekega izvajanega programa.
- c. Tovrsten načrt raziskave lahko opredelimo tudi kot dve presečni raziskavi – saj je podatke od iste populacije potrebno zbirati dvakrat.
- d. Tovrsten način raziskovanja se uporablja pri evalvacijskih študijah.
- e. Kritika = ni nujno da je razlog za spremembo vedenja ravno v implementiranem programu, spremembi.

3.

Longitudinalne

- a. Primerne so za merjenje obsega spremembe nekega fenomena, situacije, problema v določenem časovnem obdobju.
- b. Primerne so, ko je potrebno zbiranje podatkov na daljši rok.
- c. Raziskovana populacija sodeluje v raziskavi (bodisi z odgovarjanjem na ankete bodisi z odgovarjanjem v intervjujih) v določenem obdobju.
- d. Longitudinalna raziskava je v samem bistvu serija presečnih raziskav.
- e. Kritika= sodelujoči po določenem času lahko začnejo dajati 'pričakovane' (po njihovem mnenju zaželeni) odgovore.

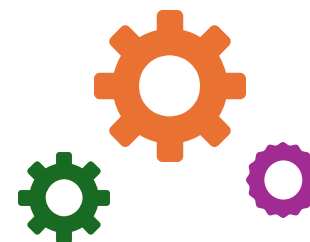

Nestandarizirane raziskave

Osnovi raziskovalni načrti v kvalitativni raziskavi

- a. Študija primera
- b. Primerjalna študija
- c. Retrospektivna študija
- d. Snapshot
- e. Longitudinalna študija

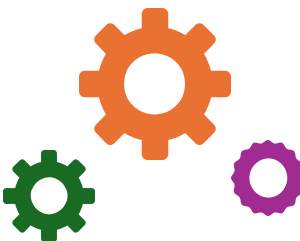
Izbira enega od načinov raz. str. je namenjena temu, da kontrolira, zmanjša in izloči vpliv raziskave na raziskovalca da se zbere podatke na primeren način, da se nastavi način analiziranja podatkov

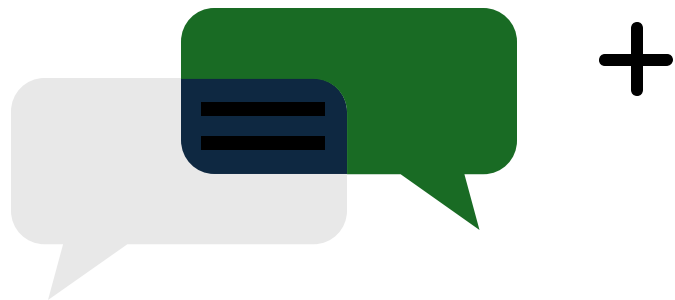

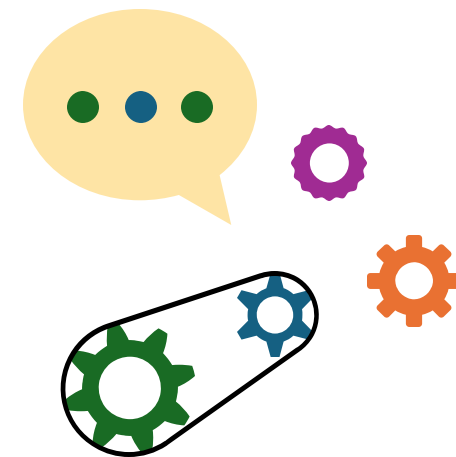
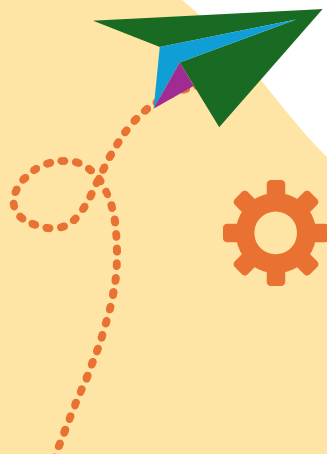
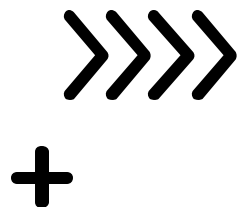
Vaja

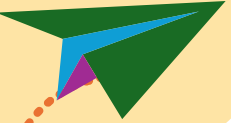
-
- Kakšen načrt bi bil primeren za vašo temo? Standardiziran ali nstandardiziran
- Zakaj?

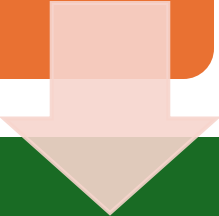

Vzorčenje

Prvo vprašanje, nam katerega je treba odgovoriti je – kaj v raziskavi sestavlja populacijo – »populacija je skupina pojavov, ki jih opredelimo zato, da jih preučimo« Macur 2009 – to so lahko osebe, gospodinjstva, živali, pravne tvorbe, organizacije – lahko so tudi dogajanja – rojstvo, nesreče ipd.

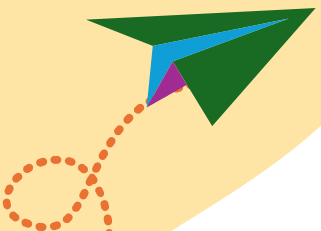

Vsaka populacija mora biti natančno opredeljena časovno in prostorsko

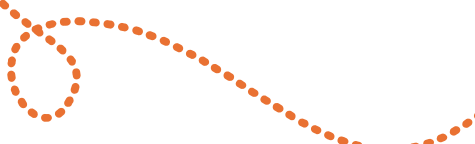

Populacija je statistična množica; Vzorec je statistična podmnožica

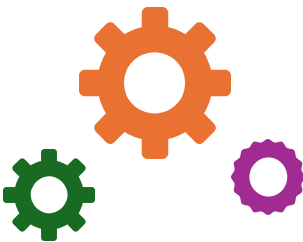

Kadar je le mogoče, naj vzorčni načrt sestavlja celotna populacija.
Problem: Če je premajhen realiziran vzorec ali napačna sestava vzorca

V kvantitativni raziskavi so najpogostejši verjetnostni vzorci – omogočajo sklepanje na populacijo. Skupno verjetnostnim vzorcem je, da ima vsaka enota v preučevani populaciji enako možnost biti izbrana – pristranskost je izključena

Ponovimo

- Medtem ko je populacija statistična množica, je vzorec statistična podmnožica.
- Vzorec je torej le del populacije.
- V ta namen je treba razmisliti, ali je vzorec sploh potreben.
 - Ko je populacija manjša, je praviloma zajeta v vzorčni načrt v celoti, kar je z vidika kakovosti pridobljenih podatkov bolje (npr. učitelji v SŠ, ki uporabljajo portfolio).
 - Ne glede na to, kolikšen del populacije sestavlja vzorčni načrt, pa je realiziran vzorec praviloma manjši od vzorčnega načrta.
- Kadar je mogoče, naj vzorčni načrt sestavlja celotna populacija:
 - v primeru branže vsa podjetja v njej;
 - v primeru organizacije vsi zaposleni;
 - v primeru društva vsi člani,...
- Problem kvantitativne raziskave je praviloma premajhen realiziran vzorec ali napačna sestava vzorca ali oboje!!!!

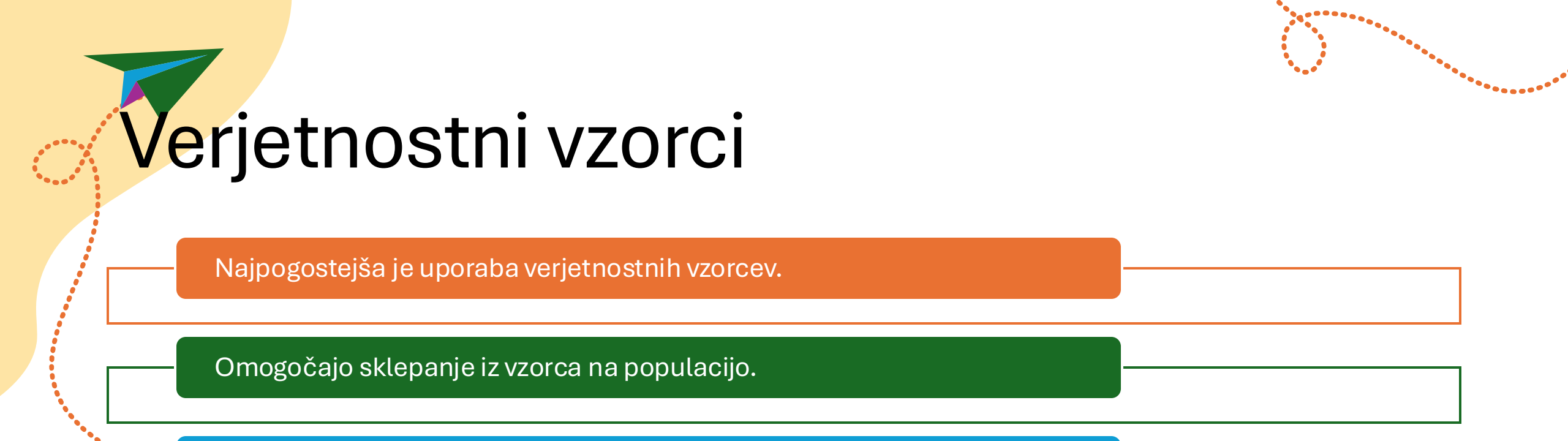
Vzorčenje v kvantitativni raziskavi

- Načrt vzorčenja vključuje naslednje vsebine (Punch, 2000):
 - strategija vzorčenja in kakšne so zahteve glede posplošitve na populacijo;
 - velikost vzorca;
 - način izbora enot vzorca.

- Vrste vzorcev

Verjetnostni vzorci	Neverjetnostni vzorci
Enostavni naključni vzorec	Praktični vzorec
Sistematičen vzorec	Namenski vzorec
Stratificiran naključni vzorec	Snežna kepa
Vzorec skupinic	Kvotni vzorec
Večstopenjski vzorec	Samoizbirni vzorec

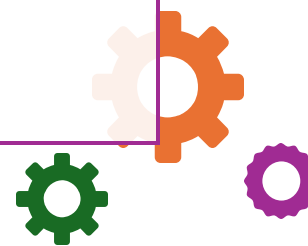
Verjetnostni vzorci

Najpogostejša je uporaba verjetnostnih vzorcev.

Omogočajo sklepanje iz vzorca na populacijo.

Vsaka enota v proučevani populaciji ima enako možnost biti izbrana.

Pristranskost pri izbiranju je izključena.

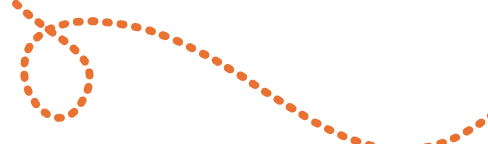
- V vsakem od verjetnostnih vzorcev je treba najprej definirati populacijo, nato pa pridobiti seznam enot v populaciji, čemur pravimo tudi vzorčni okvir.
 - Iz tega okvirja so nato izbrane enote za vzorec.
 - V tem delu se rado zaplete, kajti vzorčnega načrta (kako/koga izbrati) včasih preprosto ni, največkrat pa ni na voljo zaradi varovanja osebnih podatkov.
-

Verjetnostni vzorci

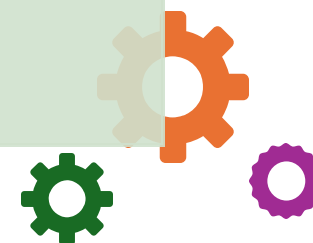
Enostavni naključni vzorec je vzorec, dobljen s povsem naključnim izborom enot iz vzorčnega načrta.

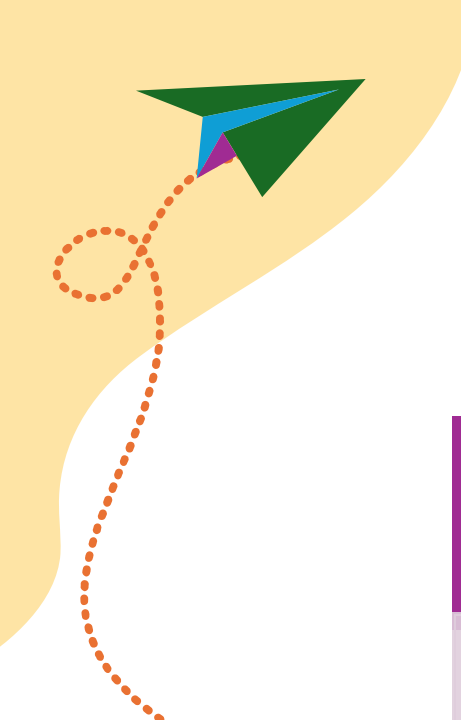
- Postopek se izvaja tako, da enote oštevilčimo in ročno ali s pomočjo računalnika naključno izberemo n enot.
- Takšno vzorčenje je primerno za velike populacije.
- Velikost tovrstnega vzorca je najboljša pri nekaj sto in več enotah (Saunders in drugi, 2007: 217).

Sistematično vzorčenje pa je primerno za vse velikosti vzorca.

- Vzorec je oblikovan tako, da so iz vzorčnega okvira izbrane enote po enakih intervalih – na primer vsak deseti – odvisno od velikost populacije in želenega vzorca (Tratnik, M., 2002: 69).

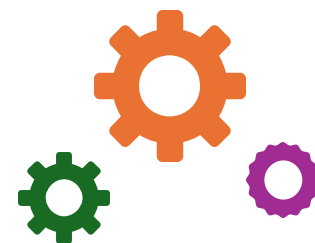

Verjetnostni vzorci

Stratificiran naključni vzorec je izbran takrat, ko gre za manjše populacije, kjer obstaja nevarnost, da bi bili nekateri ljudje v vzorcu preveč ali preslabo zastopani.

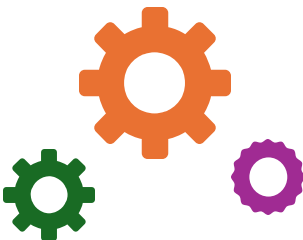
- Populacijo je najprej treba razdeliti na homogene skupine, nato pa so proporcionalno (še vedno naključno) izbrane vzorčne enote.
- Če so proučevana populacija vsi zaposleni v nekem podjetju, jih je treba razdeliti v skupine, na primer: vodstvo, administrativni delavci in delavci v proizvodnji. Če je delavcev v proizvodnji 60 %, jih mora biti v vzorcu enak odstotek (Tratnik, M., 2002: 69)

Uteževanje realiziranega vzorca

1. Realiziran vzorec praviloma ni enak vzorčnemu načrtu, kajti v vzorčni načrt so vedno vključeni tudi ljudje, ki nimajo časa sodelovati v raziskavi.
2. Realiziran vzorec ima lahko zato resne težave z reprezentativnostjo.
3. Kaj storiti, ko ta vzorec ne odraža celotne populacije? NPR: ko je v realiziranem vzorcu na primer 70 % žensk, v populaciji pa jih je 55 %?
4. Enotam, ki so v vzorcu podreprezentirane, dodati utež, večjo od 1, enotam, ki so v vzorcu nadreprezentirane, pa utež, manjšo od 1.
 - a. V vseh bazah Arhiva družboslovnih podatkov je v opisu datoteke dodana kategorija »uteževanje«, kjer je natančno razloženo, ali je bila baza utežena in po katerih spremenljivkah.

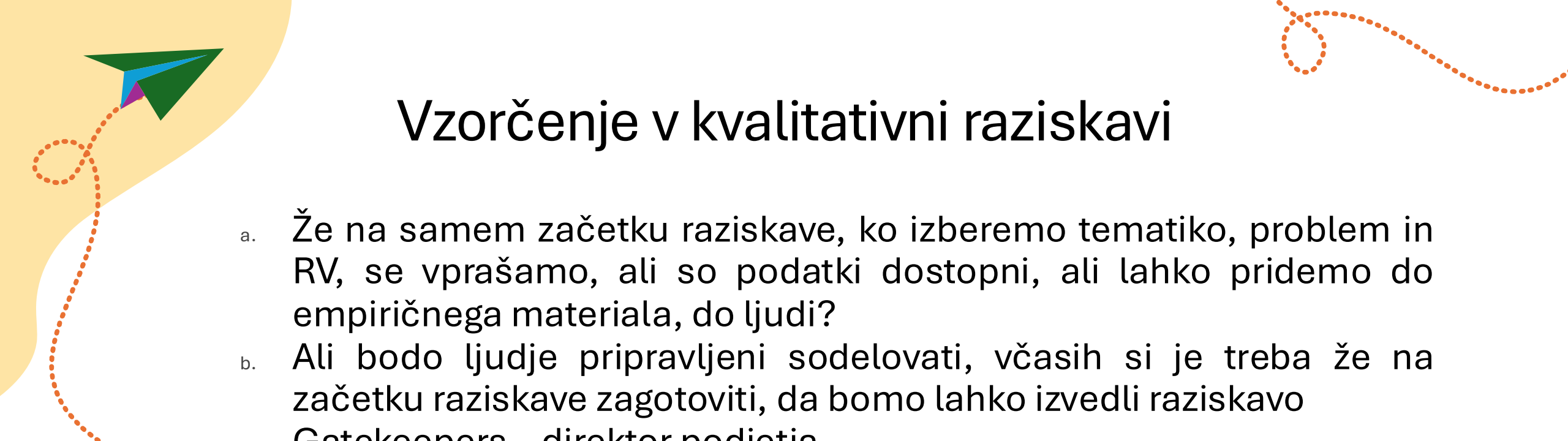

Vzorčenje v kvalitativni raziskavi

V kvalitativnem raziskovanju namen ni posplošitev na populacijo – realiziran vzorec je veliko manjši kot v kvantitativnem raziskovanju – iščemo posebnosti

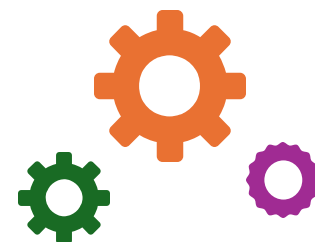
Z vzorcem se označuje preučevane enote, ki jih raziskovalec vključi z namenom čim bolj holistično spoznati preučevano enoto, ki je lahko oseba, pojav, situacija ali skupina

Majhno število enot pa še ne pomeni, da način izbire enot ni pomemben

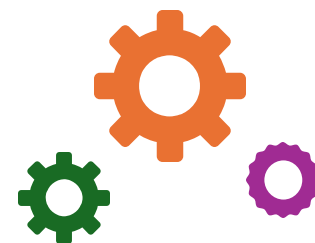
Vzorčenje v kvalitativni raziskavi

- a. Že na samem začetku raziskave, ko izberemo tematiko, problem in RV, se vprašamo, ali so podatki dostopni, ali lahko pridemo do empiričnega materiala, do ljudi?
- b. Ali bodo ljudje pripravljeni sodelovati, včasih si je treba že na začetku raziskave zagotoviti, da bomo lahko izvedli raziskavo
- c. Gatekeepers – direktor podjetja
- d. Vloga raziskovalca, refleksija na lastno vpletenost in evaluacijo primerov

Neverjetnostni vzorci

- Vzorec je izbran po presoji raziskovalca.
- Uporablja se takrat, ko enot ni možno izbrati naključno, ali pa takrat, ko zaradi narave raziskave to ni zaželeno.
- **Praktični vzorec** pomeni, da so v vzorec vključeni posamezniki ali organizacije, ki jih je najlažje pridobiti za sodelovanje. Pristranskosti v vzorčenju je najmanj tam, kjer imajo člani populacije podobne proučevane lastnosti.
- **Namenski vzorec** se uporablja v primeru, ko so v vzorec zbrani posamezniki, ki o proučevani zadevi lahko dajo kar največ podatkov. Ta tehnika je posebej primerna za manjše populacije in za poglobljeno kvalitativno analizo.
- **Snežna kepa**. Ta metoda vzorčenja je izbrana takrat, ko so v obravnavo povabljeni posamezniki, ki o temi veliko vedo, ni pa znano, kje so in kako jih poiskati. Vzorec se začne z enim posameznikom, ki raziskovalca usmeri k drugim. Včasih je ta metoda edina možnost oblikovanja vzorca (Tratnik, 2002)

Vzorčenje v kvalitativni raziskavi

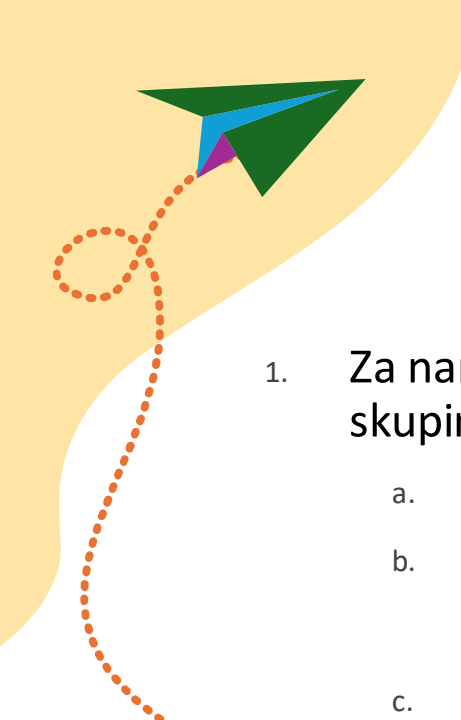
Pri kvalitativnem raziskovanju ne moremo govoriti o vzorcu na enak način kot pri kvantitativnem raziskovanju.

Ko govorimo o opisu vzorca govorimo o opisu kriterija po katerem se izbirali sogovorniki/sodelujoče v raziskavi.

Ker so pri kvalitativnem raziskovanju sogovorniki po navadi strokovnjaki oziroma osebe, ki so na nekem področju kompetentne gre opis vzorca v smeri opisa teh kompetenc.

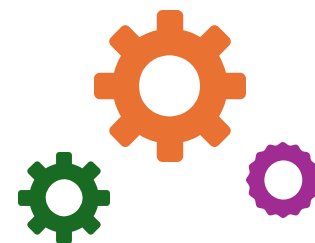
Opis vzorca gre torej v smeri odgovora na vprašanje: Zakaj je bil nekdo izbran kot sodelujoči v raziskavi.

Pozor! Paziti je potrebno, da opis kompetenc ne bo povzročil, da bo osebo mogoče prepoznati!

Primer opisa kriterijev

1. Za namene kvalitativne raziskave smo uporabili metodo namenskega vzorčenja, saj smo v fokusne skupine povabili udeležence glede na sledeče kriterije izbora:
 - a. (1) velikost ZD: velik/srednji/majhen,
 - b. (2) specifične okoliščine oz. populacijo – npr. tam, kjer imajo albansko populacijo;
 - c. (3) izkušnje: pred tem še niso izvajali/imajo dolgoletne izkušnje;
 - d. (4) v bližini izvajajo Šolo za starše v porodnišnici, skupaj izvajajo;
 - e. (5) izrazito urbano okolje/izrazito ruralno okolje in
 - f. (6) so bili del konzorcija.

Načini vzorčenja

Maloštevilne enote - posamezne enote

Teoretično vzorčenje

- Nastane na podlagi teorije, ki jo raziskovalec razvija v svoji raziskavi ali na podlagi potreb, ki se prikažejo med analizo podatkov
- Ta vrsta vzorčenja je običajna pri pristopu utemeljitvene teorije (ground theory).

Načini vzorčenja

Namensko vzorčenje

- Najpogosteje uporabljen način.
- Raziskovalec izbere sogovornike, za katere je prepričan, da bodo kar najbolj odgovorili zahtevam raziskovalnega vprašanja.
- Lahko celo oblikuje okvir kriterijev s pomočjo katerega oceni ali lahko nekdo sodeluje v nastajajoči raziskavi. Ta okvir lahko vsebuje kriterije kot so: spol, starost, vključen v program, starš, ipd.,
- Običajno je bolj zahtevne narave.
- Če so udeleženci raziskovalcu poznani jih lahko stratificira glede na odnose do objekta raziskovanja ali pa glede na njihova prepričanja.

Načini vzorčenja

Priložnostno vzorčenje

- Najmanj časovno in finančno zahteven. Raziskovalec k sodelovanju povabi ljudi, ki jih pozna, so mu blizu.

Snežna kepa

večanje vzorca po vsakem izvedenem pridobivanju podatkov

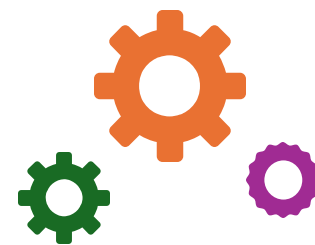
Kvotno vzorčenje

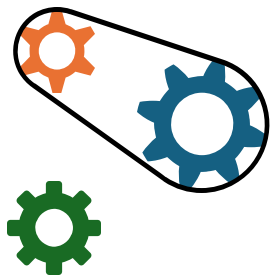
- Gre za fiksno število oseb z določenimi značilnostmi, ki jih je treba vključiti v raziskavo.
- Zagotavlja, da so v vzorec vključene osebe z določenimi značilnostmi sorazmerno glede na zastopanost takšnih oseb v osnovni populaciji.
- Raziskovalec mora imeti na voljo natančne podatke, na osnovi katerih določi kvote.
- Cilj uporabe kvot je izogibanje in nadzorovanje pristranskosti pri izbiranju oseb v vzorec in zagotovitev zastopanosti tistih skupin prebivalstva, ki so navadno zastopane v manjšem številu

Vaja

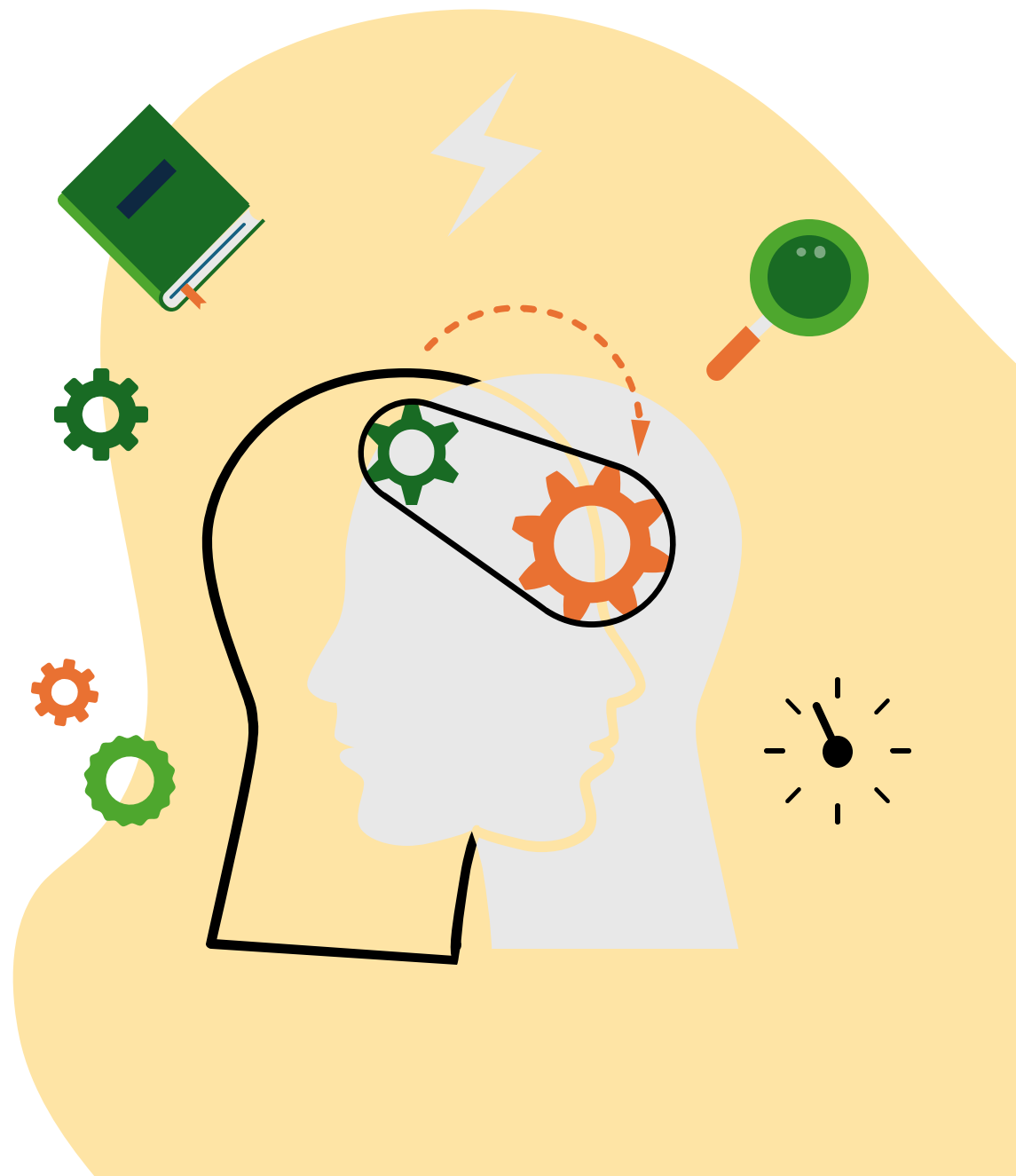
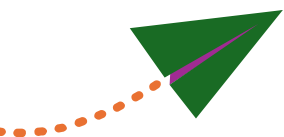
-
- Določite metodo vzorčenja
- Opišite vzorec

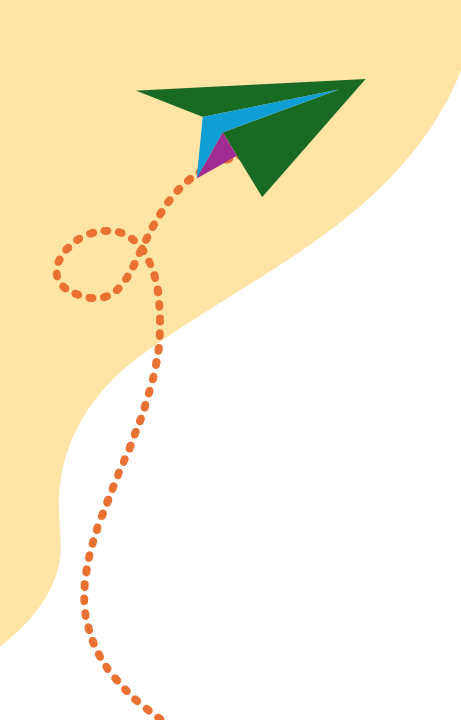
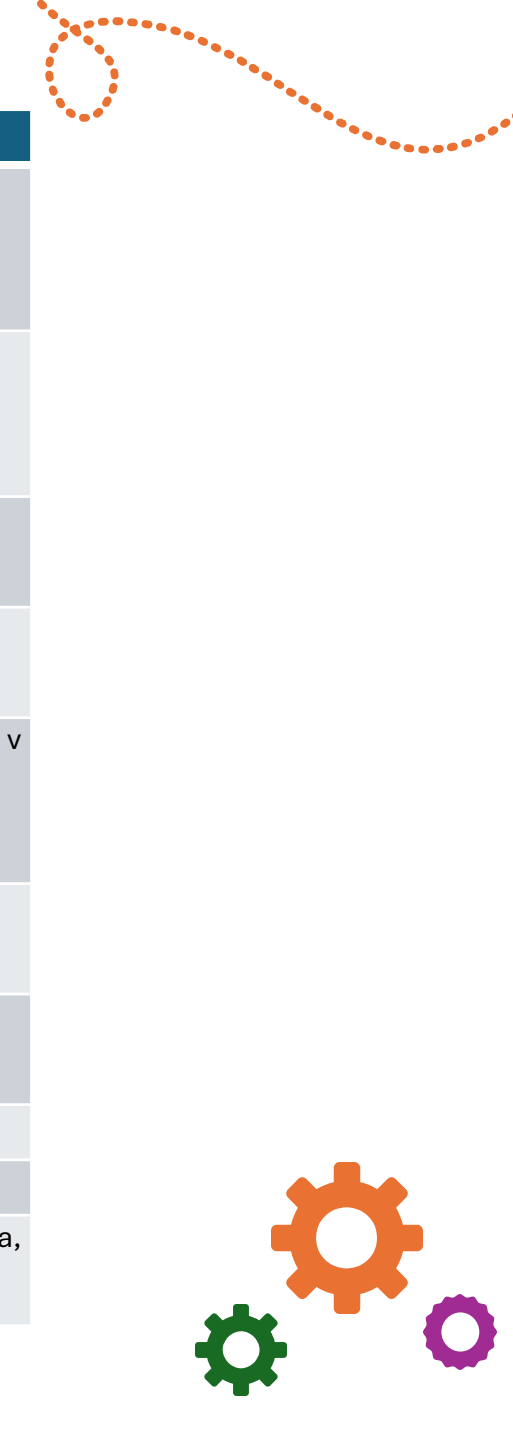

05

Metode

Razmislek	Kvantitativna raziskava	Kvalitativna raziskava
Raziskovalni problem	Dovolj obstoječega znanja? Dovolj dostopnih udeležencev?	Kaj je novega pri problemu? Dovolj dostopnih udeležencev?
Namen	Tip raziskave Raziskovalni interesi	Znanje in praktični vidiki
Teoretični okvir	Model primeren za operacionalizacijo?	Izbrana raziskovalna perspektiva?
Raziskovalna vprašanja	Ali je primeren za raziskovalni problem?	Ali je preširoko zastavljen?
Viri	Metodološke zahteve, čas, denar	Ali je možno analizirati zbrano gradivo v določenem časovnem obdobju?
Vzorčenje in primerjava	Primernost vzorčenja; reprezentativnost?	Prevelika raznolikost?
Metode	Lastne ali obstoječe metode in podatki	Odprtost ali strukturiranost
Standardizacija	Omejitve standardizacije	Možna primerjava razlik v skupini?
Generalizacija	Do kje seže ?	Do kje lahko seže?
Predstavitev	Zgoščenost pomembnih vidikov?	Jasnost raziskovalnega procesa, transparentnost?

Metode raziskovanja

KVALITATIVNA PARADIGMA	KVANTITATIVNA PARADIGMA
Metoda intervjuvanja (individualno/skupinsko – fokusna skupina)	Metoda anketiranja
Metoda opazovanja (odkrito/prikrito/z ali brez udeležbe....)	Analiza sekundarnega gradiva
Analiza sekundarnega (besedilnega/slikovnega) gradiva	Strukturirano opazovanje

Študija primera

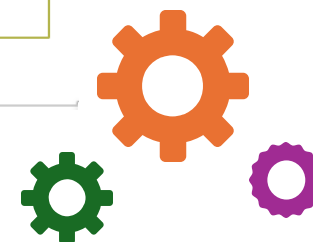
Triangulacija

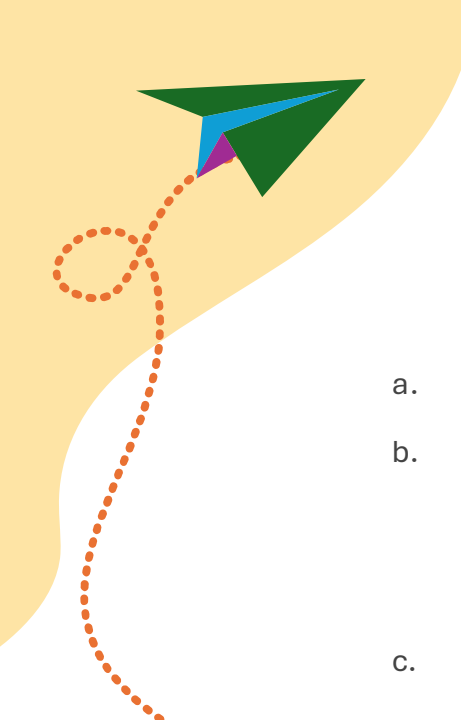
Akcijsko raziskovanje

Evalvacija

Strategije raziskovanja

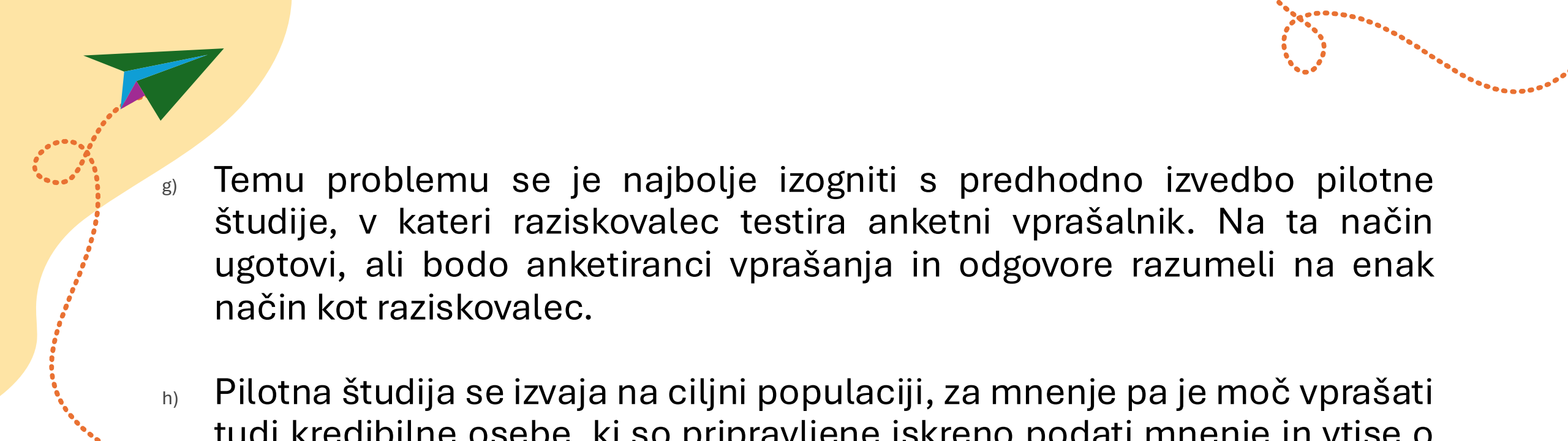

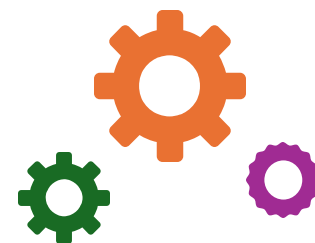

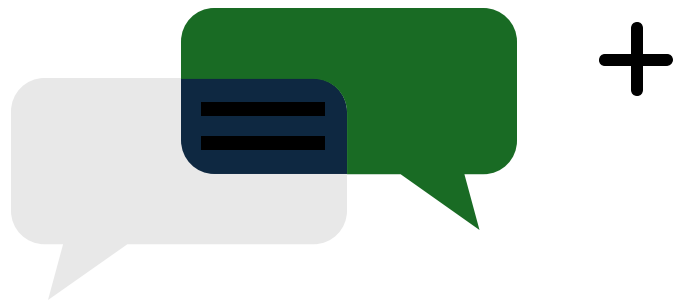
Kvantitativno raziskovanje

- a. začne se s hipotezo
- b. vzročno-posledični odnos med dvema spremenljivkama
raziskovalec najprej predvidi v obliki hipoteze, do česar pride z analizo predhodnih virov, najpogosteje raziskav.
- c. Če želi hipotezo izdelati natančno, to od raziskovalca zahteva jasno operacionalizacijo problema do nivoja spremenljivk.
- d. Merski instrument je v kvantitativni raziskavi natančen in finaliziran pred pričetkom same raziskave.
- e. Anketnemu vprašalniku se pripisuje enaka preciznost kot merskim instrumentom v naravoslovju. Ko se meritve na terenu pričnejo, ni moč več ničesar spreminjati. Če je anketni vprašalnik na nekaterih mestih slab in nerazumljiv anketirancem, bodo zbrani podatki neveljavni in jih ne bo moč uporabiti.

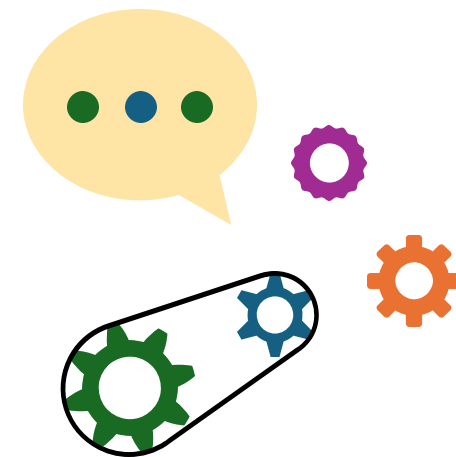
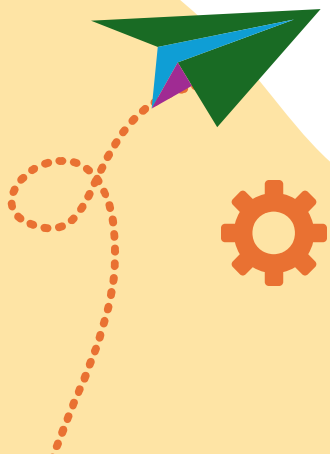
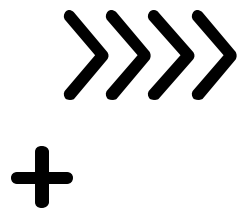

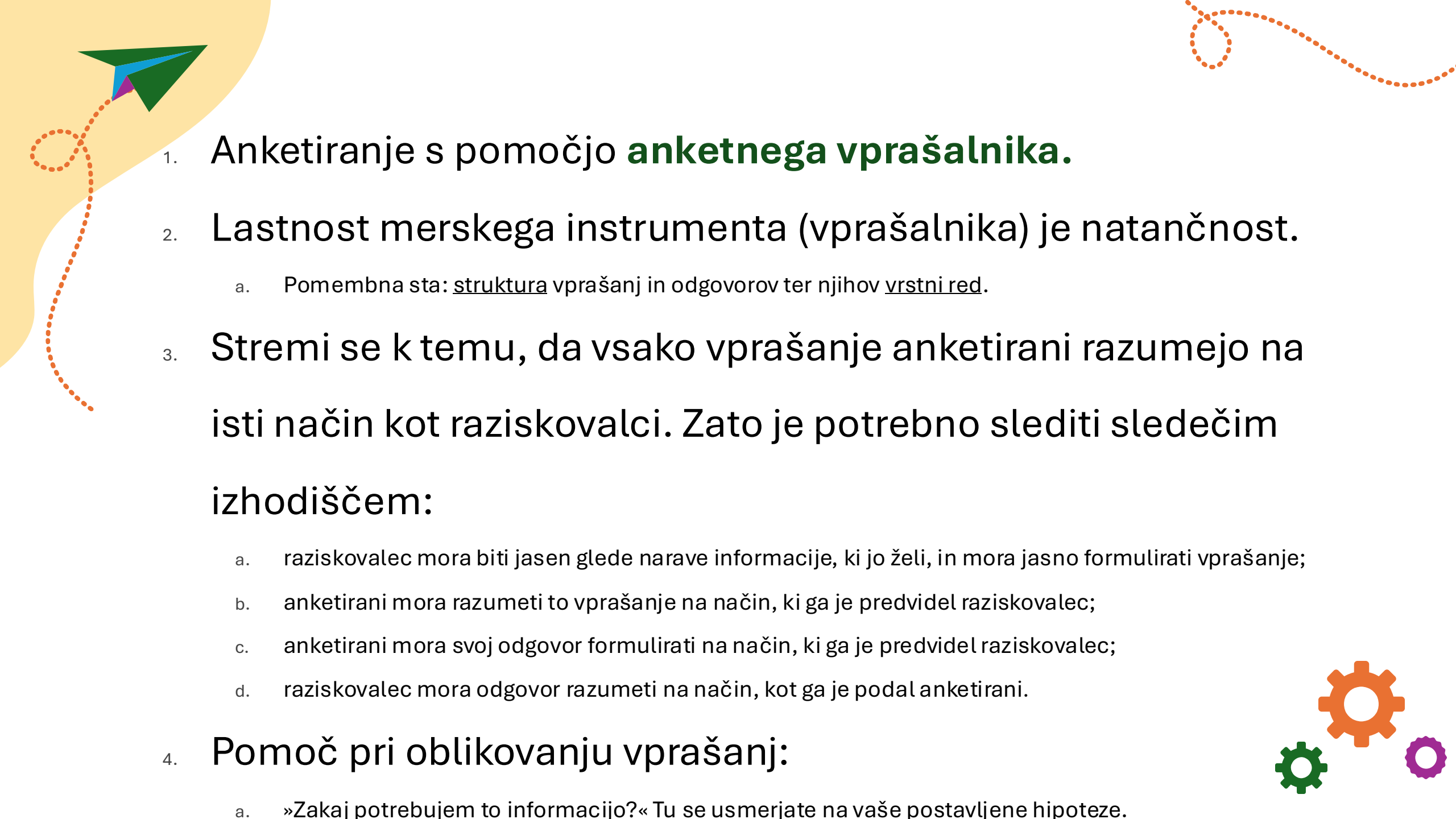
-
- g) Temu problemu se je najbolje izogniti s predhodno izvedbo pilotne študije, v kateri raziskovalec testira anketni vprašalnik. Na ta način ugotovi, ali bodo anketiranci vprašanja in odgovore razumeli na enak način kot raziskovalec.
 - h) Pilotna študija se izvaja na ciljni populaciji, za mnenje pa je moč vprašati tudi kredibilne osebe, ki so pripravljene iskreno podati mnenje in vtise o predloženem vprašalniku.
 - i) Opravka imamo z velikimi vzorci, saj je pogosto namen raziskave sklepanje iz vzorca na populacijo, to pa zahteva zadostno število anketiranih oseb in predvsem veljavno izpolnjenih anketnih vprašalnikov.

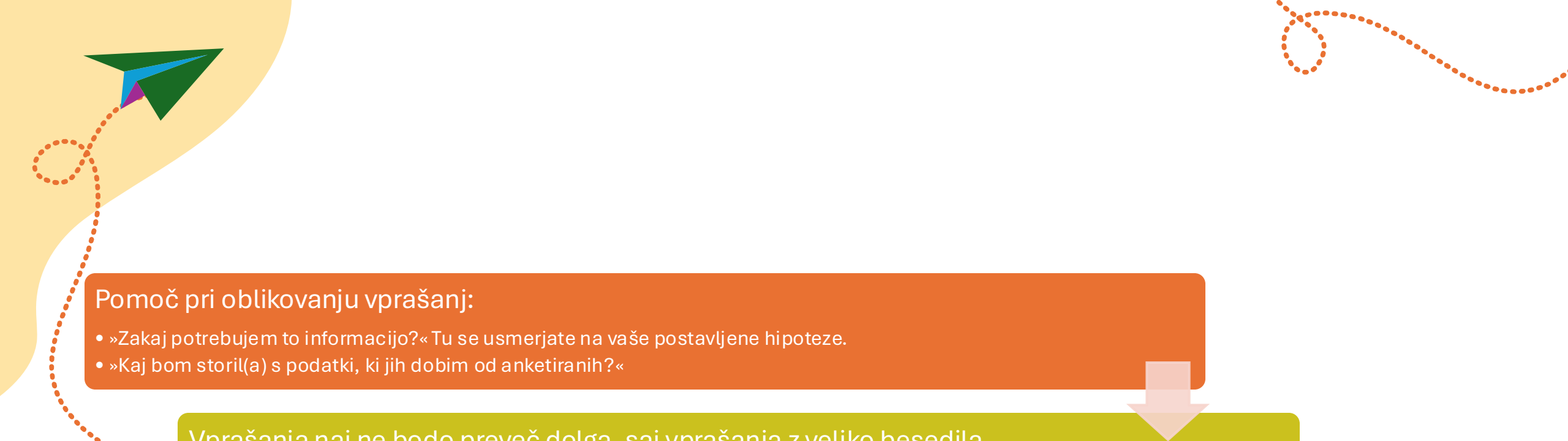

Anketiranje

-
1. Anketiranje s pomočjo **anketnega vprašalnika**.
 2. Lastnost merskega instrumenta (vprašalnika) je natančnost.
 - a. Pomembna sta: struktura vprašanj in odgovorov ter njihov vrstni red.
 3. Stremi se k temu, da vsako vprašanje anketirani razumejo na isti način kot raziskovalci. Zato je potrebno slediti sledečim izhodiščem:
 - a. raziskovalec mora biti jasen glede narave informacije, ki jo želi, in mora jasno formulirati vprašanje;
 - b. anketirani mora razumeti to vprašanje na način, ki ga je predvidel raziskovalec;
 - c. anketirani mora svoj odgovor formulirati na način, ki ga je predvidel raziskovalec;
 - d. raziskovalec mora odgovor razumeti na način, kot ga je podal anketirani.
 4. Pomoč pri oblikovanju vprašanj:
 - a. »Zakaj potrebujem to informacijo?« Tu se usmerjate na vaše postavljene hipoteze.

Pomoč pri oblikovanju vprašanj:

- »Zakaj potrebujem to informacijo?« Tu se usmerjate na vaše postavljene hipoteze.
- »Kaj bom storil(a) s podatki, ki jih dobim od anketiranih?«

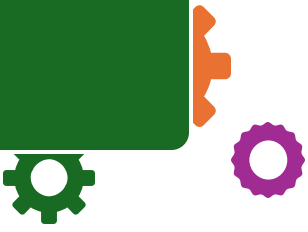
Vprašanja naj ne bodo preveč dolga, saj vprašanja z veliko besedila predstavljajo za respondenta kognitivni napor in med respondenti se kaže tendenca, da si bolj zapomnijo le začetek in konec besedila.

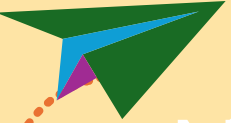

Jezik mora biti prilagojen ciljni skupini in anketna vprašanja naj ne vsebujejo preveč kompleksnih in strokovnih besed.

Vprašanja naj bodo čim bolj uravnotežena (na primer: kaj vam je všeč in kaj vam ni všeč).

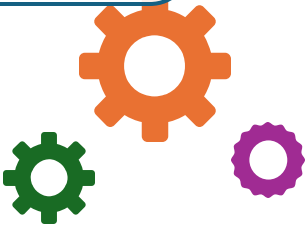

Vprašanja naj bodo enodimenzionalna oziroma v enem vprašanju ne sme biti več delov, kjer bi na primer lahko respondent podal drugačen odgovor na prvi del vprašanja kot na drugi del vprašanja.

Posluževati se je treba »filter vprašanj« (če določena vsebina ne zadeva določene skupine anketirancev, jih pri omenjenih vprašanjih raje izločimo).

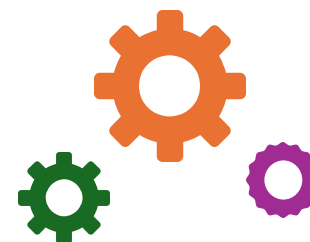
Vprašanja naj imajo natančna navodila, kako jih je treba izpolniti (npr. ali je možen en odgovor ali je možnih več odgovorov, lestvica 1 do 5)« (Manoilov, 2011: 24).

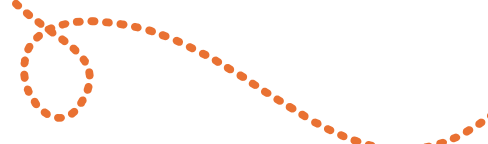
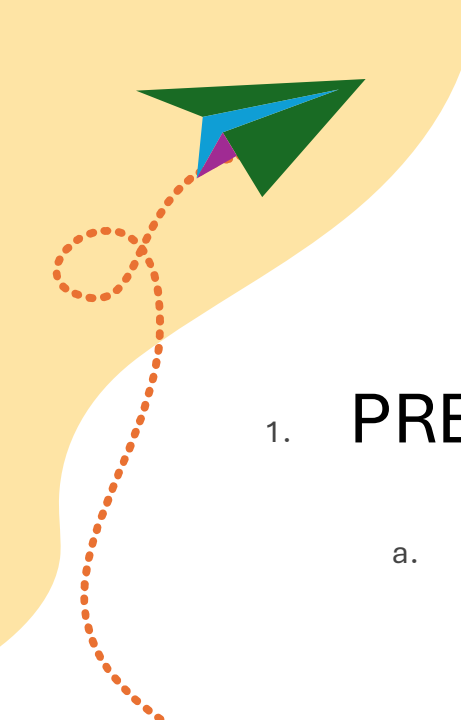

Vrste vprašanj

3 tipi vprašanj v anketah:

- a. Zaprti tip (izberejo vnaprej ponujen/-e odgovor/-e)
- b. Odprti tip (odgovori so opisni, ni vnaprej ponujenih odgovorov)
- c. Pol-odprti tip / kombinirani (izberejo ali vnaprej ponujen/-e odgovor/-e ali dopišejo lastnega - npr.: d) drugo (prosimo, navedite):_____)

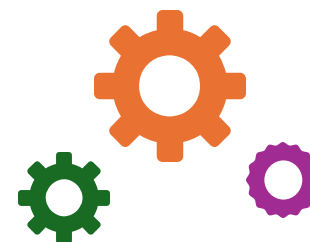
Zaprt tip vprašanj

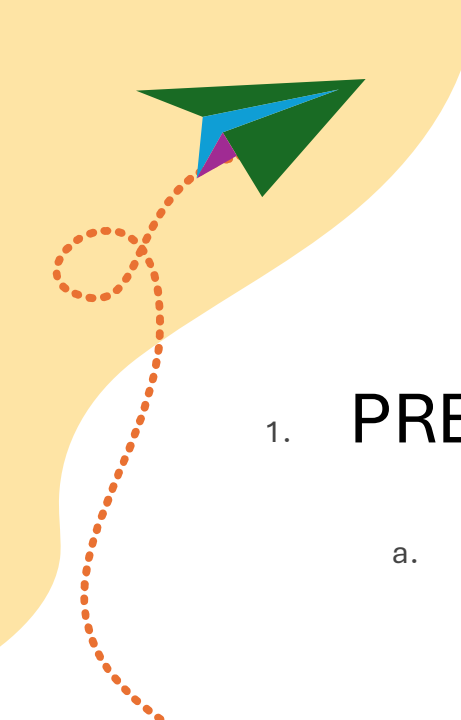
1. PREDNOSTI

- a. Standardizirana, manj zahtevna za analizo, manj zahtevna za udeležence, hkrati jih lahko vprašamo več kot pri odprtih.

2. SLABOSTI

- a. Težja formulacija vsebine, omejevanje/usmerjanje pri odgovarjanju, vpliv vrstnega reda vprašanj in ponujenih odgovorov na izbor, mehanično odgovarjanje, možnost neodgovarjanja zaradi prenasičenosti z vprašanji.

Odprt tip vprašanj

1. PREDNOSTI

- a. Lažja formulacija vsebine vprašanja, možnost podrobnejših odgovorov, udeleženci lahko odgovorijo v poljubnem obsegu.

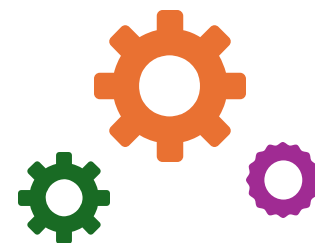
2. SLABOSTI

- a. niso standardizirana, za udeležence zahtevnejša (za odgovarjanje morajo biti bolj motivirani - posledica lahko večja količina neodgovorov ali trivialnih odgovorov), zahtevnejša za analizo, ker jih je prej potrebno kategorizirati oz. kodirati.

Pol-odprti tip vprašanj

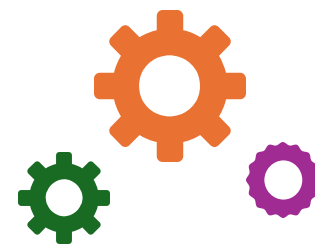
Ker vsebujejo ali zaprt ali odprt tip vprašanj so prednosti in slabosti enake kot pri zaprtem in odprtem.

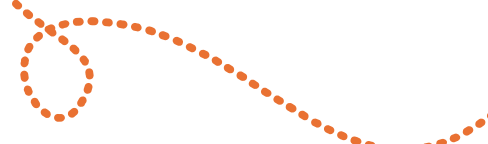
Načini anketiranja

1. Telefonsko anketiranje
2. Osebno anketiranje
3. Spletno anketiranje
4. Poštno anketiranje

Telefonsko anketiranje

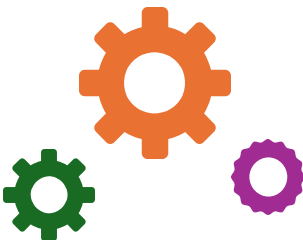
1. Telefonska anketa postaja danes vse pogostejša – pri nas jo izvajajo marketinške agencije, tudi fakultete.
2. Prednosti telefonskega anketiranja so
 - a. da so praktične in relativno poceni;
 - b. število odgovorov je večje kot pri osebno vodenih intervjujih;
 - c. nadzor dela anketarjev je enostaven (preko centralne pisarne).
3. Slabosti tovrstnega anketiranja pa so:
 - a. problem vzorca – nekateri niso v imeniku, nekateri nimajo (več) stacionarnega telefona; dostopnost mobilnih števil
 - b. pri telefoniranju se lahko dobi napačno osebo ali pa pravo osebo ob neprimernem času;

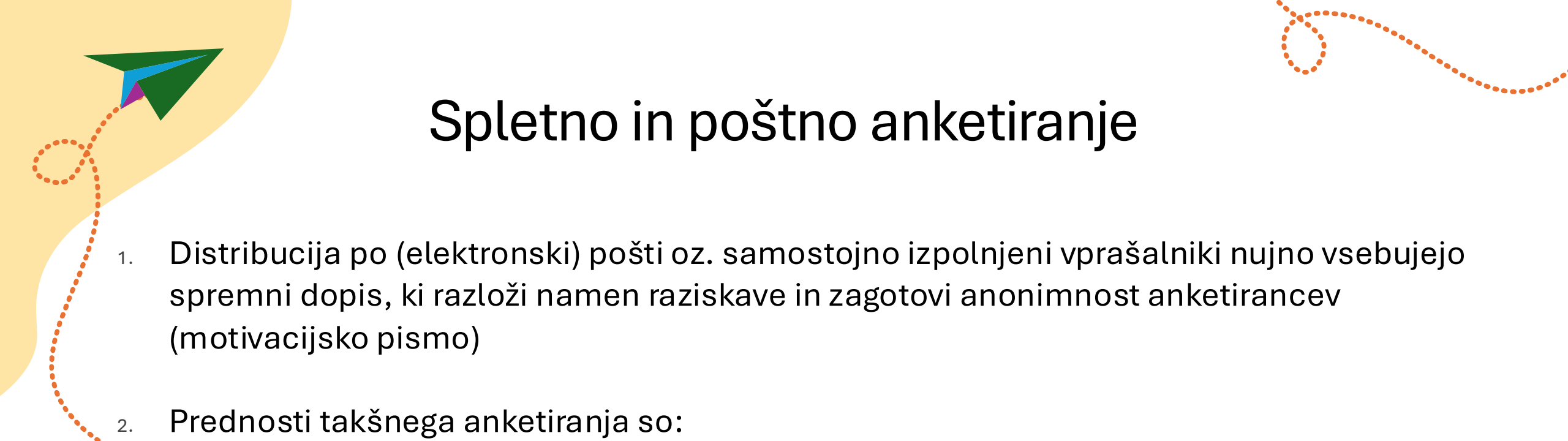

Osebno anketiranje

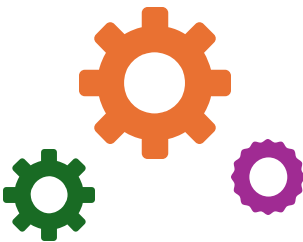
1. Osebno vodeno anketiranje izvaja raziskovalec sam ali pa skupina anketarjev.
2. V tem primeru dobi anketar vpogled v kontekst in v neverbalne odzive anketiranca, kar ima svoje prednosti in slabosti. Pri tem mora anketar:
 - a. locirati anketiranca in zagotoviti njegovo sodelovanje;
 - b. motivirati in voditi anketiranca skozi vprašalnik;
 - c. spraševati jasno in natančno ter skrbno beležiti odgovore.
3. V primerjavi z drugimi načini anketiranja je ta način dražji, vendar daje večjo pokritost z odgovori, ima večji nadzor na izvajanju anketiranja in je počasnejši.

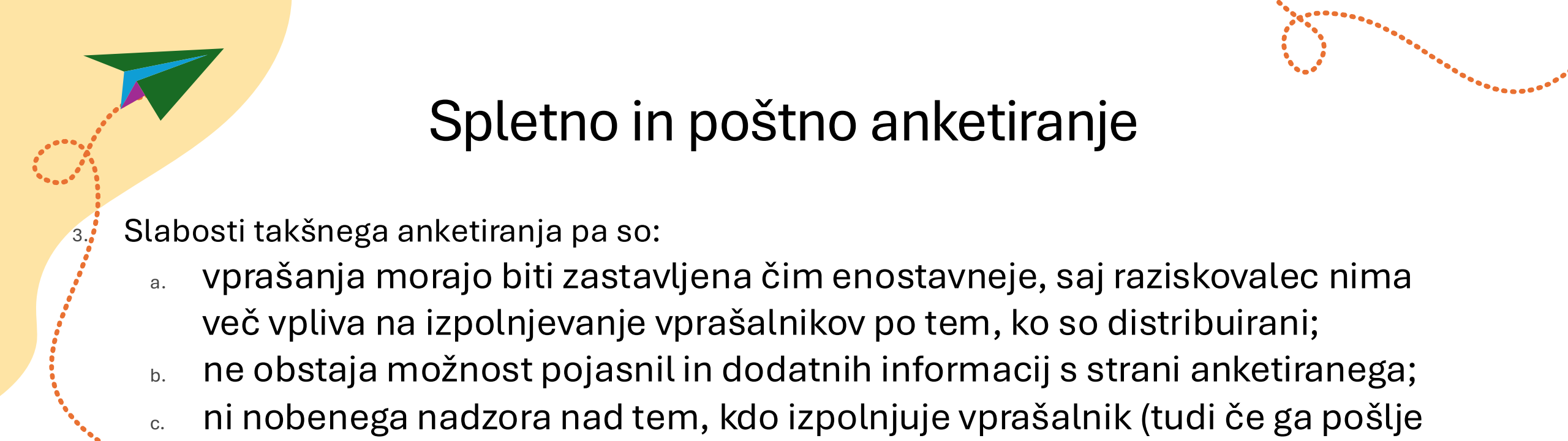

Spletno in poštno anketiranje

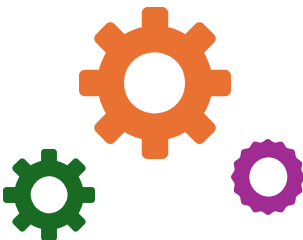
1. Distribucija po (elektronski) pošti oz. samostojno izpolnjeni vprašalniki nujno vsebujejo spremni dopis, ki razloži namen raziskave in zagotovi anonimnost anketirancev (motivacijsko pismo)
2. Prednosti takšnega anketiranja so:
 - a. nižji stroški tovrstne raziskave v primerjavi z intervjuji;
 - b. ponuja večjo anonimnost, kar je prednost v primeru analize etično in politično senzitivnih tem;
 - c. ljudje si vzamejo toliko časa, kot ga potrebujejo, da izpolnijo vprašalnik;
 - d. v nekaterih pogledih so odgovori manj pristranski, saj je izločen vpliv izpraševalca na anketiranega;
 - e. z vprašalniki je moč pokriti širši geografski prostor z nižjimi stroški.

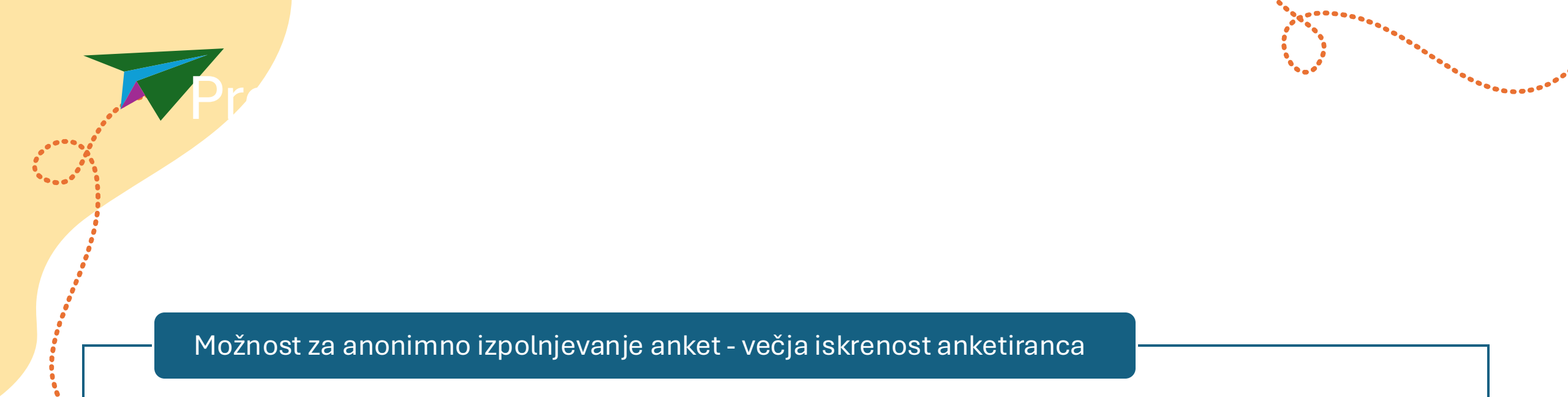

Spletno in poštno anketiranje

3. Slabosti takšnega anketiranja pa so:
- a. vprašanja morajo biti zastavljena čim enostavneje, saj raziskovalec nima več vpliva na izpolnjevanje vprašalnikov po tem, ko so distribuirani;
 - b. ne obstaja možnost pojasnil in dodatnih informacij s strani anketiranega;
 - c. ni nobenega nadzora nad tem, kdo izpolnjuje vprašalnik (tudi če ga pošlje na primer ženskam v gospodinjstvu, ga lahko izpolni mož);
 - d. delež izpolnjenih vprašalnikov je običajno nizek in praviloma ni možno preveriti pristranskosti končnega vzorca

Pr

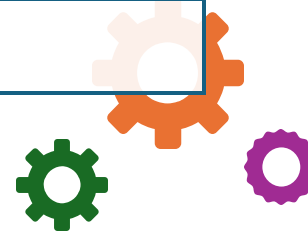
Možnost za anonimno izpolnjevanje anket - večja iskrenost anketiranca

- Veliko razmeroma hitro zbranih podatkov
- Praviloma ne (pre)drago pošiljanje vprašalnikov
- Sistematičnost in primerljivost odgovorov

Lažje analiziranje podatkov

- Možnost uporabe vprašalnikov, ki so že na voljo

Posploševanje z vzorca na populacijo

Sl

01

Odgovori so lahko površni ali napačni

02

Nerazumljiva vprašanja lahko poslabšajo kakovost odgovorov

03

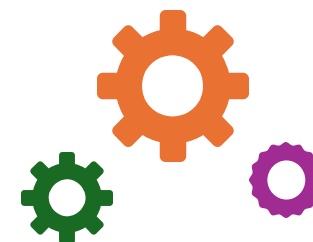
Vprašanja v vprašalniku so lahko iztrgana iz konteksta ali sugerirajo odgovor

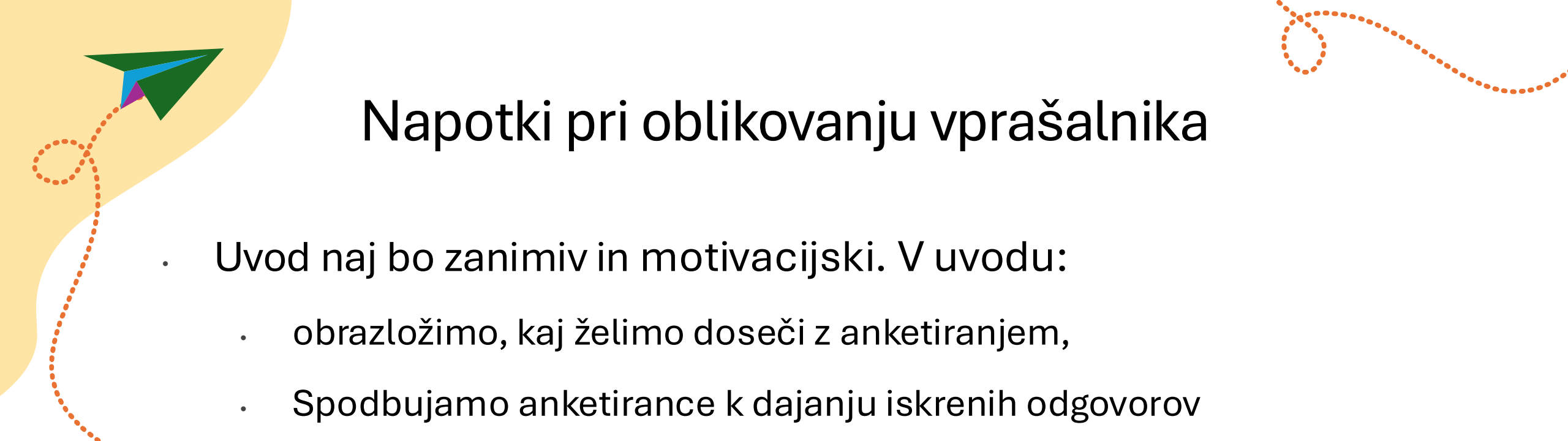
04

Dokaj neoseben način pridobivanja podatkov

05

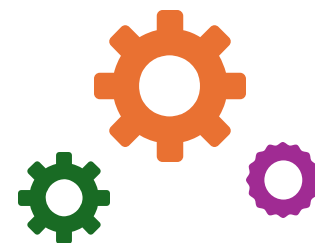
Če sestavlja raziskovano populacijo veliko enot, ne moremo anketirati vseh temveč je treba razmišljati o vzorčni izbiri enot, kar je lahko metodološko in tehnično zahtevno

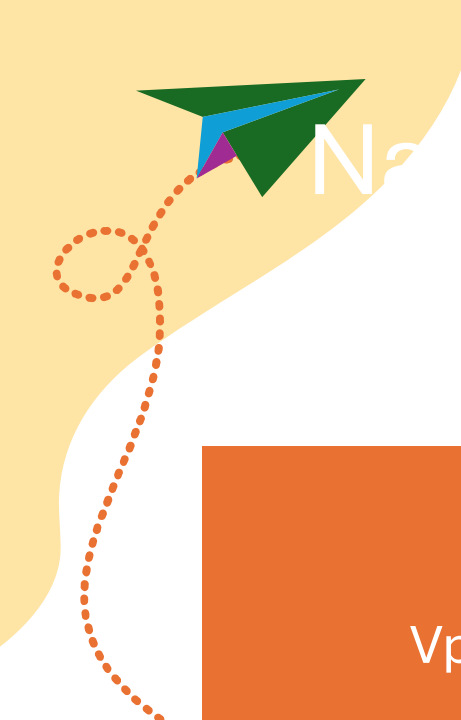

Napotki pri oblikovanju vprašalnika

- Uvod naj bo zanimiv in motivacijski. V uvodu:
 - obrazložimo, kaj želimo doseči z anketiranjem,
 - Spodbujamo anketirance k dajanju iskrenih odgovorov
 - podamo jasna navodila za izpolnjevanje
 - opredelimo način zagotovitve anonimnosti

Vprašanja:

Uporabimo preprost in jasen jezik ter kratka in točna vprašanja.

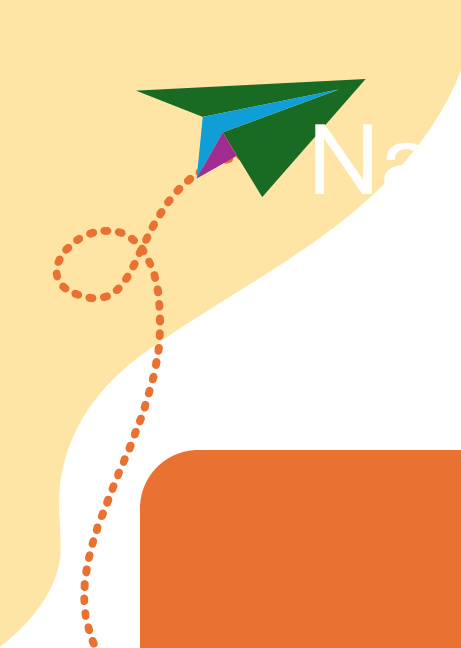
Vprašanja naj si sledijo od splošnejših do bolj specifičnih.

Vprašanja naj si sledijo od pomembnejših vprašanj do manj pomembnih (npr. demografski na koncu vprašalnika)

Čim bolj podobna vprašanja naj bodo skupaj (podobna v smislu vsebine ali zaradi podobnih možnih odgovorov)

Med sklopi vprašanj naj bo vrinjen napovedni stavek, ki napoveduje vsebino naslednjega sklopa.

Občutljiva vprašanja (kjer je možna prekinitev) naj bodo na koncu ali v sredini anketiranja.

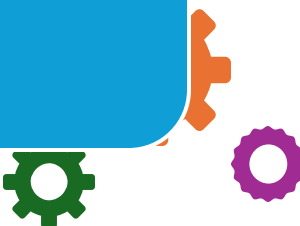

Dobro je, da ključna vprašanja "preverimo/potrdimo" z malo drugače zastavljenimi vprašanji (npr. "Ali ustrezno skrbiš za svojo osebno higieno? Kontrolno vprašanje drugje v anketi: "Kolikokrat na dan si umiješ roke? Kolikokrat na dan si umiješ zobe? Kolikokrat na teden preoblečeš spodnje perilo?"")

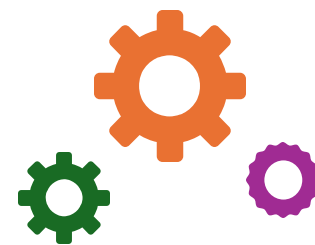
Socio-demografska vprašanja naj bodo na koncu (na začetku naj bodo le v primeru, če je to potrebno zaradi kvota vzorca ali česa podobnega)

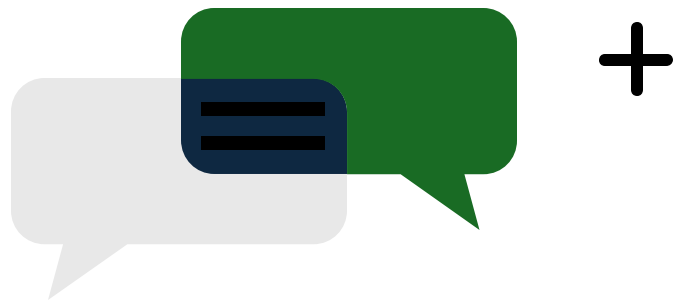
- Na koncu se zahvalimo za sodelovanje.

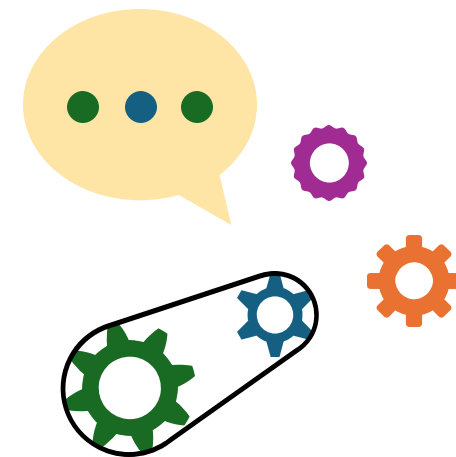
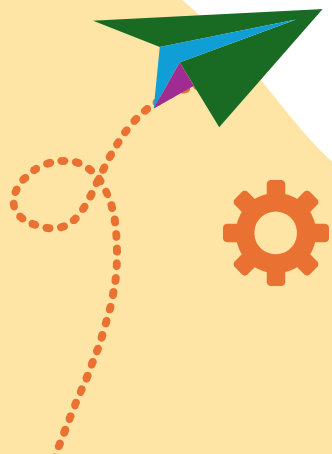
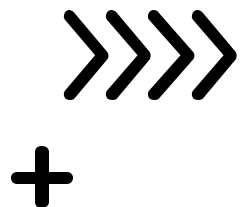
Vaja

- Določite strukturo vaših vprašanj glede na vsebinske sklope.
- Na spletu poiščite anketne vprašalnike (npr. v magistrskih ali doktorskih nalogah, znanstvenih člankih, Arhiv družboslovnih podatkov,...), s pomočjo katerih so proučevali podobne vidike vašega raziskovalnega problema.
- Ti vprašalniki so vam lahko v pomoč pri oblikovanju vašega lastnega! Ne kopirajte v celoti drugih anketnih vprašalnikov.
- Vaš vprašalnik dajte izpolnit (pred dejanskim) anketiranjem vsaj 10 osebam. V kolikor bodo izbrane osebe izpolnile vprašalnik brez težav (potrebe po pojasnjevanju zaradi nerazumevanja), bi lahko nadaljevali z dejanskim zbiranjem podatkov.

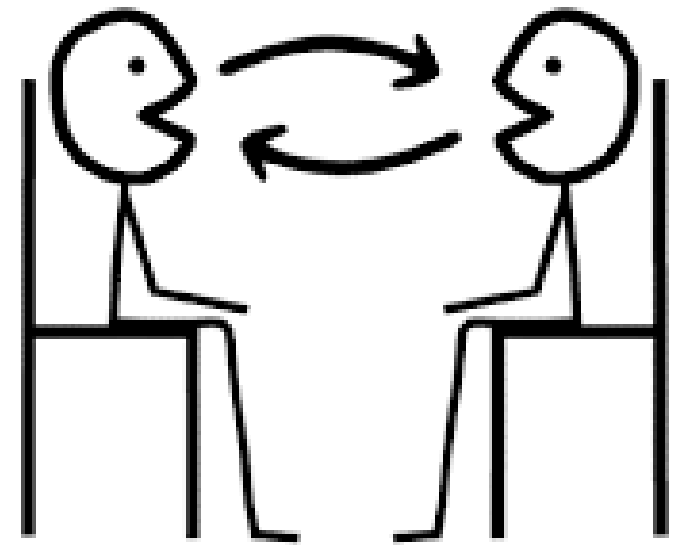
Intervju

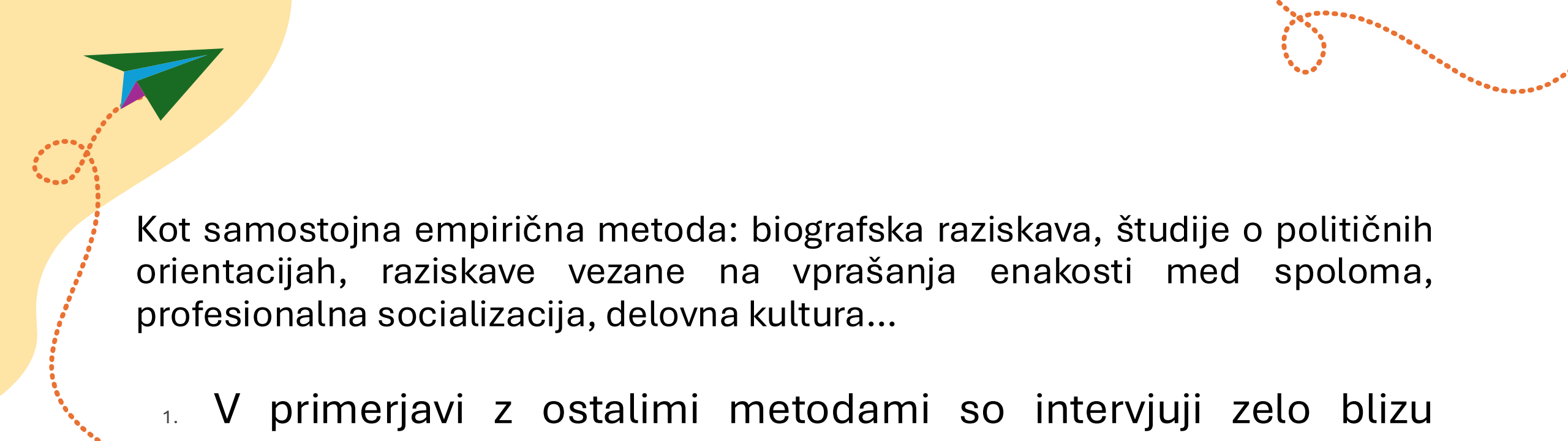

• Intervjuji

- So pogosto uporabljena metoda v kvalitativnem načinu raziskovanja. Lahko se jih uporablja na različne načine
- Kot del etnografskega raziskovalnega projekta, ki temelji na opazovanju z udeležbo, v tem smislu prenašajo ekspertno znanje o raziskovalnem polju, beleženje in analizo informatorjevih subjektivnih perspektiv, zbiranje gradiva, ki je vezano na njihovo biografijo

interview

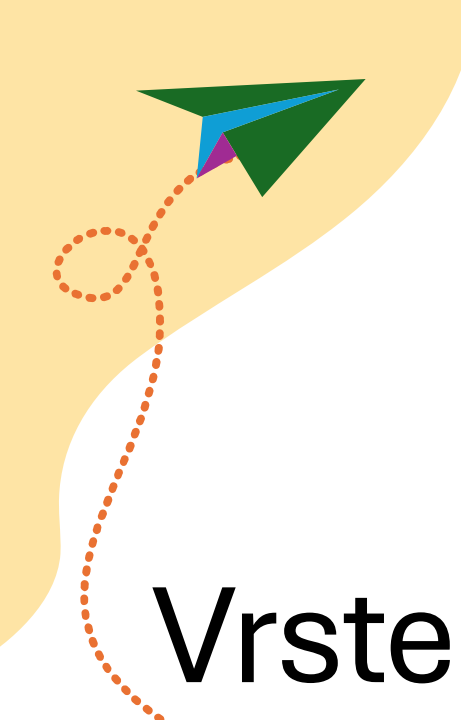

Kot samostojna empirična metoda: biografska raziskava, študije o političnih orientacijah, raziskave vezane na vprašanja enakosti med spoloma, profesionalna socializacija, delovna kultura...

1. V primerjavi z ostalimi metodami so intervjuji zelo blizu interpretativni sociologiji, možnost raziskovanja situacijskih pomenov ali motivov za delovanje, zbiranje vsakdanjih teorij in samo-interpretacij na odprt način, prav tako tudi razumevanje skozi interpretacijo.
2. Imamo več vrst, fokusirani intervjuji in narativni, kontinuum, razlika glede stopnjo odprtosti in direktnosti, raven konkretnosti

Vrste intervjujev

1. Strukturiran intervju

- iščemo odgovore na vnaprej postavljena in definirana vprašanja
- odgovori: 1-5, da/ne ipd. => fiksirani odgovori

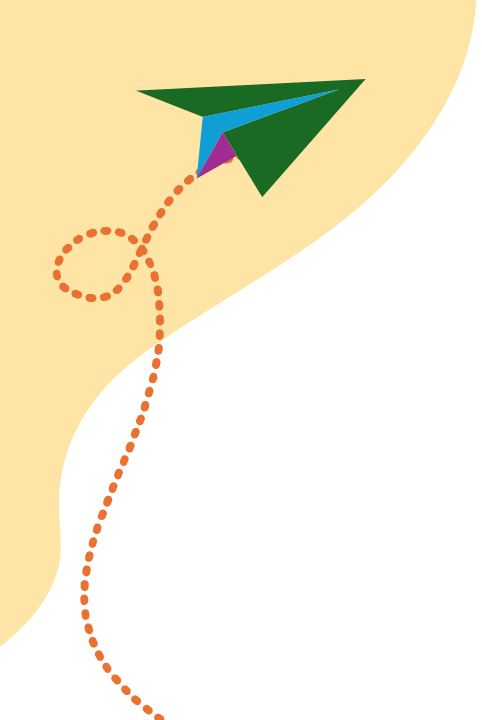
2. Delno-strukturiran intervju

- voden intervju
- kombinacija vprašanj odprtega/zaprtega tipa
- možno bolj podrobno sledenje določeni ideji

3. Nestrukturiran intervju

- vodeno po zelo splošni temi
- odprta vprašanja
- uporabno na začetku raziskav, ko še ni ustvarjenega celokupnega pogleda
- npr. pripovedujte mi o 2. svetovni vojni; narišite sebe, ko ste bolni (za otroke)

Predhodno pripravite:

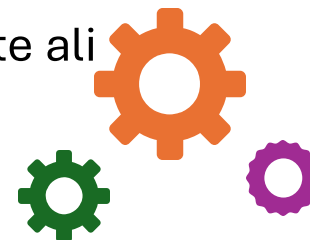
- načrt pogovora in vprašanja (protokol intervjuja)
- motivacijsko pismo (osebna predstavitev, namen pogovora, razlog izbora, način izvedbe, etika)

Izvajanje intervjuja:

- Ponovite vsebino motivacijskega pisma (dovoljenje za snemanje pogovora)
- Preverite kdo je vaš sogovornik (tip sogovorca) in temu prilagodite način izvajanja pogovora
- Skrbite za prijetno vzdušje in dobro počutje sogovornika
- Odgovore zapisujete sproti ali snemajte (potrebna privolitev v snemanje)

V primeru snemanja:

- pred intervjujem preizkusite snemalno opremo
- med intervjujem preverite ali se snema in po intervjuju preverite ali imate cel posnetek
- 1 ura pogovora = 2-4 ure prepisovanja

Vsebina motivacijskega pisma

Osebna predstavitev

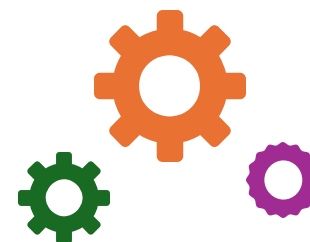
Predstavitev namena raziskave

Razlog izbora posameznika ali skupine

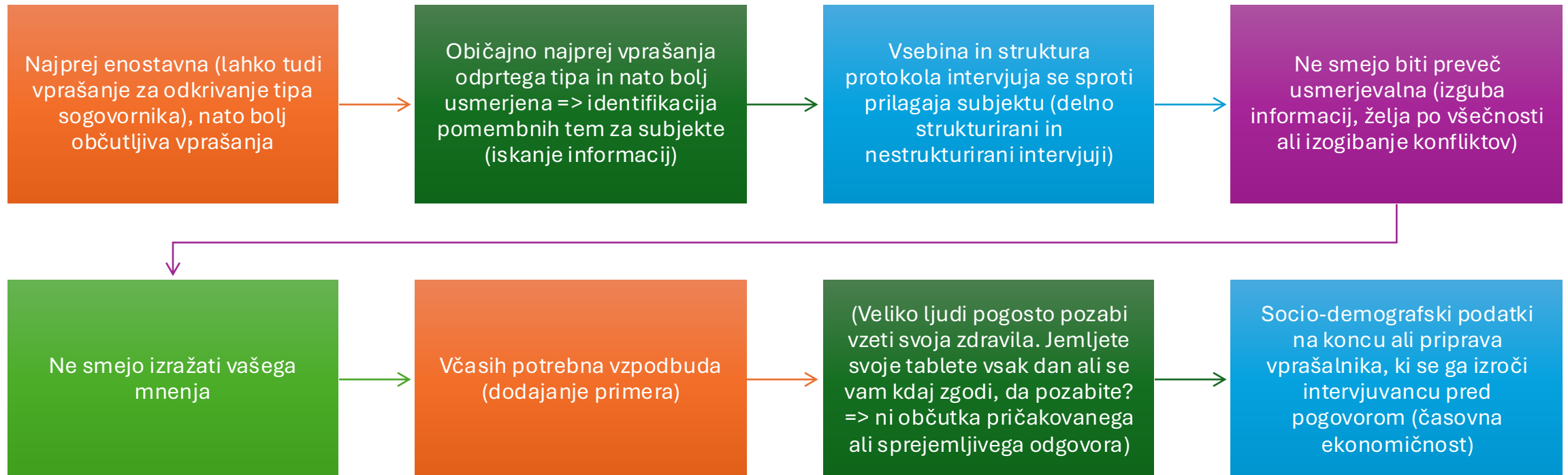
Potek raziskave (metoda, datum, ura, čas izvedbe)

Etični kodeks

Kontakt

Lastnosti vprašanja

Iz

Motnje (telefon, otroci, oznanila ipd.) (neustrezen prostor)

Strah pred nastopanjem (če je intervju javen) ali želja po vsečnosti

Postavljanje nerodnih, neprijetnih vprašanj

Skoki iz ene teme na drugo (skakanje po spominskem traku)

Poučevanje, svetovanje intervjuvanca

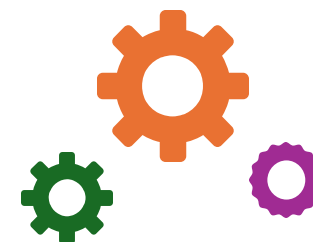
Predstavljanje lastnih mnenj (sugestije)

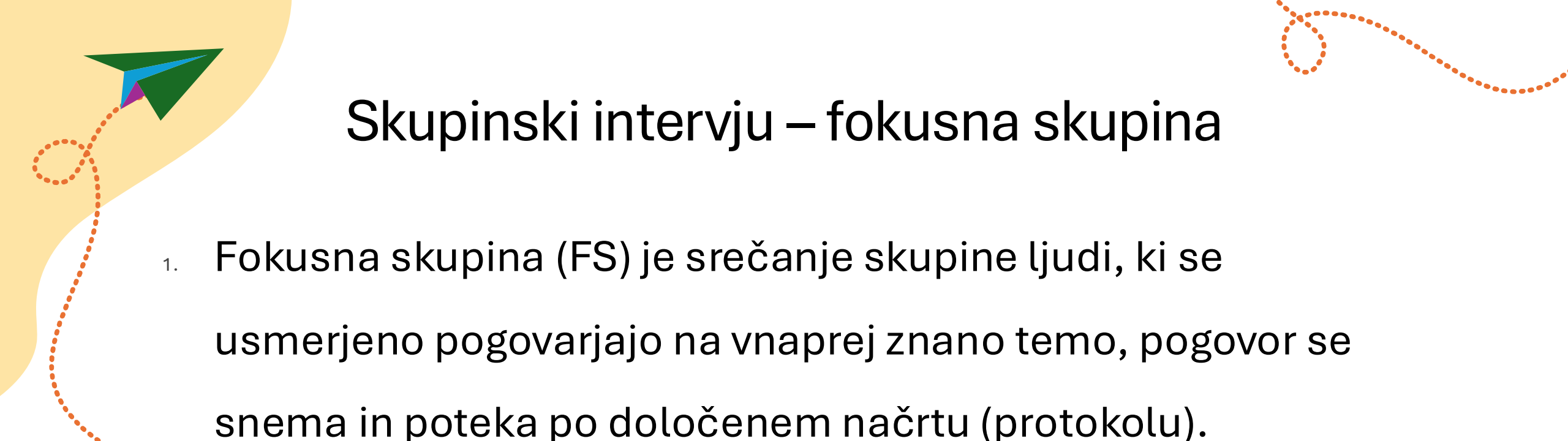
Površni intervjuji (nesmiselna, predolga vprašanja, ponavljajoča vprašanja)

Neugoden čas za intervjuje (npr. takoj po tekmi, prepiru)

Dvoumna ali kompleksna vprašanja

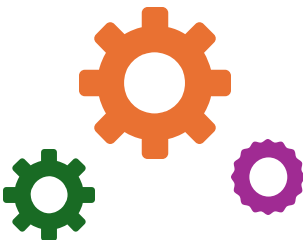
Nedelujoča snemalna naprava

Skupinski intervju – fokusna skupina

1. Fokusna skupina (FS) je srečanje skupine ljudi, ki se usmerjeno pogovarjajo na vnaprej znano temo, pogovor se snema in poteka po določenem načrtu (protokolu).
2. Kdaj izberemo FS (namen)?
 - a. Odkrivanje novih tem ter poglobljeno presojuje (raziskovanje, analiziranje ...)
 - b. Odkrivanje okoliščin nekaterih pojavov, stališč ...
 - c. Interpretiranje pojavov, stališč

Na

**Pazljivo premisliti,
načrtovati in izpeljati 4
stopnje:**

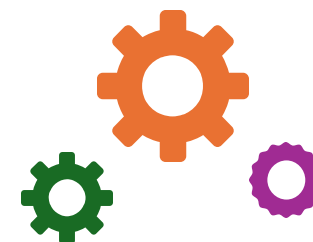
Načrtovanje:

- Motivacijsko pismo
- Določiti vrsto FS – heterogena ali homogena FS
- Priprava protokola pogovora

Pridobivanje
udeležencev in
načrtovanje časa in
kraja izvedbe FS

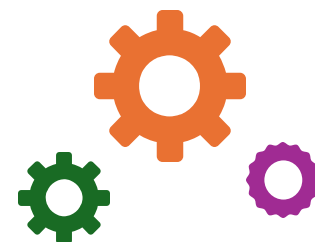
Izpeljavo srečanja
fokusne skupine
(določitev pravil
pogovora in obnašanja,
vzdušje)

Analizo in poročanje

Kdaj uporabiti FS

1. V fokusnih skupinah se primerno zbirajo informacije, ko:
 - a. Opazimo razlike med ljudmi (npr. razlike med načrtovalci sprememb in tistimi, ki bi morali spremembe tudi vpeljati)
 - b. Raziskujemo kompleksna vprašanja o vedenju
 - c. Želimo razumeti raznolikost
 - d. Potrebujemo prijazno in spoštljivo raziskovalno metodo

Pro

Svoboda – respondent lahko izrazi z lastnimi besedami

- Ni omejen na vnaprej določene kategorije

Visoka stopnja kredibilnosti veljavnosti

- Rezultati zvenijo resnično že na intuitivni ravni

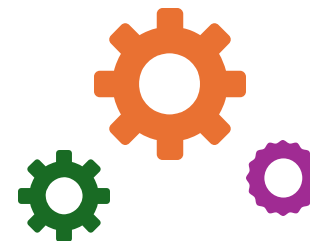
Več podrobnosti in nadzor pravilnosti interpretacije vprašanj

- Podvprašanja

Fleksibilnost pri uporabi znanja in medosebnih veščin

- Raziskovanje nepričakovanih idej in tem

Včasih ni standardiziranih vprašalnikov in mer

Sl

Bolj vsiljivi kot kvantitativni pristopi

- Intervjuvanci lahko obžalujejo izrečene misli, stališča...

Odvisnost od osebnosti, občutij, interpersonalne dinamike

- Med raziskovalcem in intervjuvancem.

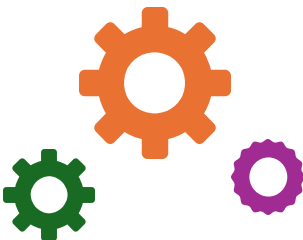
Usposabljanje je daljše in dražje

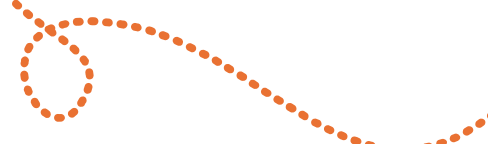
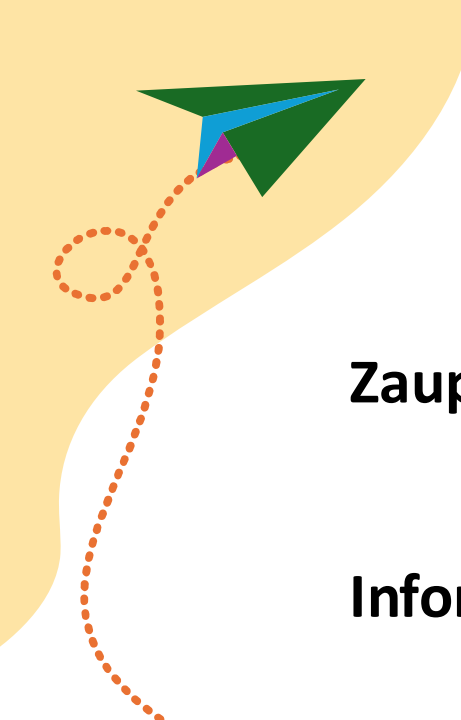
- Zahteva znatno znanje in veščine

Analiza in interpretacija je časovno zahtevnejša

- Postopki niso tako standardni

Večja subjektivnost kot pri kvantitativnih pristopih

Etičnost in intervjuji

Zaupnost

- Koliko tega lahko povemo in obljubimo?
- Povedano „off-record“

Informiranost in soglasje

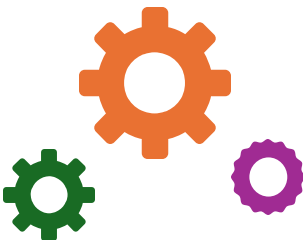
- Npr. Podpis obrazca o soglasju, zavedanje tveganja, ne razkrivanje podatkov,...

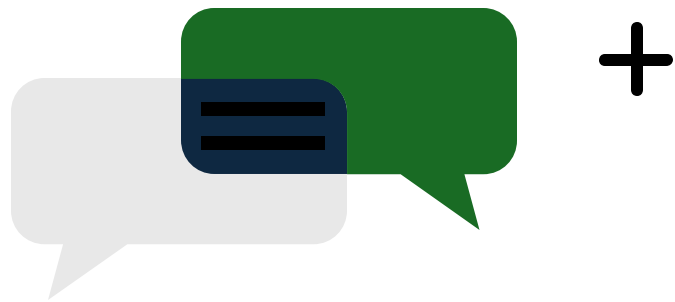
Ocena tveganja

- Možnost psihološkega stresa, pravnih ali političnih posledic,...

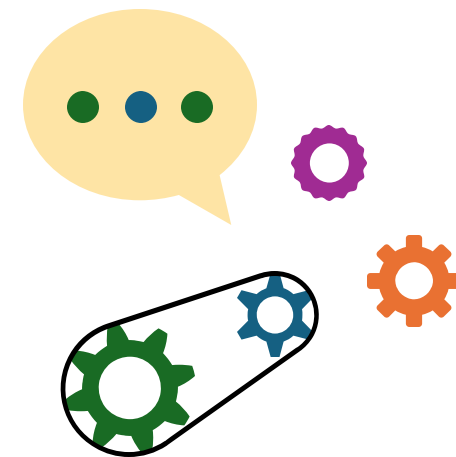
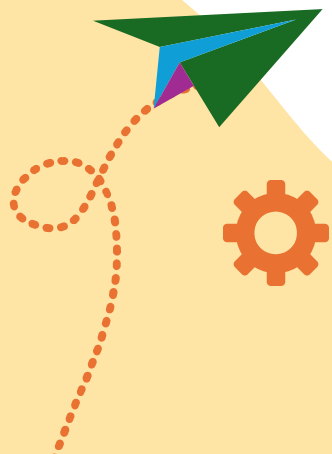
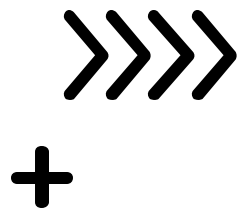
Obljube in recipročnost

- Kaj dobijo respondenti v zameno?

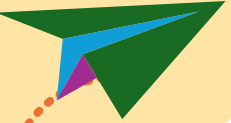

Opazovanje

- Opazovanje je nepogrešljiva metoda zbiranja primarnih podatkov.
- To metodo uporabimo, ko želimo opisati in pojasniti posameznikovo vedenje in njegove interakcije z okoljem in drugimi ljudmi.
- Upoštevamo in opisujemo kontekst v katerem se nekaj dogaja – ne zanimajo nas percepcije v prvi vrsti, ampak razumevanje ravnanja posameznikov

Da je opazovanje znanstveno
mora biti namen usmerjen v
iskanje odgovorov na
raziskovalno vprašanje

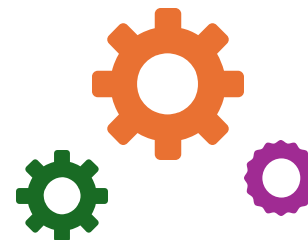
metode razvrstimo glede na
različne kriterije:

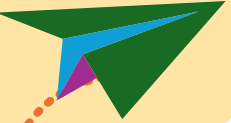
Za opazovanje z udeležbo je
značilno, da se raziskovalec
vključi v skupino, ki jo preučuje,
in v njej prevzame aktivno vlogo.
To je tehnika zbiranja podatkov,
pri kateri se socialni procesi
opazujejo v naravnih razmerah.

V primeru opazovanja brez
udeležbe pa raziskovalec ne
sodeluje v dejavnostih
preučevane skupine.

odkritost – zakritost (prikritost)

vloga raziskovalca v opazovanju
– udeležba, brez udeležbe

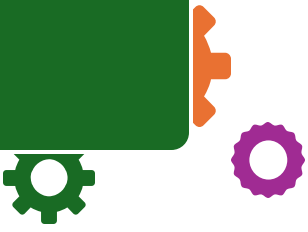

Odkrito opazovanje ne glede na stopnjo angažiranosti raziskovalca pomeni, da ta razkrije svojo vlogo, jim predstavi namen raziskave in na kakšen način bo raziskava potekala. Etično! Vpliv raziskovalca!

Kombinacije teh kriterij omogočajo klasifikacijo štirih vrst opazovanja (glej Lamut Macur 133-134)

Strukturiranost/nestrukturiranost

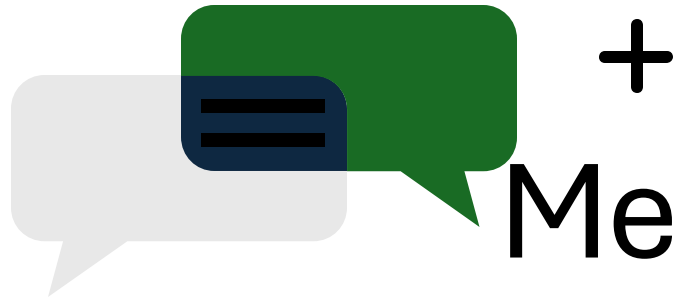
Prikrito opazovanje, oziroma brez udeležbe

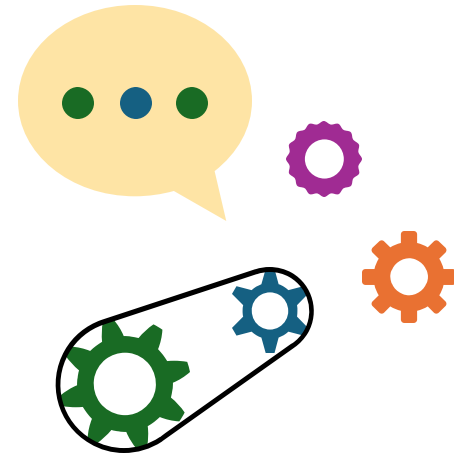
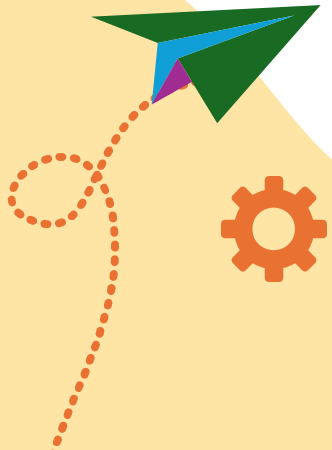
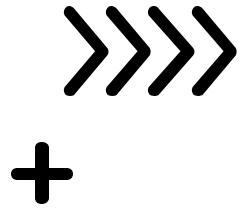
Vaja

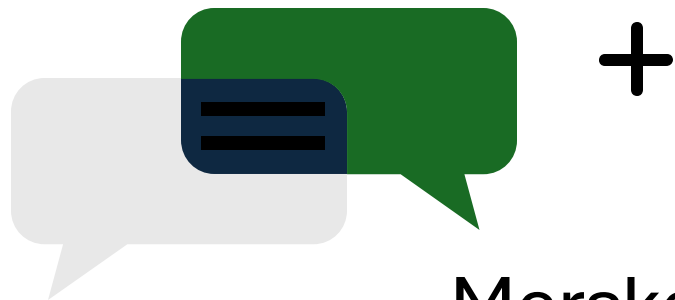
- Glede na izbrano problematiko napišite katera vrsta metodologije bi bila primernejša ter kateri merski instrument (anketa, intervju, fokusna skupina, eksperiment, ...).
- Zakaj? Odgovore utemeljite.

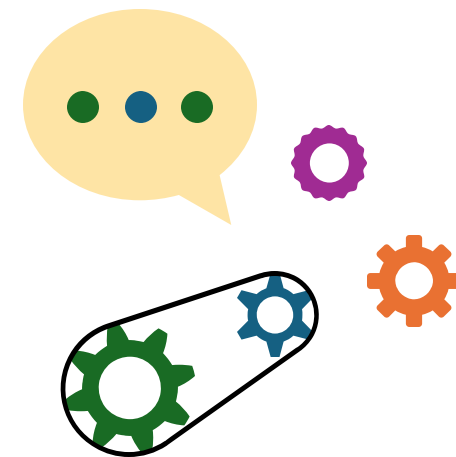
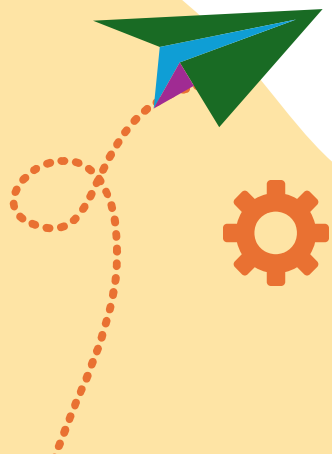
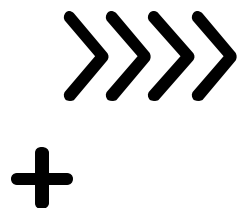

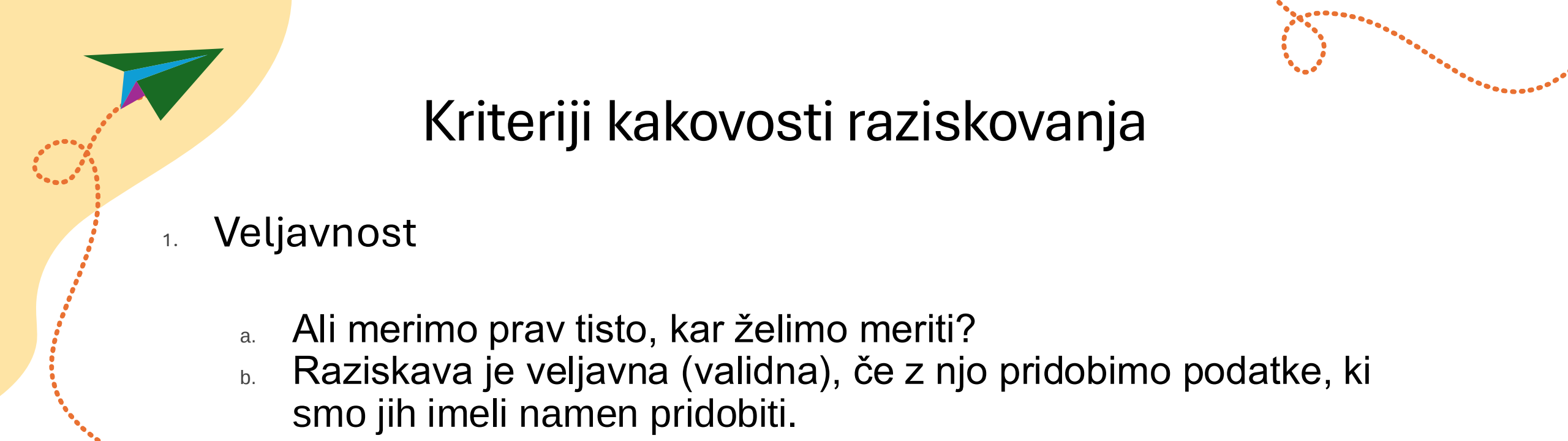
Merske karakteristike

Merske karakteristike – kvantitativna
raziskava

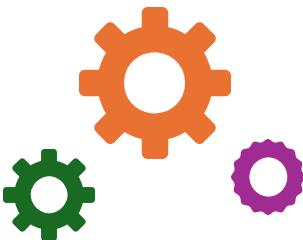

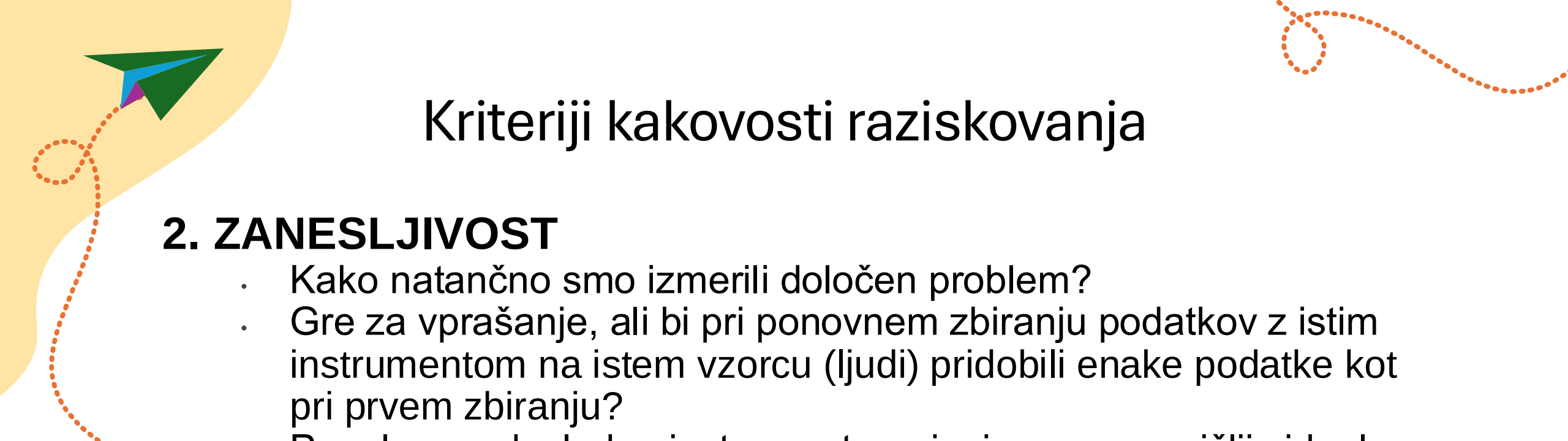

Kriteriji kakovosti raziskovanja

1. Veljavnost

- a. Ali merimo prav tisto, kar želimo meriti?
- b. Raziskava je veljavna (validna), če z njo pridobimo podatke, ki smo jih imeli namen pridobiti.
- c. Prizadevamo si, da bi nam zbrani podatki v čim večji možni meri dali prav tiste podatke, ki so nam potrebni za dosego zastavljenih raziskovalnih ciljev in odgovore na raziskovalna vprašanja.
- d. Gre za vprašanje, na kakšen način so ugotovitve oz. podatki prenosljivi zunaj raziskovalnega primera in njegovega konteksta.

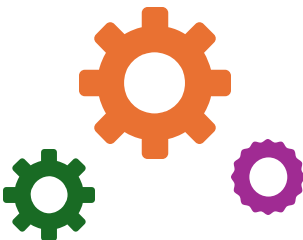

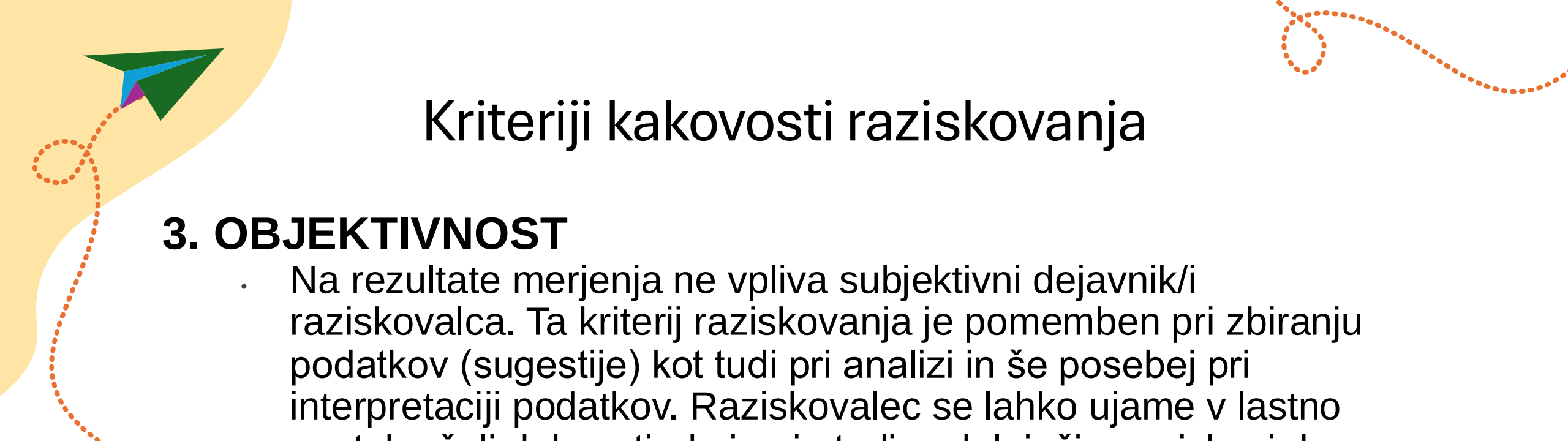

Kriteriji kakovosti raziskovanja

2. ZANESLJIVOST

- Kako natančno smo izmerili določen problem?
- Gre za vprašanje, ali bi pri ponovnem zbiranju podatkov z istim instrumentom na istem vzorcu (ljudi) pridobili enake podatke kot pri prvem zbiranju?
- Popolnoma dosleden instrument merjenja = neuresničljiv ideal.
- Preverjanje zanesljivosti:
 - Večkratno zaporedno merjenje in primerjanje dobljenih rezultatov z istim instrumentom na istem vzorcu (retestnametoda)
 - Isti vzorec proučujemo dvakrat ali večkrat, vendar z različnimi inštrumenti merjenja (metoda paralelnih oblik)

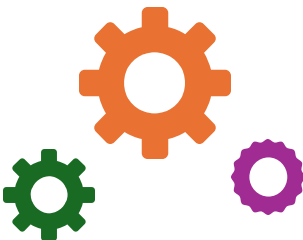
Kriteriji kakovosti raziskovanja

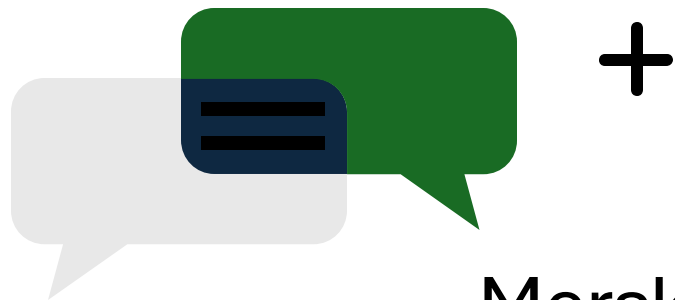
3. OBJEKTIVNOST

- Na rezultate merjenja ne vpliva subjektivni dejavnik/i raziskovalca. Ta kriterij raziskovanja je pomemben pri zbiranju podatkov (sugestije) kot tudi pri analizi in še posebej pri interpretaciji podatkov. Raziskovalec se lahko ujame v lastno past, ko želi dokazati, da imajo tudi sodelujoči v raziskavi do raziskovalnega problema podoben pogled kot ga ima sam.

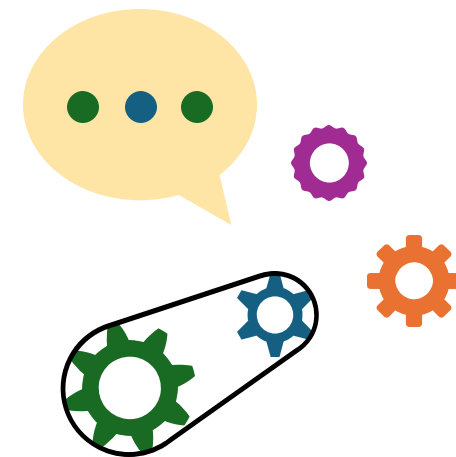
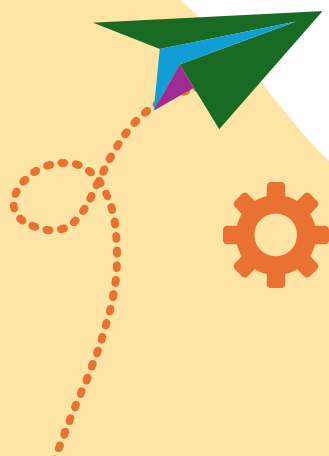
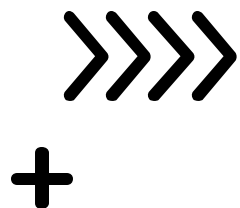
4. OBČUTLJIVOST

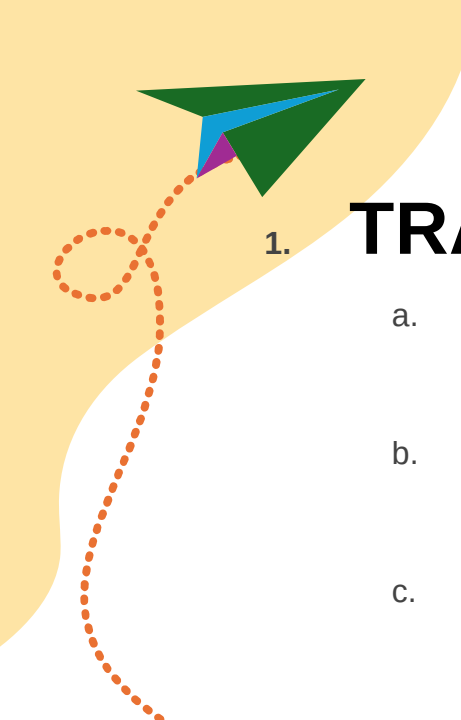
- zbiranjem podatkov merimo čim manjše razlike med udeleženci raziskave.

Merske karakteristike – kvalitativna raziskava

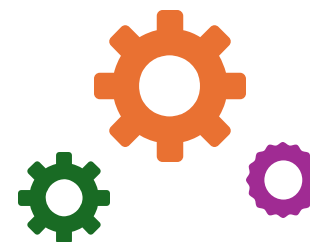
1.

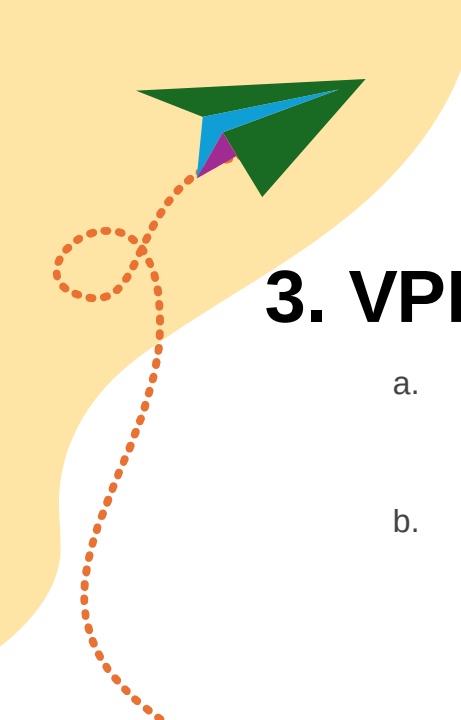
TRANSPARENTNOST

- a. Razvidnost celotnega raziskovalnega procesa za vse udeležence raziskave.
- b. Razvidnost uporabljene znanstvene literature za potrebe raziskave.
- c. Za vse podatke in rezultate vključene v raziskovanje mora biti razvidna in jasna metodološka pot njihovega nastanka /raziskovalni dnevnik) in pojmovno-teoretičnega konteksta v katerega so vpeti.

2. SKLADNOST

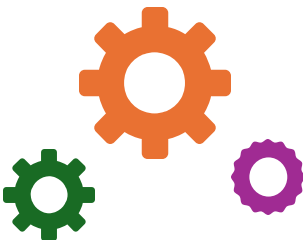
- a. Gre za oceno ujemanja med cilji in metodami raziskovalnega dela in za oceno ujemanja med cilji in teoretičnimi podlagami raziskovanja.

3. VPLIV RAZISKOVALCA

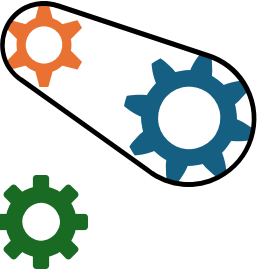
- a. Raziskovalec ne sme v procesu pridobivanja podatkov zavestno vplivati na raziskovalni proces.
- b. Raziskovalec ne sme v teoretične podlage pristransko vključevati parcialne izsledke drugih raziskav, medtem ko druge, raziskavo pomembne izsledke, izpusti.

Vaja

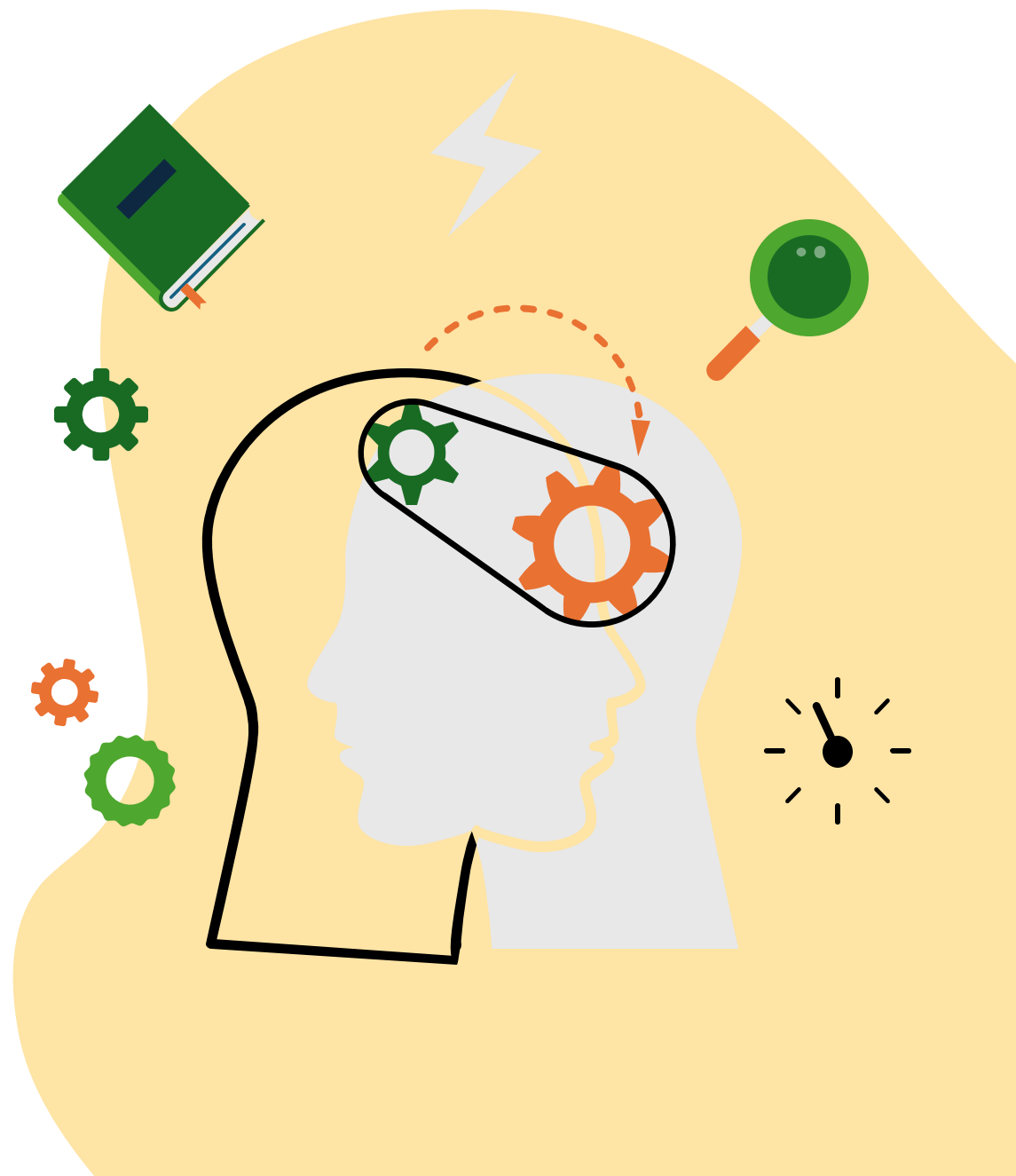
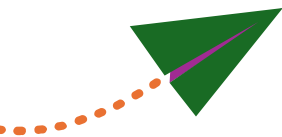
- Razmislite kako boste vi naslavljali in zagotavljali kriterije kakovosti raziskovanja v vašem načrtu raziskovanja.

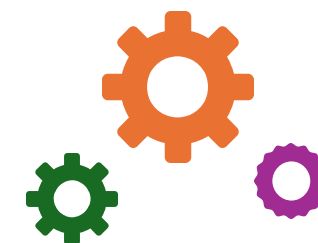
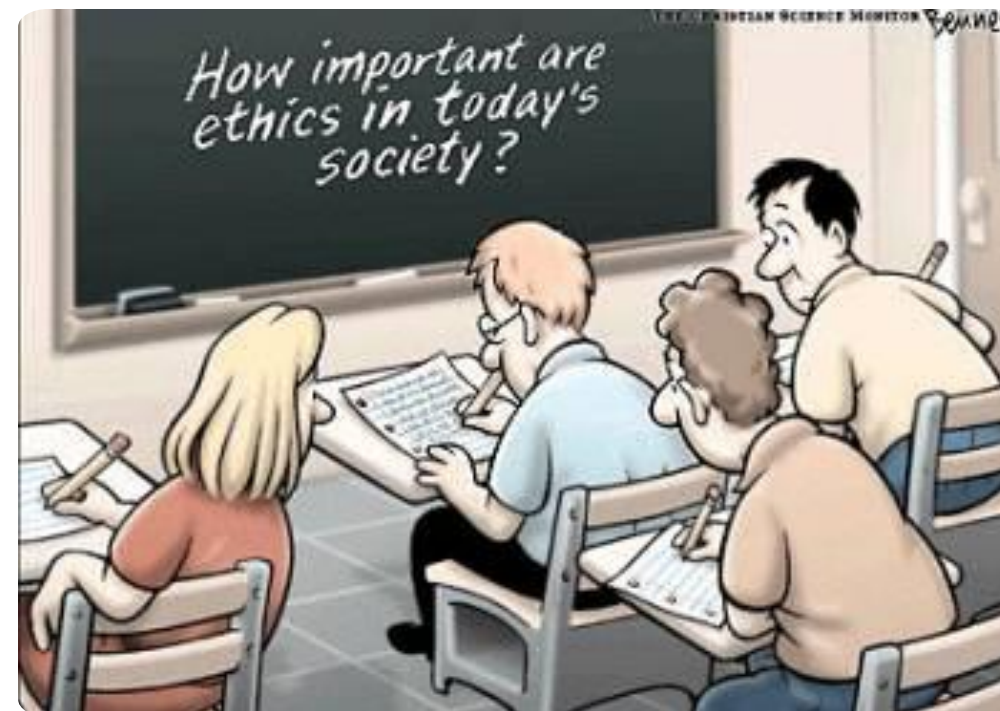

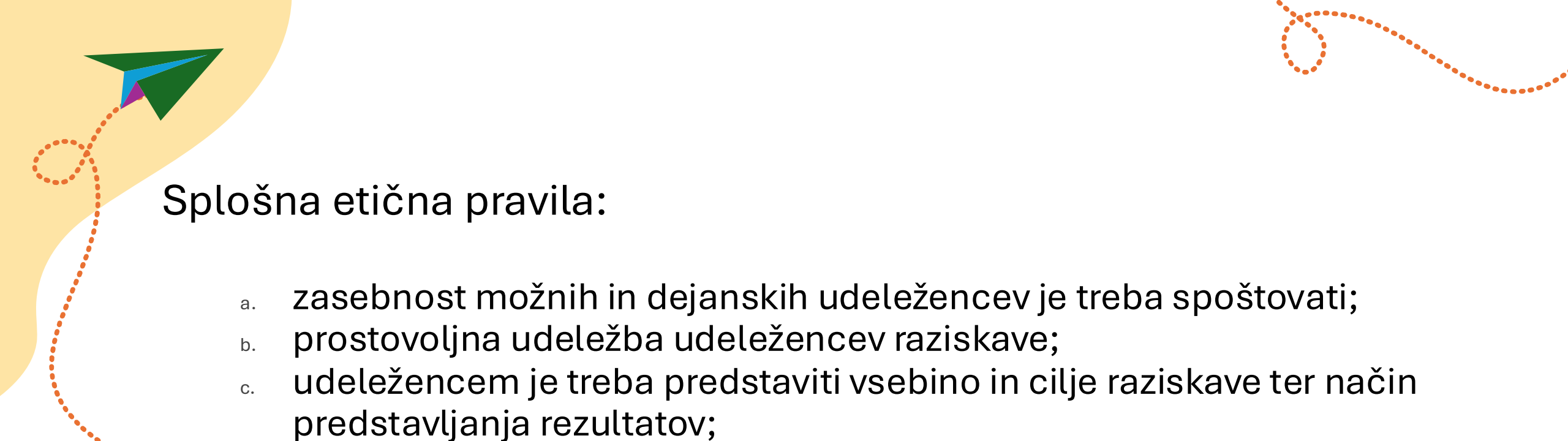
06

Etika, pisanje, refleksija

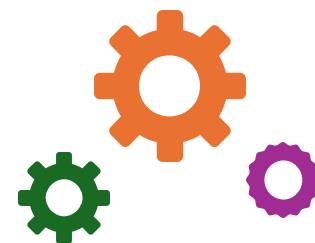
- Etika v raziskovanju se nanaša na primernost vašega pristopa v odnosu do pravic tistih, ki postanejo subjekt vašega dela ali čutijo posledice.
- Nanaša se na to, kako raziskovalec formulira in pojasni raziskovalno temo, načrtuje raziskavo in pridobi dostop, zbira podatke, analizira podatke in izdela raziskovalno poročilo na moralen in odgovoren način.

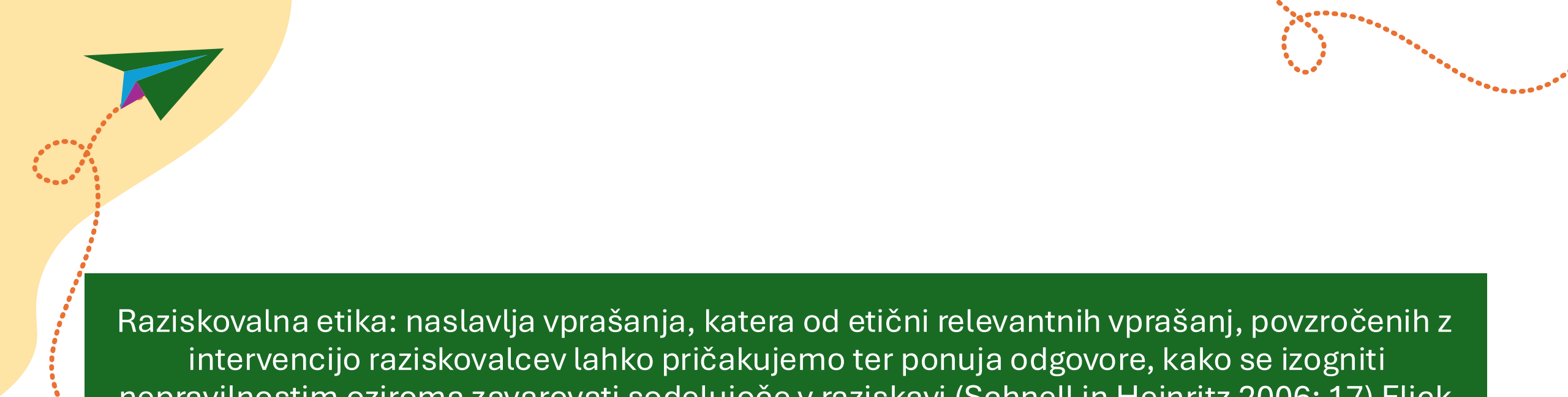

Splošna etična pravila:

- a. zasebnost možnih in dejanskih udeležencev je treba spoštovati;
- b. prostovoljna udeležba udeležencev raziskave;
- c. udeležencem je treba predstaviti vsebino in cilje raziskave ter način predstavljanja rezultatov;
- d. ohranjanje zaupnosti podatkov ter anonimnost udeležencev;
- e. pozornost na odziv udeležencev, kar vključuje nelagodje, osramotitev, stres, bolečino in škodo;
- f. učinek načina, na katerega uporabljamo, analiziramo in poročamo o podatkih, na udeležence.

Raziskovalna etika: naslavlja vprašanja, katera od etični relevantnih vprašanj, povzročenih z intervencijo raziskovalcev lahko pričakujemo ter ponuja odgovore, kako se izogniti nepravilnostim oziroma zavarovati sodelujoče v raziskavi (Schnell in Heinritz 2006: 17) Flick 2011: 215

V kontekstu družboslovja sta Murphy in Dingwall razvila 'etično teorijo', ki temelji na štirih elementih:

neškodljivost – raziskovalec se mora izogniti škodovanju udeleženi

dobronamernost – raziskava o človeških subjektih mora imeti določene pozitivne in prepoznavne koristi, ne sme biti le sama sebi namen

avtonomija ali samo-determinacija – spoštovati je treba vrednote in odločitve udeležencev

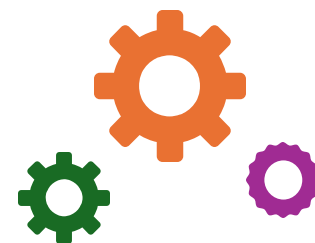
Pravica – vsi ljudje morajo biti obravnavani enako

1. Principi raziskovalne etike – Schnell in Heinritz 2006

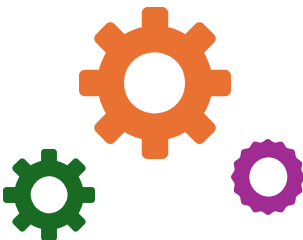
- a. Raziskovalci ne smejo navajati napačnih razlogov za uporabnost raziskave
- b. Raziskovalci morajo spoštovati zakonodajo
- c. Mora biti samoumevno, da študija vključuje samo ljudi, a) ki so bili obveščeni o sodelovanju, b) sodelujejo prostovoljno

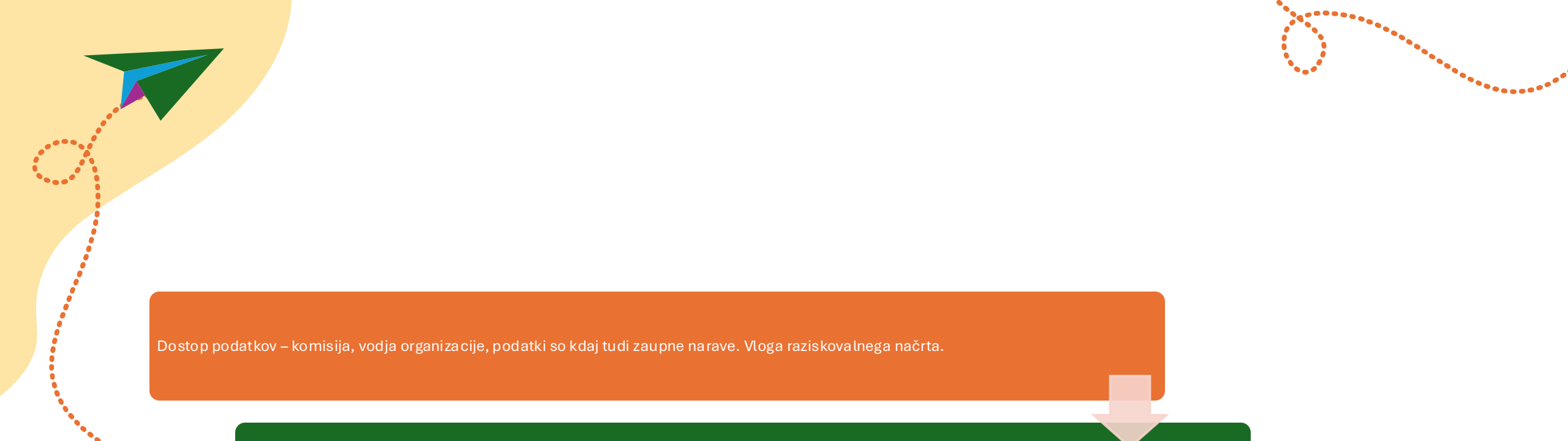

1. Principi raziskovalne etike – Schnell in Heinritz 2006

- a. Raziskovalci se morajo izogniti vsem možnim kršitvam in škodovanju, ki izhaja iz njihovega projekta – in to še preden začnejo z njim
- b. Raziskovalci ne smejo navajati napačnih razlogov za uporabnost raziskave
- c. Raziskovalci morajo spoštovati zakonodajo
- d. Mora biti samoumevno, da študija vključuje samo ljudi, a) ki so bili obveščeni o sodelovanju, b) sodelujejo prostovoljno

Dostop podatkov – komisija, vodja organizacije, podatki so kdaj tudi zaupne narave. Vloga raziskovalnega načrta.

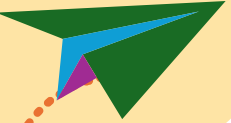
Problem dostopa je formalen ali fizičen in pa neformalen.

Formalen:

- nezainteresiranost organizacije ali posameznikov za sodelovanje v raziskavi. Prostovoljno delo, dodatno delo...niso vedno navdušeni nad tem...
- lahko je v nasprotju z njihovimi interesi
- Gatekeeper

Odobritev je odvisna od:

- časa in ljudi, ki jih rabimo za raziskavo (daljše, krajše)
 - teme raziskovanja (senzibilnost, zaupnost)
 - ocena kredibilnosti raziskovalca
 - zakonska podlaga
-

Vedno morajo biti odobrene vse faze raziskovanja

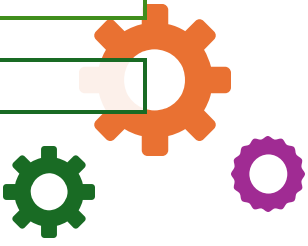
Neformalna odobritev vpliva na kvaliteto izvedbe

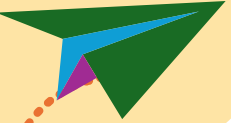
Kako si povečamo možnost dostopa? (Saunders et. al. 2007):

- dovoliti si zadosten čas
- uporaba obstoječih in razvoj novih stikov
- zagotovitev jasne predstavitve namena in tipa dostopa, ki je potreben
- premagovanje skrbi organizacije glede izvedbe raziskave
- poudarek možnih prednosti te raziskave za organizacijo
- uporaba primerne jezika
- pospešiti odgovore
- postopen razvoj dostopa
- vzpostavitev kredibilnosti

Zakon o varstvu osebnih podatkov

<https://www.youtube.com/watch?v=760lwYmpXbc>

ZAUPNOST IN ZASEBNOST v raziskavo vključenih oseb.

Raziskovalci lahko uporabijo izmišljena imena, psevdonime (npr. INT1, INT2, ali Oseba A, Oseba B,...). Pri tem mora raziskovalec paziti, da se identiteta oseb ne razkrije na podlagi različnih opisov dejavnosti oseb vključenih v raziskavo (primer: rektorji slovenskih univerz, raziskava izvedena leta 2021).

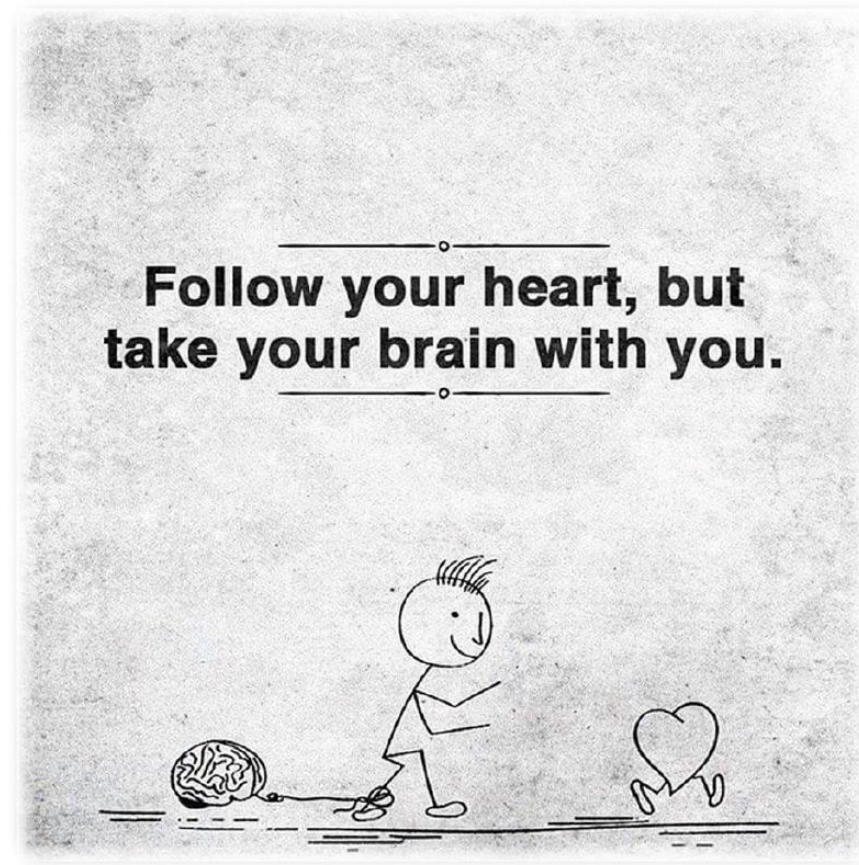

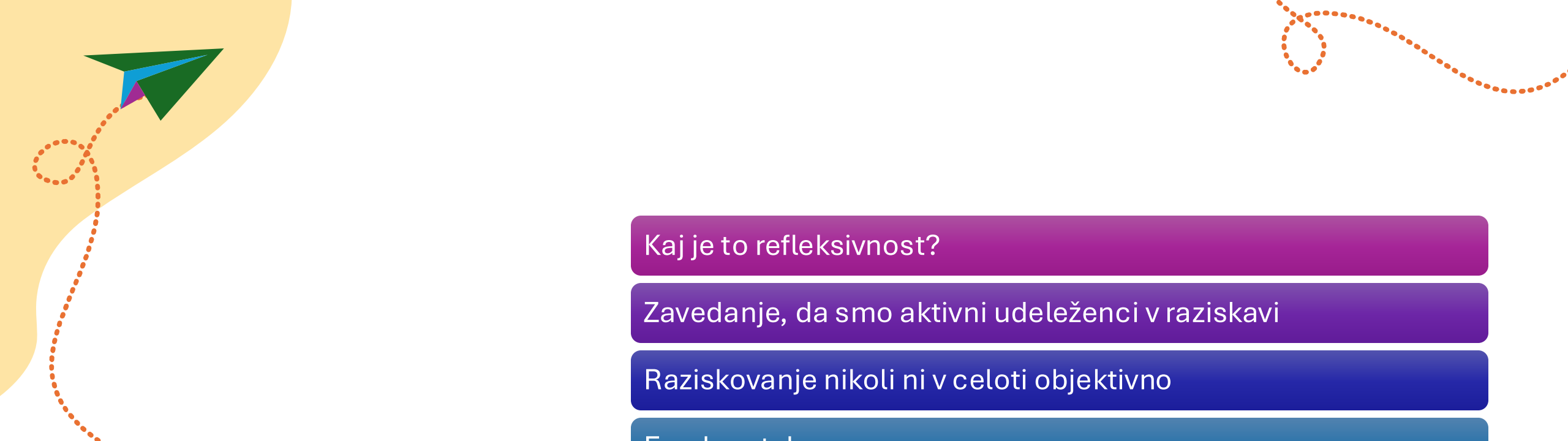
Raziskovalec mora paziti na zaupnost in zasebnost tudi ko/če ustno poroča o izsledkih raziskave svojim kolegom ali širši javnosti. V kolikor raziskovalec ne more zagotoviti popolne anonimnosti sodelujočih v raziskavi, jih mora o tem obvestiti in jim dati priložnost, da iz raziskave izstopijo.

Etična načela v raziskovanju

- SPOŠTOVANJE RESNICE ali POŠTENOST.
- Raziskovalec si mora ves čas prizadevati za korekten in spoštljiv odnos z vsemi udeleženci v raziskavi. Nikoli jim ne sme lagati ali ravnati tako, da bi lahko zaradi svojih dejanj izgubil njihovo zaupanje (npr. uporaba snemalnih naprav brez vednosti udeleženca raziskave, prirejanje rezultatov zaradi lastne pretirane čustvene vpetosti v problem in prepričanja: „jaz imam prav in se ne motim“,...)|

Kaj je to refleksivnost?

Zavedanje, da smo aktivni udeleženci v raziskavi

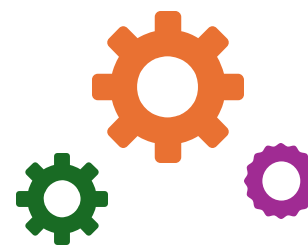
Raziskovanje nikoli ni v celoti objektivno

Emsko-etsko

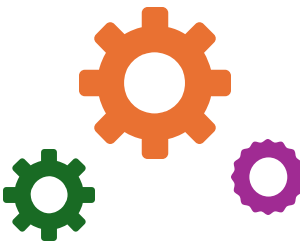
Vloga ideoloških in zgodovinskih konstrukcij

Proces refleksivnosti je poskus prepoznavne omejitev raziskave

Biti refleksiven je del poštenosti in etične zrelosti

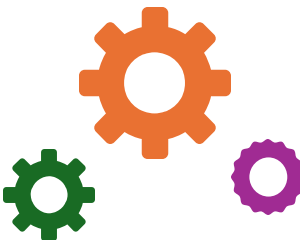
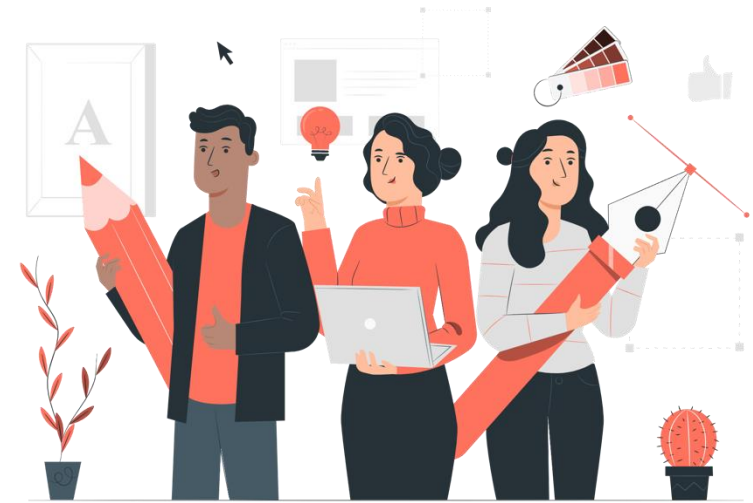

- Refleksija in izbira raziskovalne teme
- Refleksija in teoretična izhodišča
- Odnos do raziskovancev (kvalitativna metodologija)
- Odnos do hipotez (izbira podatkov; kvantitativna metodologija)
- Refleksija in interpretacija

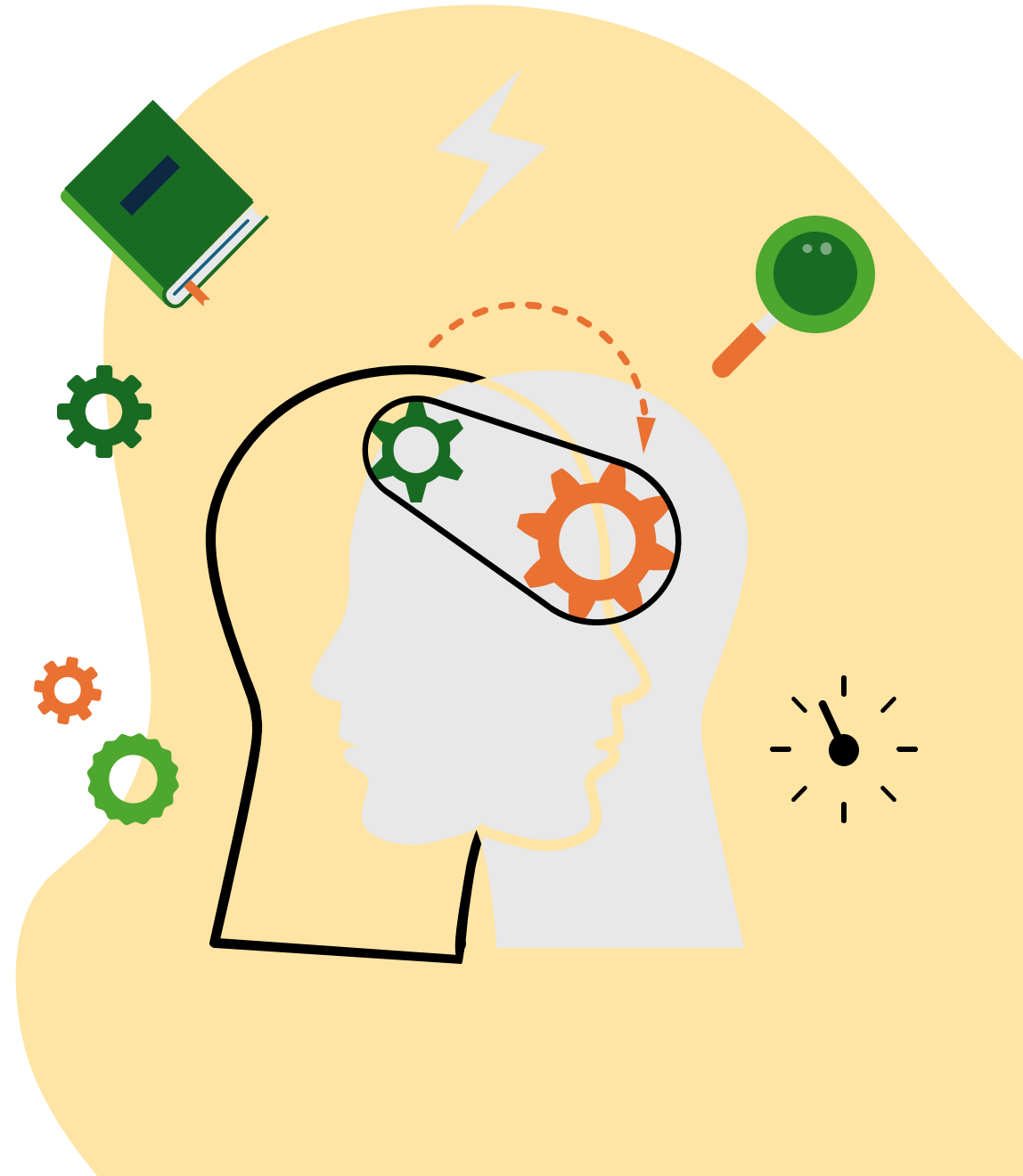

Stanfordski eksperiment

- <https://www.youtube.com/watch?v=F4txhN13y6A>
- VAJA
 - Ali je bilo etično narediti to študijo? Ali je bilo trpljenje udeležencev upravičeno za namen raziskave (Izvajalci poskusov tega vprašanja niso jemali zlahka,
 - Kakšne so etične dileme v tej raziskavi v primerjavi z etičnimi vprašanji, ki so jih izpostavili poskusi poslušnosti Stanleyja Milgrama?
 - Ali bi bilo bolje, če teh študij ne bi nikoli naredili?

Raziskovalni dnevnik

Uvod

Niso novo orodje, a z digitalizacijo močno naraščajo tudi orodja za beleženje, analizo in predstavljanje zgodb raziskovalcev

OBLIKE: dnevniki, blogi, zapiski s terena

Uporabljeni v številnih disciplinah za zapisovanje dnevnih opazovanj na terenu (etnografija (Malinowski 1967), zoološke terenske raziskave (DeVore 1970) itd.)

Namen dnevnikov

Beležiti zgodovino našega raziskovalnega procesa

Slediti razvoju naših raziskovalnih veščin in percepcij,
razumevanja

Omogoča kontekst za našo **refleksijo** na raziskavo;
samorazumevanje („dialog s krutim partnerjem“ (Canetti 1981)):

kaj se je zgodilo,
opis dogodka,
situacija, novega
znanja

občutki, kako sem
reagirал

evaluacija, kaj je
dobro, kaj slabo

analiza, kaj naj
naredim s temi
informacijami, kaj je
zame pomembno

morebitna akcija

KLJUČNI ELEMENTI RAZISKOVALNIH DNEVNIKOV

podatki, ki smo jih pridobili z opazovanjem, intervjuji, neformalnimi pogovori, fokusnimi skupinami itd.

dodatno gradivo: fotografije, pisma, videi, spletne strani, blogi

kontekstualne informacije o oblikah in načinih kako smo zbrali podatki

refleksije na naše raziskovalne metode

ideje, primeri in načrti za **nadaljnje** raziskovalne korake

KLJUČNE KORISTI DNEVNIKOV

- Vnos raznih elementov, ki bi se drugače **izgubili**: kratke beležke (*memos*), opazovanja, ideje, refleksije;
- **Kontinuiteta**: spremljamo razvoj skozi čas
- Z vnosom podatkov, interpretacij, komentarjev in refleksij, dnevnik omogoča **stalno analizo** (*ongoing analysis*): prehodni rezultati analize lahko nakažejo, da obstajajo vrzeli v teoretskem okvirju, ki jih je potrebno nasloviti; ponovna evalvacija vmesnih rezultatov ipd.

RAZLIČNE OBLIKE VNOSOV (*Altrichter in Holly 2011*)

BELEŽKE
(MEMOS)

OPISI

INTERPRETACIJE

BELEŽKE (MEMOS)

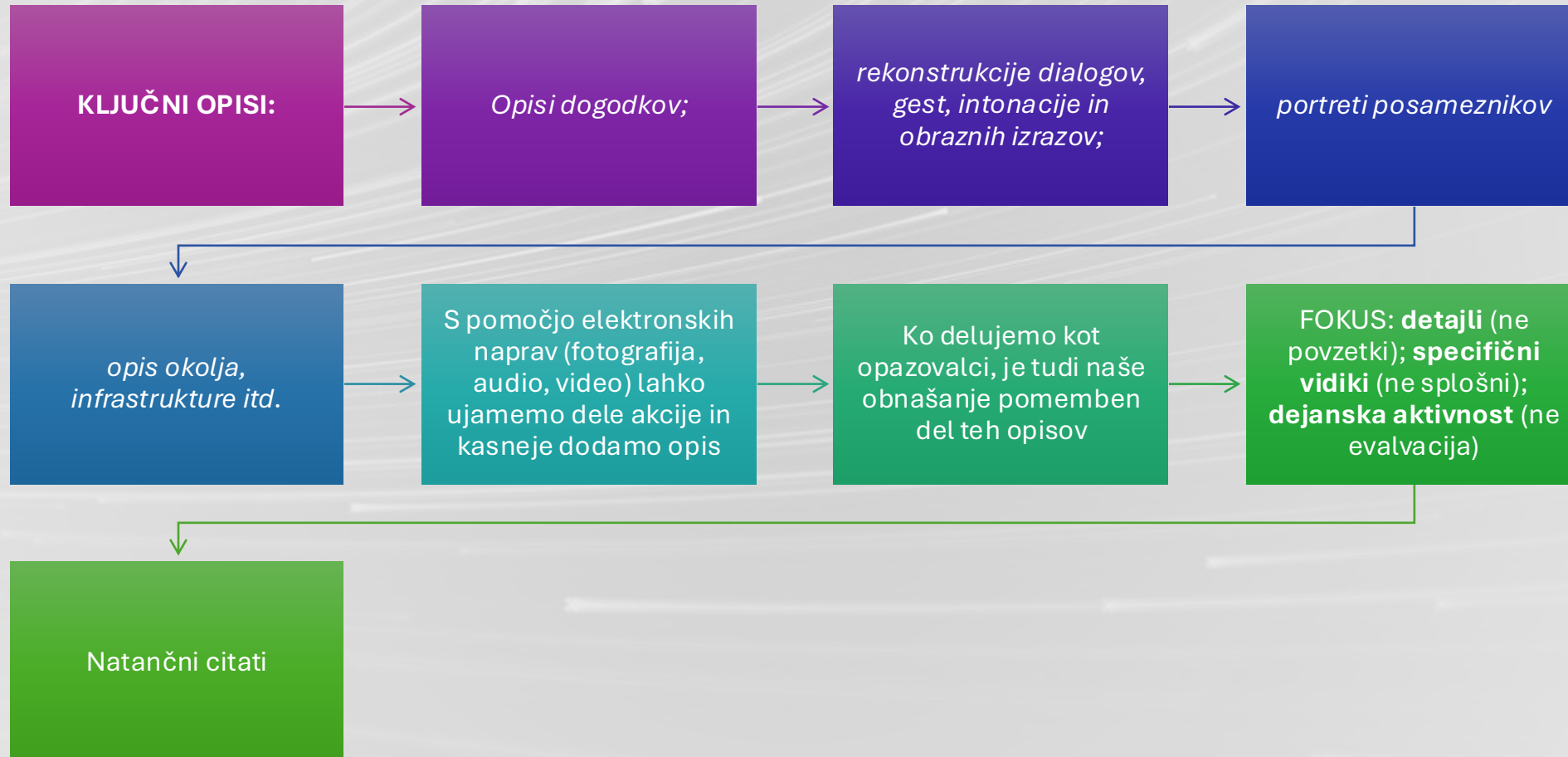
Včasih edina možnost, da zbiramo podatke ob hitro potekajočih aktivnostih (npr. predavanje, seja na sodišču...)

Zahtevajo detajle in točnost, zato morajo biti narejene kar se da hitro (Bogdan in Biklen (1982); kronološko zaporedje

Ključne besede in fraze, fotografije ipd. so lahko zelo koristne, ko razvijamo vsebine

Čeprav so različni vnosi med seboj tesno povezani, naj se beležke jasno ločijo od opisov in interpretacij

OPISI S TERENA

INTERPRETACIJE

Interpretacije: občutki, špekulacije, ideje, slutnje, razlage dogodkov, refleksije na predvidevanja in predsodke itd.

Analiza podatkov: gre za nekakšno ponovno branje obstoječih podatkov (dnevnika) z namenom iskanja povezav, reorganizacije/prestrukturiranja, interpretacije, evalvacije

Pri ponovnem branju je lažje presoditi kateri vidiki so pomembni kot pri samem pisanju

TRI OBLIKE: teoretski zapiski; metodološki zapiski; **načrti**

Teoretski zapiski

- Pri povezovanju podatkov, razumevanju in refleksiji nanje, se pojavijo številne ideje, ki naj se zapišejo med teoretske zapiske
- Uporabnost: razjasnitev koncepta ali ideje; povezovanje različnih informacij; identifikacija zanimivih vidikov; povezovanje lastne izkušnje s teorijo; razvoj nove hipoteze itd.

Metodološki zapiski

- Refleksije na raziskovalno strategijo, metode in aktivnosti
- Konkretna vprašanja: pristranskosti metode; kakšna je bila moja vloga; komentarji na izbrano metodo na podlagi mojih izkušenj; odločitve glede nadaljnjega poteka raziskovanja; morebitni konflikti in etične dileme na katere smo naleteli itd.

NAČRTI (še posebej pomembni v okviru akcijskega raziskovanja)

- **Dnevniki kot „banka spomina“ (*memory bank*):** dnevnik nas opominja, da NAČRTE uresničimo v praksi in smo fokusirani na osrednji namen
- *To je omogočeno, saj s ponovnim branjem dnevnika pridemo do novih idej za izboljšanje prakse (alternativne ideje; pozabljene ideje; ideje, ki zahtevajo ponovni razmislek; dodatne relevantne informacije)*

DODATNI NASVETI ZA PISANJE RAZISKOVALNEGA DNEVNIKA

REDNO ZAPISOVANJE

SODELOVANJE:

- potreben je čas preden pisanje dnevnika postane izpolnjujoče za raziskovalca;
REŠITVE: partner pri raziskovanju, odzivi na bloge, kritike kolegov ipd.

OSEBNA/ZASEBNA NARAVA DNEVNIKA:

- avtonomija raziskovalca

STRUKTURA:

- čim bolj jasna (poglavja, odstavki, številčenje, različni fonti itd.)

VNOS INFORMACIJ:

- vse informacije, ki bodo v pomoč pri razumevanju neke situacije in pri rekonstrukciji (opazovanja, občutki, odzivi, interpretacije, refleksije, ideje itd.)

VKLJUČITEV RELEVANTNIH PREDMETOV:

- zapiski, fotografije, spletne strani, kopije dokumentov itd.

OPIS VS. INTERPRETACIJA:

- naj bo čim bolj jasno razlikovanje

VMESNA ANALIZA

Hvala za
vašu
pozornost

